

poradnik BIBLIOTEKARZA

Listopad

11/2003

- ADAM STOPA: O zmianach symboliki Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej
- V Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Nałęczowie
- Bibliotekarz – zawód z przyszłością
- Nagroda Anny Platto przyznana po raz dziewiąty

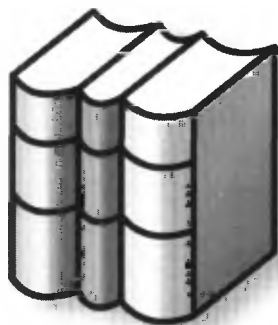
Dodatek: Kalendarium rocznic w 2004 roku

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

MOL 2000+

Program komputerowy służący do kompleksowej obsługi bibliotek w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach.

Ułatwia pracę w bibliotece:

- umożliwia prowadzenie pełnej ewidencji zbiorów
- tworzy elektroniczne katalogi
- rejestruje wypożyczenia, kontroluje zaległości
- sporządza czytelne sprawozdania statystyczne
- drukuje karty katalogowe, księgi inwentarzowe itp.

Przekształca bibliotekę

w nowoczesną pracownię informacyjną:

- umożliwia sprawne wyszukiwanie informacji
- pozwala na przeglądanie katalogów i zestawień bibliograficznych za pośrednictwem szkolnej sieci komputerowej, a nawet Internetu
- zdalnie udostępnia czytelnikom do wglądu konta wypożyczeń

Współpracuje z innymi programami firmy VULCAN:

- przejmuje dane osobowe uczniów z SEKRETARIATU UCZNIOWSKIEGO 2000
- przejmuje dane osobowe pracowników szkoły z KADR 2000

 VULCAN
ZARZĄDZANIE ŚWIATŁEM

51-657 Wrocław
ul. Kazimierska 15
tel. (0-71) 348 01 01
faks (0-71) 348 01 03
www.vulcan.pl
vulcan@vulcan.pl

MOL

91-340 Gdycha
ul. Hryniewickiego 1C
tel. (0-50) 621 33 53
faks (0-50) 620 33 53
www.mol.com.pl
mol@mol.com.pl

KALENDARIUM ROCZNIC W 2004 ROKU

STYCZEŃ

1.01 urodził się **Zbigniew Nienacki**, właśc. Z. T. Nowicki (1929-1994) – prozaik i dramatopisarz

75. rocznica urodzin, **10.** rocznica śmierci (23.09)

8.01 urodził się **William Wilkie Collins** (1824-1889) – powieściopisarz angielski

180. rocznica urodzin, **115.** rocznica śmierci (23.09)

8.01 urodził się **Kornel Makuszyński** (1884-1953) – prozaik, poeta, humorysta, autor książek dla dzieci i młodzieży

120. rocznica urodzin

9.01 zmarł **Józef Andrzej Załuski** (1702-1774) – bibliograf, wydawca, poeta, tłumacz, mecenas nauki i literatury, założyciel Biblioteki Załuskich

230. rocznica śmierci

14.01 urodził się **Marek Hlasko** (1934-1969) – prozaik, powieściopisarz i nowelista

70. rocznica urodzin, **35.** rocznica śmierci (14.06)

15.01 urodził się **Stanisław Wyspiański** (1869-1907) – dramatopisarz, poeta i malarz

135. rocznica urodzin

18.01 urodził się **Aleksander Świętochowski** (1849-1938) – publicysta, dramaturg, prozaik, historyk i filozof

155. rocznica urodzin

19.01 urodził się **Edgar Allan Poe** (1809-1849) – poeta i nowelista amerykański

195. rocznica urodzin, **155.** rocznica śmierci (7.10)

21.01 urodziła się **Stanisława Fleszarowa-Muskat** (1919-1989) – pisarka

85. rocznica urodzin, **15.** rocznica śmierci (1.10)

22.01 urodził się **August Strindberg** (1849-1912) – pisarz szwedzki

155. rocznica urodzin

24.01 urodził się **Stanisław Grochowiak** (1934-1976) – poeta, prozaik i dramaturg

70. rocznica urodzin

25.01 urodził się **Antoni Edward Odyniec** (1804-1885) – poeta, pamiętnikarz, tłumacz

200. rocznica urodzin

26.01 urodził się **Sabała**, właśc. Jan Krzeptowski (1809-1894) – góralski gawędziarz, skrzypek i pieśniarz

195. rocznica urodzin, **110.** rocznica śmierci (8.12)

31.01 zmarła **Stefania Sempolowska** (1870-1944) – publicystka, działaczka społeczna i oświatowa, autorka książek dla dzieci i młodzieży

60. rocznica śmierci

31.01 zmarł **Jean Giraudoux** (1882-1944) – dramaturg i powieściopisarz francuski

60. rocznica śmierci

LUTY

2.02 zmarł **Michail Szolochow** (1905-1984) – pisarz rosyjski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1965)

20. rocznica śmierci

12.02 zmarł **Julio Cortazar** (1914-1984) – pisarz i tłumacz argentyński

20. rocznica śmierci, **90.** rocznica urodzin (26.08)

13.02 zmarł **Kazimierz Wierzyński**, nazwisko pierwotne Wirstlein (1894-1969) – poeta

35. rocznica śmierci, **110.** rocznica urodzin (27.08)

14.02 zmarł **Wiktor Gomulicki** (1848-1919) – poeta, powieściopisarz, eseista

85. rocznica śmierci

20.02 urodził się **Jarosław Iwaszkiewicz** (1894-1980) – prozaik, poeta, dramaturg, eseista

110. rocznica urodzin

23.02 zmarł **Zygmunt Krasiński** (1812-1859) – poeta i dramaturg

145. rocznica śmierci

MARZEC

4.03 urodziła się **Narcyza Żmichowska** (1819-1876) – powieściopisarka i poetka, pedagog

185. rocznica urodzin

5.03 zmarł **Jan Dobraczyński** (1910-1994) – pisarz

10. rocznica śmierci

6.03 zmarła **Anna Kowalska** (1903-1969) – powieściopisarka i nowelistka

35. rocznica śmierci

6.03 urodził się **Stanisław Jerzy Lec**, pierwotne nazwisko de Tusch-Letz (1909-1966) – poeta i satyryk

95. rocznica urodzin

7.03 urodził się **Adolf Dygasiński** (1839-1902) – pisarz i pedagog

165. rocznica urodzin

8.03 urodził się **Keneth Grahame** (1859-1932) – powieściopisarz, eseista, autor książek dla dzieci

145. rocznica urodzin

23.03 zmarł **Wojciech Dzierduszycki** (1848-1909) – polityk, publicysta, filozof i powieściopisarz

95. rocznica śmierci

26.03 zmarł **Raymond Chandler** (1888-1959) – pisarz amerykański

45. rocznica śmierci

KWIECIEŃ

3.04 zmarł **Juliusz Słowacki** (1809-1849) – poeta i dramaturg

155. rocznica śmierci, **195.** rocznica urodzin (4.09)

7.04 urodziła się **Gabriela Mistral** (1889-1957) – poetka chilijska, laureatka Literackiej Nagrody Nobla (1945)

115. rocznica urodzin

10.04 urodziła się **Ewa Szelburg-Zarembina** (1899-1986) – powieściopisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży

105. rocznica urodzin

16.04 urodził się **Anatole France** (1844-1924) – powieściopisarz francuski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1921)

160. rocznica urodzin, **80.** rocznica śmierci (12.10)

16.04 urodziła się **Halina Snopkiewicz** (1934-1980) – powieściopisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży

70. rocznica urodzin

19.04 zmarł **George Gordon Noel Byron** (1788-1824) – poeta i dramaturg angielski

180. rocznica śmierci

21.04 zmarł **Jean Baptiste Racine** (1639-1699) – poeta i dramaturg francuski

305. rocznica śmierci, **365.** rocznica urodzin (21.12)

24.04 zmarł **Franciszek Bohomolec** (1720-1784) – komediopisarz i publicysta

220. rocznica śmierci

28.04 urodził się **Jan Izydor Sztudynger** (1904-1970) – poeta i satyryk

100. rocznica urodzin

MAJ

1.05 urodził się **Zbigniew Unilowski** (1909-1937) – powieściopisarz i nowelista
95. rocznica urodzin

2.05 urodziła się **Helena Radlińska** (1879-1954) – pedagog, historyk oświaty, pracownik Biblioteki Ordynacji Zamojskiej i czytelnia bezpłatnych Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności

125. rocznica urodzin, **50.** rocznica śmierci (10.10)

5.05 zmarł **Szymon Szymonowicz** (1558-1629) – poeta
375. rocznica śmierci

6.05 zmarł **Maurice Maeterlinck** (1862-1949) – poeta, dramaturg i eseista belgijski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1911)
55. rocznica śmierci

16.05 urodził się **Tadeusz Kubiak** (1924-1979) – poeta, satyryk
80. rocznica urodzin, **25.** rocznica śmierci (3.06)

17.05 zmarł **Irvin Shaw** (1913-1984) – powieściopisarz i nowelista amerykański
20. rocznica śmierci

18.05 zmarł **Pierre Augustin Caron de Beaumarchais** (1732-1799) – pisarz francuski
205. rocznica śmierci

19.05 zmarł **Nathaniel Hawthorne** (1804-1864) – pisarz amerykański
140. rocznica śmierci, **200.** rocznica urodzin (4.06)

20.05 urodził się **Gustaw Herling-Grudziński** (1919-2000) – prozaik, krytyk literacki, eseista
85. rocznica urodzin

21.05 zmarł **Eugeniusz Paukšta** (1916-1979) – prozaik i publicysta
25. rocznica śmierci

22.05 urodził się **Arthur Conan Doyle** (1859-1930) – pisarz angielski
145. rocznica urodzin

24.05 zmarł **Aleksander Brückner** (1856-1939) – historyk kultury i literatury, sławista, badacz dziejów języka
65. rocznica śmierci

27.05 urodził się **Samuel Dashiell Hammett** (1894-1967) – pisarz amerykański
110. rocznica urodzin

27.05 urodził się **Bohdan Arct** (1914-1973) – prozaik, popularyzator wiedzy lotniczej
90. rocznica urodzin

28.05 urodziła się **Irena Krzywicka** (1899-1994) – pisarka, publicystka, tłumaczka
105. rocznica urodzin, **10.** rocznica śmierci (12.07)

CZERWIEC

3.06 zmarł **Franz Kafka** (1883-1924) – pisarz austriacki
80. rocznica śmierci

6.06 urodził się **Aleksander Puszkina** (1799-1837) – poeta rosyjski
205. rocznica urodzin

10.06 zmarła **Sigrid Undset** (1882-1949) – pisarka norweska, laureatka Literackiej Nagrody Nobla (1928)
55. rocznica śmierci

13.06 urodził się **Leon Chwistek** (1884-1944) – publicysta, pisarz, filozof, teoretyk sztuki i malarz
120. rocznica urodzin, **60.** rocznica śmierci (20.08)

13.06 urodził się **Jan Lechoń**, właśc. Leszek Serafinowicz (1899-1956) – poeta
105. rocznica urodzin

22.06 urodził się **Michał Choromański** (1904-1972) – prozaik i dramaturg
100. rocznica urodzin

27.06 urodził się **Wacław Gąsiorowski** (1869-1939) – powieściopisarz i publicysta
135. rocznica urodzin, **65.** rocznica śmierci (30.10)

LIPIEC

3.07 zmarł **Adolf Nowaczyński** (1876-1944) – dramaturg, satyryk, publicysta
60. rocznica śmierci

5.07 urodził się **Jean Cocteau** (1889-1963) – pisarz francuski
115. rocznica urodzin

7.07 urodził się **Lion Feuchtwanger** (1884-1958) – pisarz niemiecki
120. rocznica urodzin

10.07 zmarł **Roman Pisarski** (1912-1969) – pisarz, autor książek dla dzieci
35. rocznica śmierci

12.07 urodził się **Pablo Neruda** właśc. Neftali Reyes (1904-1973) – poeta chilijski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1971)

100. rocznica urodzin

14.07 urodził się **Isaac Bashevis Singer** (1904-1991) – pisarz żydowski polskiego pochodzenia, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1978)

100. rocznica urodzin

15.07 zmarł **Anton Czechow** (1860-1904) – poeta i dramaturg rosyjski

100. rocznica śmierci

19.07 zmarł **Francesco Petrarca** (1304-1374) – poeta włoski

630. rocznica śmierci, **700.** rocznica urodzin (20.07)

20.07 urodziła się **Hanna Ożogowska** (1904-1995) – pisarka dla dzieci i młodzieży

100. rocznica urodzin

21.07 urodził się **Ernest Hemingway** (1899-1961) – pisarz amerykański, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1954)

105. rocznica urodzin

23.07 zmarł **Wojciech Bogusławski** (1757-1829) – aktor, reżyser, dramaturg

175. rocznica śmierci

24.07 urodził się **Aldous Leonard Huxley** (1894-1963) – powieściopisarz, eseista i krytyk angielski

110. rocznica urodzin

24.07 zmarł **Edward Stachura** (1937-1979) – poeta i prozaik

25. rocznica śmierci

25.07 zmarł **Witold Gombrowicz** (1904-1969) – prozaik i dramaturg

35. rocznica śmierci, **100.** rocznica urodzin (4.08)

26.07 urodziła się **Magdalena Samozwaniec** właśc. Maria z Kossaków (1894-1972) – pisarka satyryczna

110. rocznica urodzin

26.07 zmarł **Stefan Wiechecki** (Wiech) (1896-1979) – felietonista i satyryk

25. rocznica śmierci

26.07 zmarł **Jan Żabiński** (1897-1974) – zoolog i hodowca, organizator i dyrektor Ogrodu Zoologicznego w Warszawie, autor książek z dziedziny zoologii

30. rocznica śmierci

28.07 urodził się **Aleksander Dumas** (syn) (1824-1895) – powieściopisarz i dramaturg francuski

180. rocznica urodzin

30.07 zmarł **Denis Diderot** (1713-1784) – pisarz, krytyk i filozof francuski

220. rocznica śmierci

31.07 zmarł **Antoine de Saint-Exupéry** (1900-1944) – pisarz i lotnik francuski

60. rocznica śmierci

SIERPIEŃ

1.08 urodziła się **Jadwiga Łuszczewska** (Detyma) (1834-1908) – poetka i powieściopisarka

170. rocznica urodzin

2.08 urodził się **James Baldwin** (1924-1987) – pisarz amerykański

80. rocznica urodzin

3.08 zmarł **Joseph Conrad**, właśc. Teodor Konrad Korzeniowski (1857-1924) – pisarz angielski polskiego pochodzenia

80. rocznica śmierci

4.08 urodził się **Knut Hamsun** (właśc. Knut Pedersen) (1859-1952) – prozaik norweski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1920)

145. rocznica urodzin

4.08 zmarł **Krzysztof Kamil Baczyński** (1921-1944) – poeta

60. rocznica śmierci

5.08 urodziła się **Janina Broniewska** (1904-1981) – publicystka, autorka powieści dla dzieci i młodzieży

100. rocznica urodzin

8.08 zmarł **Juliusz Kaden-Bandrowski**, właśc. J. Bandrowski pseud. Juliusz Kaden (1885-1944) – powieściopisarz i publicysta

60. rocznica śmierci

12.08 zmarł **Ian Lancaster Fleming** (1908-1964) – powieściopisarz angielski pochodzenia szkockiego

40. rocznica śmierci

16.08 zmarł **Tadeusz Gajcy** (1922-1944) – poeta, prozaik, dramaturg, krytyk literacki

60. rocznica śmierci

16.08 zmarła **Margaret Mitchell** (1900-1949) – pisarka amerykańska

55. rocznica śmierci

19.08 urodził się **Jerzy Andrzejewski** (1909-1983) – prozaik i publicysta

95. rocznica urodzin

22.08 zmarł **Jan Kochanowski** (1530-1584) – poeta i dramaturg

420. rocznica śmierci

25.08 zmarł **Truman Capote** (1924-1984) – pisarz amerykański

20. rocznica śmierci, **80.** rocznica urodzin (30.08)

WRZESIEŃ

zmarł **Mikołaj Rej** (1505-1569) – poeta, prozaik, tłumacz

435. rocznica śmierci (między 8.09 a 4.10)

4.09 zmarł **Georges Simenon** (1903-1989) – prozaik francuski pochodzenia belgijskiego

15. rocznica śmierci

9.09 zmarł **Józef Czechowicz** (1903-1939) – poeta

65. rocznica śmierci

10.09 zmarł **Melchior Wańkowicz** (1892-1974) – prozaik, publicysta i reporter

30. rocznica śmierci

11.09 urodziła się **Maria Kownacka** (1894-1982) – pisarka i autorka książek dla dzieci i młodzieży

110. rocznica urodzin

12.09 zmarł **Sergiusz Piasecki** (1901-1964) – powieściopisarz

40. rocznica śmierci

13.09 urodził się **Julian Tuwim** (1894-1953) – poeta i tłumacz

110. rocznica urodzin

15.09 urodził się **James Cooper** (1789-1851) – pisarz amerykański

215. rocznica urodzin

17.09 zmarł **Tadeusz Dołęga-Mostowicz** (1898-1939) – prozaik, powieściopisarz, felietonista

65. rocznica śmierci

18.09 zmarł **Stanisław Ignacy Witkiewicz** (Witkacy) (1885-1939) – dramaturg, prozaik, filozof, teoretyk sztuki i malarz

65. rocznica śmierci

PAŹDZIERNIK

1.10 zmarł **Pierre Corneille** (1606-1684) – dramaturg francuski

320. rocznica śmierci

2.10 urodził się **Graham Greene** (1904-1991) – powieściopisarz, dramaturg i publicysta angielski

100. rocznica urodzin

4.10 zmarł **Edmund Jan Osmańczyk** (1913-1989) – publicysta, reporter, eseista

15. rocznica śmierci

6.10 urodziła się **Maria Dąbrowska** (1889-1965) – powieściopisarka i publicystka

115. rocznica urodzin

8.10 zmarł **Henry Fielding** (1707-1754) – pisarz, dramaturg i publicysta angielski

250. rocznica śmierci

8.10 zmarł **Marian Falski** (1881-1974) – pedagog, twórca elementarza

30. rocznica śmierci

12.10 urodziła się **Halina Rudnicka** (1909-1982) – powieściopisarka i publicystka, autorka książek dla młodzieży

95. rocznica urodzin

14.10 urodził się **Stefan Żeromski** (1864-1925) – powieściopisarz, nowelista, dramaturg i publicysta

140. rocznica urodzin

15.10 urodził się **Michail Lermontow** (1814-1841) – poeta rosyjski

190. rocznica urodzin

17.10 zmarł **Zenon Przesmycki** (1861-1944) – krytyk literacki i artystyczny, tłumacz, poeta i wydawca

60. rocznica śmierci

18.10 urodził się **Czesław Centkiewicz** (1904-1996) – prozaik, reportażysta, podróżnik

100. rocznica urodzin

23.10 zmarł **Józef Gryc** (1890-1954) – bibliotekarz, autor publikacji z zakresu bibliotekarstwa

50. rocznica śmierci

29.10 urodził się **Zbigniew Herbert** (1924-1998) – poeta, dramaturg i eseista

80. rocznica urodzin

30.10 urodziła się **Maria Kuncewiczowa** (1899-1989) – prozaik
105. rocznica urodzin, **15.** rocznica śmierci

LISTOPAD

2.11 zmarł **Karol Irzykowski** (1873-1944) – pisarz i krytyk literacki
60. rocznica śmierci

6.11 zmarła **Maria Rodziewiczówna** (1863-1944) – powieściopisarka
60. rocznica śmierci

10.11 urodziła się **Zofia Nalkowska** (1884-1954) – powieściopisarka, dramatisarcka, publicystka
120. rocznica urodzin, **50.** rocznica śmierci (17.12)

10.11 zmarł **Tadeusz Peiper** (1891-1969) – poeta, prozaik, dramatisarcka, krytyk literacki
35. rocznica śmierci

10.11 urodził się **Paweł Jasienica**, właśc. Leon Lech Beynar (1909-1970) – pisarz i publicysta
95. rocznica urodzin

22.11 urodził się **André Gide** (1869-1951) – pisarz francuski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1947)
135. rocznica urodzin

28.11 urodził się **Arkady Fiedler** (1894-1985) – pisarz i podróżnik
110. rocznica urodzin

30.11 urodziła się **Lucy Maud Montgomery** (1874-1942) – powieściopisarka kanadyjska
130. rocznica urodzin

GRUDZIEŃ

1.12 urodził się **Adam Kazimierz Czartoryski** (1734-1823) – działacz polityczny, mecenas literatury i sztuki, komediopisarz, teoretyk, i krytyk literacki
270. rocznica urodzin

3.12 zmarł **Robert Louis Stevenson** (1850-1894) – powieściopisarz i nowelista angielski
110. rocznica śmierci

5.12 urodził się **Stanisław Dygat** (1914-1978) – prozaik, felietonista i dramaturg
90. rocznica urodzin

5.12 urodził się **Hans Helmut Kirst** (1914-1989) – prozaik niemiecki
90. rocznica urodzin, **15.** rocznica śmierci

13.12 zmarł **Zbigniew Morsztyn** (1627-1689) – poeta
315. rocznica śmierci

16.12 zmarł **Bruno Jasieński** (1901-1939) – poeta, prozaik, dramaturg
65. rocznica śmierci

21.12 urodził się **Tadeusz Żeleński (Boy)** (1874-1941) – poeta, krytyk literacki i teatralny, tłumacz, publicysta, satyryk
130. rocznica urodzin

22.12 zmarł **Samuel Beckett** (1906-1989) – dramaturg, prozaik i eseista irlandzki, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1969)
15. rocznica śmierci

30.12 zmarł **Romain Rolland** (1866-1944) – powieściopisarz francuski, laureat Literackiej Nagrody Nobla (1915)
60. rocznica śmierci

31.12 zmarł **Władysław Umiński** (1865-1954) – powieściopisarz
50. rocznica śmierci

INNE ROCZNICE

założenie **Uniwersytetu Jagiellońskiego** (1364)
640. rocznica

24.03 rozpoczęło się **powstanie kościuszkowskie** (1794)
210. rocznica

4.04 **powstanie Paktu Północnoatlantyckiego NATO** (1949)
55. rocznica

20.07 **amerykańscy kosmonauci: Neil Armstrong i Edwin Eugene Aldrin jako pierwsi ludzie wylądowali na księżycu** (1969)
35. rocznica

28.07 **wybuch I wojny światowej** (1914)
60. rocznica

1.08 **rozpoczęło się powstanie warszawskie** (1944)
60. rocznica

1.09 **agresja Niemiec hitlerowskich na Polskę** (1939)
65. rocznica

***

2.01 zmarł **Roman Dmowski** (1864-1939) – polityk, mąż stanu

65. rocznica śmierci, **140.** rocznica urodzin (9.08)

4.01 urodził się **Louis Braille** (1809-1852) – twórca pisma dla niewidomych
195. rocznica urodzin

6.01 zmarł **Piotr Wysocki** (1797-1874) – podporucznik, założyciel tajnego stowarzyszenia niepodległościowego, inicjator powstania listopadowego

130. rocznica śmierci

15.01 urodził się **Martin Luther King** (1929-1968) – amerykański duchowny protestancki, bojownik o prawa Murzynów, laureat Pokojowej Nagrody Nobla (1964)

75. rocznica urodzin

26.01 zmarł **Xawery Dunikowski** właśc. Franciszek Ksawery Dunikowski (1875-1964) – artysta i rzeźbiarz

40. rocznica śmierci

12.02 urodził się **Charles Robert Darwin** (1809-1882) – przyrodnik angielski, twórca teorii ewolucyjnego powstawania gatunków zwierzęcych i roślinnych w drodze doboru naturalnego

195. rocznica urodzin

22.02 urodził się **Oskar Kolberg** (1814-1890) – etnograf, folklorysta, muzyk, kompozytor, pedagog

190. rocznica urodzin

14.03 urodził się **Albert Einstein** (1879-1955) – fizyk amerykański pochodzenia niemieckiego, laureat Nagrody Nobla (1921)

125. rocznica urodzin

17.03 urodził się **Józef Zachariasz Bem** (1794-1850) – generał wojsk polskich, węgierskich i tureckich

210. rocznica urodzin

5.05 urodził się **Stanisław Moniuszko** (1819-1872) – kompozytor

185. rocznica urodzin

27.05 zmarł **Jan Kalwin** (1509-1564) – szwajcarski reformator religijny

440. rocznica śmierci, **495.** rocznica urodzin (10.07)

4.07 zmarła **Maria Curie-Skłodowska** (1867-1934) – fizyk i chemik, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla (1903, 1911)

70. rocznica śmierci

7.07 urodził się **Władysław Grabski** (1874-1938) – polityk, ekonomista, historyk

130. rocznica urodzin

15.07 urodził się **Jacek Malczewski** (1854-1929) – malarz

150. rocznica urodzin, **75.** rocznica śmierci (8.10)

5.08 zmarł **Romuald Traugutt** (1826-1864) – generał, dyktator powstania styczniowego

140. rocznica śmierci

23.09 zmarł **Sigmund Freud** (1856-1939) – neurolog austriacki, psychiatra, twórca psychoanalizy

65. rocznica śmierci

2.10 zmarł **Jerzy Wasowski** (1913-1984) – reżyser, aktor, kompozytor muzyki lekkiej

20. rocznica śmierci

17.10 zmarł **Fryderyk Chopin** (1810-1849) – kompozytor

155. rocznica śmierci

4.11 zmarł **Tytus Chalubiński** (1820-1889) – lekarz i przyrodnik

115. rocznica śmierci

4.11 zginął **Jerzy Popiełuszko** (1947-1984) – duchowny, kapelan Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”

20. rocznica śmierci

28.12 zmarł **Stanisław Małachowski** (1736-1809) – marszałek Sejmu Czteroletniego

195. rocznica śmierci

BEATA JAROSIŃSKA

Dział Instrukcyjno-Methodyczny
Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki
Główniej Województwa Mazowieckiego

**DO WSZYSTKICH TYCH,
KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONAŁĄ**

Życzymy Wam sukcesów. Pamiętajcie o tym, że:

WYDAWNICTWO SBP

jest dla Was. Publikujemy większość literatury, która będzie potrzebna w trakcie studiów. Autorami tych książek są Wasi obecni i przyszli wykładowcy, sprawdzeni dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilka pozycji książkowych z myślą o studentach. Także dla Was wydajemy:

CZASOPISMA

BIBLIOTEKARZ. Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA. Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 roku. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ. Od 1993 roku czasopismo jest wydawane przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, jako półrocznik.

Dział Promocji i Kolportażu
02-086 Warszawa
Al. Niepodległości 213
tel. (0-prefiks-22) 825-50-24

Pod tym adresem i telefonem
przyjmujemy zamówienia pisemne lub telefoniczne.
Także faksem fax (0-prefiks-22) 825-53-49

Oferujemy Państwu sprzedaż wysyłkową oraz sprzedaż odręczną w dwóch punktach: Warszawa: – ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu Al. Niepodległości 213.

Staramy się – zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego – utrzymywać ceny na poziomie niskim i średnim a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*. Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.

**KUPUJĄC U NAS WSPIERASZ
POLSKIE BIBLIOTEKARSTWO**

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 11 (644), 2003

W NUMERZE

Od redaktora	2
PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE	
Franciszek Czajkowski	3 Ku bibliotekom bez barier dla osób z niepełnosprawnościami. Część druga
Adam Stopa	6 O zmianach symboliki Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Część druga
<i>Polemika</i>	
Małgorzata Zychowicz	11 Jaka bibliotekarka?
Ewa Grodecka	11 Magia polskich bibliotek
PRAWO W BIBLIOTECE	
Krystyna Kuźmińska	13 Wypożyczanie materiałów audiowizualnych w bibliotekach. Nowy statut i regulamin organizacyjny Ministerstwa Kultury
RELACJE	
Andrzej Jopkiewicz	14 V Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Nałęczowie
Jadwiga Chruścińska	16 Bibliotekarz – zawód z przyszłością
Dorota Grabowska	19 IFLA – 2003 – Berlin
KSIĄŻKA	
<i>Świat książki dziecięcej</i>	
Ewa Gruda	21 Groźna bigini
Lidia Błaszczyk	23 Przygody pewnej Alicji
Dominika Stępniewska	24 14. Krajowe Targi Książki
<i>Moje lektury</i>	
Jakub Frolow	24 Jak w Matriksie
Urszula Kubiak	26 Ja i mój świat
BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO	
Zdzisław Bieleń	27 Nagroda Anny Platto przyznana po raz dziewiąty
Jadwiga Miluśka	28 „Wakacje z ekonomią na ty” w GBP w Opatówku
Elżbieta Rzepka	29 Morąskie „Spotkania z Zielonym Konstantym”
WARSZTATY CZYTELNICZE	
Elżbieta Mordasewicz	30 „Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą”. Scenariusz audycji radiowej (inscenizacji) z okazji Święta Zmarłych
Maria Majewska	32 Czy znasz Mistrza Ildefonsa?
<i>Pożegnania</i>	
Z. Lidia Pszczółkowska	34 Zmarł Ryszard Starczewski
Wi@domości	34
<i>Dodatek</i>	
Beata Jarosińska	Kalendarium rocznic w 2004 roku

Od Redaktora

W październikowej notce <Od redaktora> dzieliłam się z Państwem „gorącymi” jeszcze wrażeniami z trzydniowych obrad w Nałęczowie. Obecnie zachęcam do przeczytania w bieżącym numerze relacji z tej interesującej konferencji. Równie inspirujące, jak sama narada, były obrady V Forum SBP. Jego temat przewodni to – „Rola i przyszłość SBP”. Podstawą dyskusji w czasie Forum był tekst opracowany przez zespół pod kierownictwem Piotra Bierzynskiego „Dzień dzisiejszy SBP i wizja zmian ku przyszłości” – będące analizą materiału zawartego w ankietach – skierowanych do członków Stowarzyszenia. Przygotowane w oparciu o opinie respondentów tezy ujęto w czterech częściach: funkcjonowanie struktury SBP, udział SBP w kształtowaniu polityki bibliotecznej w kraju, ochrona zawodu, finanse. Jaka powinna być przyszłość Stowarzyszenia, w jakim kierunku i w jakim zakresie powinny być realizowane inicjatywy unowocześniające działalność związku? Jak widzą te problemy członkowie tej największej organizacji zawodowej? Ważnym zadaniem w opinii respondentów jest sprawne funkcjonowanie struktury organizacyjnej SBP a zarządzanie prawie 9-tysięczną organizacją powinno zmierzać w kierunku decentralizacji poprzez wzmocnienie okręgów, oddziałów, a przede wszystkim kół. Istotną rolę powinna przyspaść sekcjom, komisjom, zespołom problemowym i roboczym powołanym przez ZG SBP jako ciałom pełniącym funkcje zaplecza dla prac eksperckich i integracji środowiska. Sprawna działalność na terenie kraju nie jest możliwa bez dobrej, szybkiej i wiarygodnej informacji; takiej informacji oczekują członkowie Stowarzyszenia od czasopism zawodowych: „Expresu ZG SBP” (wersja drukowana i elektroniczna), „Bibliotekarza”, „Poradnika Bibliotekarza” oraz intermedialnych serwisów informacyjnych. Istotną funkcję informacyjną pełni serwis informacyjny SBP i jego oferta winna być poszerzana i uwzględniać potrzeby zarządów okręgu, oddziałów, sekcji, komisji. Jest zapotrzebowanie na pełniejszą informację o bieżącej działalności organizacji. Elementem wymiany informacji i doświadczeń powinna stać się lista dyskusyjna SBP@yahongroups.com

Celem SBP jest aktywny udział w tworzeniu zasad polityki bibliotecznej poprzez ocenę działań resortu kultury i innych ministerstw w zakresie upowszechniania czytelnictwa, funkcjonowania działalności bibliotek, udziału w pracach nad ustawą o bibliotekach i innych aktach prawnych, opracowaniu ogólnopolskiego programu komputeryzacji bibliotek publicznych (wciąż niewielki odsetek bibliotek komputeryzujących się), realizacji projektu INFOBIBNET, zainicjowanie przy współpracy z Biblioteką Narodową prac standaryzacyjnych związanych z funkcjonowaniem bibliotek publicznych, uczestniczenie w opracowaniu najkorzystniejszego sposobu przekazywania dotacji na zakup książek dla bibliotek publicznych i doprowadzenie do zwolnienia z przetargów zakupów książek do bibliotek (przekazywanie książek jako depozyt wbp spotkało się z krytyką respondentów), a także do zajęcia stanowiska w sprawie tworzenia z udziałem bibliotek czy filii bibliotecznych tzw. centrów komunikacji społecznej (agencji pocztowych).

SBP nie ma uprawnień związku zawodowego, ale występuje w ochronie zawodu, czyli dba o zapewnienie odpowiednich warunków pracy, płacy bibliotekarza oraz pracowników informacji naukowej. W tym kontekście zakres pożądaných działań organizacji jest stosunkowo obszerny: od opinii o przydatności zawodowej i społecznej członków SBP na stanowiska kierownicze, poprzez jednoznaczny protest w stosunku do zatrudniania w bibliotekach na stanowiskach kierowniczych osób bez kwalifikacji bibliotekarskich, wypracowania stanowiska w sprawie organizowania w bibliotekach konkursów dyrektorskich, do działalności interwencyjnej wobec wszelkich niekorzystnych planów i decyzji organów administracji państwowej i samorządowej. W zakresie kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy SBP według ankietowanych winno współpracować przy opracowaniu programów nauczania, opiniować standardy nauczania dla kierunku „bibliotekoznawstwo i informacja naukowa”.

Dopiero jako piąty element skutecznej realizacji celów i zadań Stowarzyszenia respondenci wymienili - finanse. SBP dysponuje ograniczonymi środkami finansowymi, ale część zadań wykonywanych przez Zarząd Główny, zarządy okręgowe i oddziały nie pociąga znacznych wydatków finansowych i niektóre działania mogą być realizowane z wykorzystaniem grantów czy dofinansowania w ramach tzw. zadań celowych, co wymaga zintensyfikowania starań w tym zakresie. Respondenci ankiety sugerują nadanie priorytetu programom badawczym kosztem zaniechania organizacji pewnych konferencji. Powszechną praktyką staje się samofinansowanie kursów, szkoleń, konferencji – organizowanych przez SBP. Zgłoszono postulat w sprawie wprowadzenia dla członków SBP zniżek odnośnie np. opłat konferencyjnych, szkoleniowych.

W ogromnym skrócie zasygnalizowałam Państwu wyniki ankiety, mając nadzieję, że w całości materiał ten jest bądź też będzie szerzej znany nie tylko członkom SBP.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

W następnym numerze, m.in.:

- Ewa Stachowska-Musiał: Zawód bibliotekarza dziś i jutro
- Krystyna Kuźmińska: Wywiad z p. Janiną Jagielską
- Bogdan Klukowski: Trendy rozwoju książki w świecie

Ku bibliotekom bez barier dla osób z niepełnosprawnościami

Refleksje na marginesie Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych
Część druga*

FRANCISZEK CZAJKOWSKI

Europejski Rok Osób Niepełnosprawnych – o czym dość często informują media – obfituje w dość bogate wydarzenia. Organizowane są imprezy o charakterze integracyjnym, pikniki, konkursy, plenery artystyczne, wystawy twórców niepełnosprawnych. Wzrasta liczba specjalistycznych sesji, dyskusji, studyjnych wyjazdów do krajów unijnych w celu zdobywania doświadczeń oraz ich przeszczerpienia na grunt polski.

Obserwujemy też pozytywne zjawiska odnośnie zmiany mentalności społecznej względem osób niepełnosprawnych. Ich potwierdzeniem mogą być opinie zainteresowanych środowisk, co jest niezwykle istotne, dotyczące określenia dotychczasowego statusu prawnego osób niepełnosprawnych w Polsce. Powstają też uzasadnione inicjatywy, które nie mogą być również obce całemu środowisku bibliotekarskiemu. Zmierzają one do rozpoczęcia prac legislacyjnych związanych z utworzeniem na wzór amerykański ustawy o Polakach z niepełnosprawnościami. Interesująco brzmi informacja Piotra Pawłowskiego – przewodniczącego Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji o podjęciu przez Rząd RP decyzji o rozpoczęciu przygotowań do uchwalenia zaszygalizowanej ustawy, która by zapewniła przestrzeganie i egzekwowanie ustanowionego prawa. Tadeusz Majewski w miesięczniku „Pochodnia” (2003 nr 4 i 5) proponuje przyjęcie w naszym kraju aktu prawnego na wzór ustawy „O Amerykanach z niepełnosprawnościami” oraz na wzór podobnej ustawy wprowadzonej w Wielkiej Brytanii. W następstwie przyjęcia ujednoczonego, jasnego, egzekwowalnego aktu prawnego o najwyższej randze

– trzeba będzie tworzyć szczegółowe rozwiązania, w tym i dotyczące sfery usług informacyjno-bibliotecznych.

**Wiodąca rola
w opracowaniu
oraz inicjowaniu
szczegółowych norm
przypaść powinna
Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich
oraz innym organizacjom
bibliotekarskim.**

Inicjatywa prawna ma szansę powodzenia również i z tego powodu, że Unia Europejska w obszarze rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością – zgodnie z zasadą subsydiarności (pomocniczości) – daje szeroką swobodę poszczególnym krajom członkowskim w definiowaniu i sposobie orzekania o niepełnosprawności. Jedyny, jak dotychczas, akt o skutkach prawnych wprowadzony przez Unię – to Dyrektywa Rady z 27 listopada 2000 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla równego traktowania w zatrudnieniu i wykonywaniu zawodu. Na rozwiązanie wielu innych problemów, tym bardziej stworzenie jednolitego prawa unijnego w zakresie uregulowania kwestii dotyczących osób z niepełnosprawnościami nie można liczyć, przynajmniej w najbliższych latach.

Mając na względzie wysoki wskaźnik istnienia w Polsce populacji osób niepełnosprawnych i uświadamiając sobie wzrastającą funkcję biblioteki i usług informacyjno-bibliotecznych w usprawnianiu, edukacji, przygotowaniu do pracy i w ogóle równaniu szans, należy podjąć strategiczne działania, które zapewniłyby rozwiązanie podstawowych zagadnień z obszaru bibliotekarstwa specjalistycznego. Problematyka równoprawnego dostępu osób

* Cz. 3 artykułu ukaże się w następnych numerach „Poradnika Bibliotekarza”.

chorych, starszych i niepełnosprawnych do biblioteki stanowić może, bądź to jeden z elementów ogólnej strategii instytucji, bądź też może być potraktowana jako odrębny plan strategiczny. Tworzenie długoterminowych planów wymaga: zidentyfikowania

populacji zarówno w aspekcie pojedynczych osób, jak i placówek zinstytucjonalizowanych (szkół specjalnych, klas integracyjnych, domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, ośrodków rehabilitacyjnych, placówek zdrowotnych), działających w obszarze funkcjonowania biblioteki. W planowaniu trzeba też uwzględnić analizę szans i zagrożeń oraz organizacyjne, finansowe i personalne możliwości niezbędne do efektywnej realizacji przyjętych kierunków strategicznych. W wytyczaniu zamierzeń trzeba przyjąć opinię środowisk zainteresowanych (zgodnie ze standardami ONZ i wytycznymi IFLA), władz samorządowych, będących przecież organami założycielskimi bibliotek, pionu szkolnictwa oraz innych organizacji pozarządowych zrzeszających lub pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych. Nie wolno też pominąć faktów związanych z możliwością zdobywania środków pozabudżetowych, pochodzących od sponsorów lub z funduszy unijnych.

Obsługę użytkowników z niepełnosprawnością realizować można indywidualnie przez każdą bibliotekę i filię osobno, albo w sposób zcentralizowany, na szczeblu biblioteki powiatowej (rejonowej), bądź wojewódzkiej czy wielkomiejskiej.

Drugi model, ze względów organizacyjnych i ekonomicznych oraz wyższej jakości usług, zdaje się być bardziej uzasadniony. Spotykany jest w wielu bibliotekach zagranicznych. W Polsce – funkcjonuje w formie ośrodków czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych bibliotek Torunia, Gdańska, Grudziądza, Elbląga, Gorzowa Wlkp. W 2002 r. przy Bibliotece Śląskiej utworzono Śląską Bibliotekę Terapeutyczną. Proponowane rozwiązanie promowane jest w zaleceniach IFLA. Znajduje też swoje praktyczne potwierdzenie chociażby w 20-letniej działalności Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych

Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu. Sprawdzeniem tej tak potrzebnej społecznie pracy jest zapis w certyfikacie Systemu Jakości ISO 9001: 2001 nadanym WBP-KK, uwzględniający działalność edukacyjną, kulturalną oraz terapeutyczną dla osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z założeniami Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych i coraz szerzej akcentowanymi potrzebami społecznymi w zakresie zapotrzebowania na nowoczesną informację i różnorakie materiały biblioteczne – Ośrodek we współpracy z właściwymi bibliotekami powiatowymi i miejskimi dawnego województwa toruńskiego i wrocławskiego, podjął odpowiednie procedury zmierzające do uruchomienia specjalistycznych działów lub innych komórek organizacyjnych w strukturach tych placówek. Do koncepcji tej włączyła się delegatura toruńskiego Kuratorium Oświaty. Wspólnie przygotowano kilka zebrań, w których uczestniczyli, między innymi starostowie, burmistrzowie, wójtowie, dyrektorzy placówek nauczania specjalistycznego, domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, bibliotekarze, przedstawiciele centrów pomocy rodzinie, poradni psychologiczno-pedagogicznych, osoby niepełnosprawne. Były to więc kompetentne gremia do ustalenia poprawy jakości i dostępności usług dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych nie raz w głębokim terenie. Inicjatywy spotkały się z właściwym zainteresowaniem oraz poparciem organizacyjnym, a nie raz i finansowym ze strony starostów i burmistrzów. Zgodnie z duchem Ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. Nr 91 poz. 578) starostowie deklarowali nawiązanie kontaktów z samorządami gminnymi i uzyskanie od nich pomocy finansowej, na zasadzie przewidzianych prawem porozumień. Jest realna nadzieja na powstanie pierwszych takich komórek już jesienią tego roku.

Działy specjalistyczne spełniają dwojakie funkcje: lokalną i ponadlokalną.

Lokalna działalność – polega na dostarczaniu właściwych usług użytkownikom w placówce, przeprowadzaniu zajęć o charakterze czytelniczo-terapeutycznym, udzielaniu konsultacji specjalistycznych rodzicom, opiekunom i innym klientom, realizacji lekcji bibliotecznych i zajęć dydaktycznych dla

uczniów i studentów, promocji form biblioterapeutycznych i terapii przez sztukę, dostarczaniu materiałów bibliotecznych i odpowiedniego sprzętu osobom unieruchomionym do domów, obsługi punktów bibliotecznych przy placówkach specjalistycznych funkcjonujących w danym mieście.

Ponadlokalna działalność dotyczy nadzoru nad pionem obsługi w terenie, współpracy z władzami samorządowymi, placówkami szkolnictwa specjalnego i innymi organizacjami, realizacji szkoleń i doskonalenia zawodowego, obsługi punktów bibliotecznych działających przy instytucjach terenowych, udzielania konsultacji merytorycznych, zaspokajania potrzeb użytkowników poszukujących fachowej literatury, określenia na piśmie sposobu i zasad finansowania międzybibliotecznej współpracy.

Funkcjonowanie specjalistycznych działów czy innych komórek organizacyjnych nie ogranicza w niczym działalności na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzonej przez wszystkie inne biblioteki.

Przeciwnie – dobrze zorganizowane działy wzbogacają ofertę usług placówek bibliotecznych poprzez wypożyczanie im alternatywnych materiałów bibliotecznych i stałą pomoc merytoryczną. Pozytywnym przykładem, świadczącym o zapobiegliwości i wrażliwości jest artykuł *Książka mówiona dla dyslektyków* („Por. Bibl.” 2003 nr 6). Autorka – Hanna Woronka z Warszawy postrzegając problem, zgromadziła książki mówione dla osób z dysleksją i poszukuje dla nich dalszych materiałów. Zwróciła też słuszną uwagę na potrzebę wolniejszego i spokojniejszego tempa czytania tekstu, przyswajalnego przez dyslektyków. Sprawa dostępności materiałów mówionych i przekazywanych za pomocą mediów elektronicznych jest aktualnie rozpatrywana na forum ONZ. Przyczyni się to być może do wzbogacenia alternatywnych materiałów bibliotecznych i złagodzenia dotychczasowego prawa autorskiego.

Realizacja zadań związanych z obsługą informacyjno-biblioteczną użytkowników odbiegających od normy zdrowotnej czy rozwojowej jest pracochłonna i kosztowna. Stąd też w ich finansowaniu uczestniczy Rząd. W krajach członkowskich Unii Europejskiej, nie wspominając już o Australii czy Stanach Zjednoczonych, władze rządowe dofinansowują działalność specjalistyczną. Przenaczają na te cele środki w granicach od 40-60 % kosztów. Nieraz dodatkowo subsydiowane są odrębne programy, dotyczące na przykład: czytelniczo-terapeutycznej działalności prowadzonej na rzecz osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi (Norwegia) lub wydawania książek i czasopism „łatwych” (Szwecja). W Polsce problem ten z zasady nie funkcjonuje w pragmatyce decydentów oraz ogólnokrajowych organizacji bibliotecznych i stowarzyszeń osób niepełnosprawnych, odpowiedzialnych przecież za kreowanie polityki kulturalnej, edukacyjnej, informacyjnej. Z myślą o bliskiej przynależności Polski do Unii Europejskiej, należałoby zainicjować właściwe rozwiązania legislacyjne i finansowe gwarantujące wysoką jakość usług specjalistycznych. Uregulowania prawnego wymaga też współpraca bibliotek publicznych z pionem edukacji w zakresie realizacji i finansowania odpowiedniej polityki gromadzenia zbiorów, tworzenia specjalistycznych baz danych, wydawania i promocji alternatywnych materiałów bibliotecznych, niezbędnych w usprawnianiu i edukacji dzieci i młodzieży (również akademickiej) oraz osób starszych. Nagłącą potrzebą jest dofinansowywanie przez agendy rządowe programów związanych z usuwaniem barier architektonicznych i komunikacyjnych w bibliotekach, wzbogacaniem asortymentu alternatywnych materiałów bibliotecznych, zwłaszcza nagrywanych na kasetach magnetofonowych i nośnikach elektronicznych, pomocą w komputeryzacji i gromadzeniu sprzętu ułatwiającego czytanie i dostęp do informacji oraz Internetu.

Nie zapomnij o prenumeracie!

O zmianach symboliki Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej

Część druga

ADAM STOPA

Zmiany w tablicach głównych

1. Wprowadzono nowy dział **005** o tytule **Zarządzanie i organizacja w przemyśle, handlu i komunikacji**. Nowy dział obejmuje całą w zasadzie zawartość symbolu 65.01 (niektóre zagadnienia przeniesiono pod symbole działu ogólnego – 001, nauk ekonomicznych – 330 i 338 oraz pracy – 331). Dla przykładu:

65.011 Podstawowe zasady organizacji zmienia się na **005.12**,

65.012 Metody organizacji i zarządzania – w wymiarze ogólnym – na **005.22**, ale poszczególne metody otrzymały własne symbole, np.: badania operacyjne – **005.31**, modele decyzyjne – **005.311.6**, próby i testy – **005.935.33/34**,

65.012.4 Kierownictwo. Technika i metodyka kierowania zmienia się na **005.5** Techniki i metody zarządzania; podobnie jak powyżej, poszczególne formy zarządzania opisuje się własnymi szczegółowymi symbolami, takimi jak: **005.71-051-027.521** Zarządzanie jednoosobowe, **005.71-051-027.522** Zarządzanie wieloosobowe.

Należy podkreślić, że nowa symbolika umożliwi dokładne klasyfikowanie wielu zagadnień ujętych dotąd pod obszernymi, ogólnymi symbolami. Otrzymujemy np. wyraźne symbole: logistyki – **005.51**, rozwoju, powiększania się i ekspansji firm – **005.412**, jak też ich upadku, rozpadu i likwidacji – **005.416**, znajdziemy także symbole znakujące wielkość przedsiębiorstw – **005.71-022.5**, z rozbudową symbolu -02... (właściwości), odpowiednio dla firm wielkich, średnich, małych aż po miniaturowe.

Do działu 005 pod symbol **005.9** przeniesiono także wielką część symboli 651 Biurowość.

Organizacji biura i technikom prac biurowych nadano symbol **005.912**, archiwistycy

biurowej – **005.921.1**, listy urzędowe mają być klasyfikowane symbolem złożonym **005.912 : 82-86**. Wyposażenie biura i urzędnika biurowe (dotychczas 651.2) mieszczą się pod symbolem **005.936.33**, choć konkretnych urzędzeń należy szukać wśród symboli przemysłu (np. dziurkacze biurowe to 686.865.26).

Dział biurowości w nowej postaci nie zawiera już symbolu pisanina na maszynie, przeniesionym (wraz z symbolem znakującym pisanie ręczne) do działu 003 Rodzaje pisma. W tym samym dziale, pod 003.27 ma się znaleźć stenografia.

2. Wycofano symbol 009 Ogólne zagadnienia nauk humanistycznych, z zaleceniem klasyfikowania ich przez szczegółowe symbole działów głównych 7/9.

3. Duże zmiany wprowadzono w dziale 06 Organizacje. Stowarzyszenia. Kongresy. Wystawy. Muzea. Najpoważniejsze dotyczą organizacji i stowarzyszeń i w wielu przypadkach nakazują klasyfikowanie organizacji do działów odpowiadających obszarowi ich działania.

4. Pełnej rewizji (opublikowanej w 2000 r.) poddano dział 2 Religia. Teologia. Religioznawstwo. W tej zmienionej postaci stosują go już biblioteki narodowe Hiszpanii i Czech.

W dziale tym, tak ważnym z uwagi na obfitość i różnorodność piśmiennictwa religijnego, nie tylko całkowicie wymieniono symbolikę, ale – przez wprowadzenie szeregu poddziałów analitycznych -1/-9 oznaczających zagadnienia charakterystyczne dla teologii oraz religioznawstwa – zmieniono budowę działu i sposoby klasyfikowania. Wprowadzenie powyższych poddziałów usunęło przyjęty dotąd przy klasyfikowaniu zagadnień specjalnych „punkt widzenia Kościoła katolickiego” (w dotychczasowej gałęzi 23/28), wymagający stosowania symboli złożonych, oddających

punkt widzenia innych wyznań chrześcijańskich.

Zagadnienia specjalne klasyfikuje się wespół z symbolem określonej religii – także, lecz nie tylko chrześcijańskiej, wyrażając je stosownym symbolem analitycznym. Takie rozwiązanie upraszcza i jednocześnie poszerza możliwości precyzyjnego oddania treści książki. Dla przykładu: zakony prawosławne: 271.2-788 (kościół prawosławny – życie zakonne), duchowieństwo islamu: 28-725 (islam – duchowieństwo, kapłani).

Postępując zgodnie z dotychczasową kolejnością symboli widzimy, między innymi, że:

– symbol 21 Teologia naturalna wymieniono na: 2-12 Idee religijne, 2-21 Teologia naturalna. Niektóre spośród szczegółowych zagadnień klasyfikowanych pod tym symbolem oznaczane są następująco:

2-14 Bóg. Byt Najwyższy. Boskość

2-145.3 Przeznaczenie

2: 5 Religia a nauka. Teologia a filozofia. Wiedza a wiara. Konflikt pomiędzy kościołem a wiarą

– symbol 22 Pismo Święte. Biblia został rozklasyfikowany na ogólne symbole:

26-23 Judaizm – księgi święte: 26 to nowy symbol judaizmu

27-23 Chrześcijaństwo – księgi święte: 27 to nowy symbol religii chrześcijańskiej

– hermeneutyka biblijna ma symbol 27-277.2, teologia biblijna – 27-278, konkordancje biblijne otrzymują symbol 27-272,

– Stary Testament dany jest pod symbolami:

26-24 – kanon żydowski

27-24 – kanon chrześcijański, symbole te zawierają dokładną klasyfikację kolejnych ksiąg ST, osobno dla kanonu żydowskiego, jak i chrześcijańskiego, np. Genesis: 26-242.2 albo 27-242.2,

– Nowy Testament ogólnie: 27-246, przy czym:

Ewangelie – 27-247,

Listy Apostolskie – 27-248.2,

Apokalipsa św. Jana – 27-249,

– dawny symbol teologii dogmatycznej 23 zmienia się na 27-284, symbol 231 Bóg na 27-14; Trójca Święta, osoby boskie – 27-144.89, Duch Święty – 27-144.896,

– cuda, miejsca i uzdrowienia cudowne, stygmaty – wyrażane przez 231.73, to 27-145.55,

– osoba Jezusa Chrystusa i chrystologia otrzymują symbol 27-31, Święta Rodzina – 27-312.4, Św. Maria i mariologia – 27-312.47,

– teologię człowieka: człowieczeństwo, stworzenie człowieka, ogród rajski – dotychczas pod 233, sklasyfikowano pod symbolem 27-18, np.: zagadnienia duszy ludzkiej – 27-183.5, upadek człowieka, grzech pierworodny – 27-185.32,

– teologia zbawienia (soteriologia) uzyskała symbol 27-185.5,

– nowy symbol nosi eschatologia – 27-175; niektóre zagadnienia eschatologiczne uwzględniane dotąd pod symbolem 236, umieszczono jednak pod nowym symbolem teologii człowieka – 27-18, np. zmartwychwstanie ciał – 27-187.6,

– problematyka wiary znalazła się pod ogólnym symbolem 2-2, zaś chrześcijańskie wyznanie wiary i katechizmy otrzymały symbol 27-282.3, katechizmy katolickie 272-282.3,

– symbol 235 Aniołowie. Demony. Święci zamieniono na 27-167 Byty duchowe. Nowy symbol ma węższy zakres, obejmuje bowiem tylko 27-167.2 Aniołowie oraz 27-167.6 Wrogie duchy,

– hagiologię sklasyfikowano pod symbolem 27-36 o następującej zawartości: Święci, święci patroni. Cześć oddawana świętym. Wizerunki i relikwie. Kanonizacja. Beatyfikacja,

– teologia praktyczna zmienia symbol na 27-4, teologia moralna na 27-42. Często stosowany symbol znakujący rozmyślenia religijne to obecnie 27-788-428,

– ascetyka i teologia mistyczna objęte zostają symbolem 27-58, przy czym ascetyka to 27-585, zaś mistyka – 27-587,

– homiletyka ma obecnie symbol 27-475.2,

– kazania klasyfikować będziemy symbolem 27-287, a raczej – ponieważ w naszym piśmiennictwie bardzo znacząco przeważają kazania katolickie – 272-287; istnieją także symbole bardziej szczegółowe wyrażające okoliczności, którym poświęcone jest kazanie, np.: 27-555-287 kazania ślubne, 27-559-287 kazania koronacyjne, 27-557-287 kazania pogrzebowe.

UDC CLASS NUMBER: 22
DESCRIPTION: The Bible. Holy scripture
REPLACED BY: 26-23 Judaism - Scriptures, 27-23 Christianity - Scriptures

UDC CLASS NUMBER: 23/28
DESCRIPTION: Christianity. The Christian religion
REPLACED BY: 27-284

UDC CLASS NUMBER: 235.3
DESCRIPTION: The saints. Hagiology. Intercession of saints on man's behalf. Patron saints. Veneration of saints, their effigies, relics. Canonization. Beatification. Apparitions of saints
REPLACED BY: 27-36

UDC CLASS NUMBER: 261
DESCRIPTION: Various influences and relations of the church
REPLACED BY: 27-64 Interactions of Christianity

UDC CLASS NUMBER: 261.6
DESCRIPTION: The church and culture. Christian civilization. The church and progress. Attitude of the church to secular life and responsibilities
REPLACED BY: 27:008 Christianity and culture, 27-67 Church and state

UDC CLASS NUMBER: 261.625
DESCRIPTION: Liberation theology
REPLACED BY: 27-484.7 Christianity and oppressed groups. Liberation theology

UDC CLASS NUMBER: 282/288
DESCRIPTION: Western churches
REPLACED BY: 272/278

UDC CLASS NUMBER: 282
DESCRIPTION: Roman Catholic Church (Western church)
REPLACED BY: 272

Niektóre fragmenty rewizji działu

– problematyka opisywana dotychczas symbolem 26 Kościół chrześcijański przechodzi pod symbole: 27-72 Chrześcijaństwo, 27-9 Historia Kościoła, 271/279 Wyznania chrześcijańskie.

– symbolem zakonów i życia zakonnego staje się 27-788,

– herezje i schizmy dostają symbol 27-87, np. manicheizm: 27-874.7, bogomili 27-876.45,

– kościół wczesnochrześcijański otrzymał symbol z podziałem wspólnym czasu: 27-9 "…/1054"

– kościoły wschodnie w ogólności oznacza teraz symbol 271, kościoły prawosławne – 271.2,

– kościół rzymsko-katolicki dany jest pod symbolem 272, symbol papieżstwa to 272-732.2,

– dotychczasowy symbol 283/289 skupiający kościoły protestanckie zmienia się na 274/279, w tym np.:

274-027.14 Wczesne ruchy protestanckie

274.5 Luteranizm. Hugenoci

275.4 Kalwinizm. Zwinglianie

275.6 Prezbiterianie

276 Anabaptyści. Memnonici

277.4 Baptyści

277.6 Metodyści

279.11 Adwentyści. Adwentyści Dnia 7

– zagadnienia umieszczane dotychczas pod koniec całego działu pod symbolem religioznawstwa – 291, przechodzą obecnie na początek, pod symbol 2-1 Teoria i filozofia religii. Istota religii. W obrębie tego symbolu mamy m.in.: 2-136/-137 Formy wiar i kultów, np.: 2-136.7 Animizm, 2-136.8 Totemizm, 2-137: 502 Kultury natury i sił przyrody, 2-137: 536.46 Kult ognia,

– symbol 292 Religie Greków i Rzymian ulega zmianie na 255 Religie starożytności klasycznej, przy czym: religia grecka – 255.2, rzymska – 255.6; mając zatem do czynienia z książką omawiającą jedną z nich, nie musielibyśmy sięgać po symbol podziału wspólnego miejsca,

– religii starożytnego Egiptu przydzielono symbol **252**,

– religie indyjskie (dotąd pod 294) wyrażono osobnymi symbolami, a to:

231 Wedyzm

232 Bramanizm

233 Hinduizm

24 Buddyzm – religię tę w krajach Zachodu należy oznaczać za pomocą poddziału wspólnego miejsca, czyli **24(4+7)**,

243 Lamaizm,

– symbol **295** Religia perska zmienia się na **254** Religie Iranu,

– bardzo szczegółowo rozbudowany został nowy (wprowadzony zamiast 296) symbol judaizmu – obecnie jest to **26**,

– podobnie szczegółowo potraktowano islam – obecnie **28**; Koran nosi symbol **28-24**,

– wykreślono symbol **299** Różne inne religie niechrześcijańskie i symbole doń podrzędne; i tak, religie Słowian (sklasyfikowane pod 299.18) uzyskują symbol **257.7**, religie Chin – **221**, w tym konfucjanizm – **221.1** i taoizm – **221.3**, religie Japonii – **225**, szintoizm – **225.2**, religie prehistoryczne – **212**, religie ludów pierwotnych – **213**.

5. Do nowo ukształtowanego działu **2** przeniesiono także wielką część zagadnień prawa kanonicznego, głównie pod symbol **2-74** Prawo kanoniczne; np. **2-744** Kanoniczne prawo karne. Prawa wyznań niechrześcijańskich wyraża się symbolem danej religii z poddziałem analitycznym **-428**, np. **28-428** Prawa islamu.

Choć trudno tu o całkowitą pewność, wydaje się, że dział **348** – jako osobny – znika z pliku, gdyż część zagadnień prawa kanonicznego przeniesiono także pod dotychczasowe symbole polityki: **322** Państwo a Kościół oraz prawa: **347** Prawo cywilne. Przypadek ten wskazuje na coraz dalej idące okrojenie działu **34** i rozpraszanie piśmiennictwa prawnego pod symbole różnych działów UKD, zależne od przedmiotu rozważań prawnych.

6. Istotne zmiany napotykaemy w obrębie demografii i badań ludności:

– pierwsze z nich dotyczą symbolu **314.3** Rodność. Płodność: część zawartości tego symbolu – m.in. płodność, rozrodczość i regulację urodzeń przeniesiono pod symbol

medycyny **612.6** Fizjologia rozrodu; także pod symbolami medycyny – **616.69** oraz **618.17** uwzględnia się obecnie stymulację urodzeń,

– planowanie rodziny – wraz z zagadnieniami szczegółowymi, takimi jak: wielkość rodziny, idealna i pożądana liczba dzieci czy bezdzietność – znajdzie się pod symbolem **316.356.22** Rodzina. Socjologia rodziny,

– zagadnienia długości życia i śmiertelności przeklasyfikowano z symbolu **314.4** pod **314.13/14**,

– zagadnienia małżeństw i związków rodzinnych, rozwodów i powtórnych związków, uwidoczniane dotąd w ramach demografii pod **314.5**, dostały symbol socjologii **316.81** (z rozbudową), np.: **316.811.1** Zaślubiny. Małżeństwa. Związki. Współzamieszkiwanie, **316.814** Powtórne małżeństwa, **316.815** Trwałość i czas trwania małżeństwa lub związku. Kwestie rozpadu związku sklasyfikowano jednakże pod symbolem z zakresu socjologii rodziny – **316.356.24**,

– w obrębie demografii pozostały natomiast – choć także pod zmienionym symbolem – sprawy gospodarstw domowych. Symbol przewidziany dla nich obecnie to **314.117.3**, nie **314.6**,

– przeklasyfikowano zagadnienia zmian demograficznych, przyrostu i spadku liczby ludności, gęstości zaludnienia, przeludnienia i wyludnienia – spod symbolu **314.8** do **314.116** oraz składu i podziału ludności – z **314.9** na **314.117**; tu pojawiły się m.in. symbole oznaczające ludność autochtoniczną: **314.117-054.51** oraz napływową (allochtoniczną): **314.117-054.52**.

7. Duże i ze względu na ważność tej problematyki zasługujące na osobne podkreślenie, przekształcenia wprowadzono do zagadnień migracji. Obecnie opisuje je symbol **314.15**, zastępujący dotychczasowy **314.7**. Stąd np. wewnętrzne migracje pomiędzy miastem i wsią to **314.15(1-21:1-22)**, repatriacja: **314.151.5**, a nie **314.745.4**. Emigracja oznacza się przez symbol rozwinięty **314.15-026.49**; inny zatem kształt – a mianowicie **94(438)::314.15-026.49** – przybierze także często stosowany symbol historii emigracji polskiej.

8. W bardzo istotny sposób przebudowano dział **364**, obejmujący problematykę opieki i pomocy społecznej. Charakterystyczne dla

tego działu poddziały analityczne .01/.08 zastąpiono poddziałami analitycznymi z kreską: -1/-7; tak więc np. symbol 364.01 Teoria opieki i pomocy społecznej, otwierający ten dział zmienia się na **364-1**, zaś dawne 364.05 Finansowanie opieki społecznej na **364-624**. Zmieniono także pozostałą symbolikę tego działu, np. zagadnienia pomocy materialnej mają obecnie symbol **364-64**, a nie – jak dotychczas – 364.42, infrastrukturę społeczną wyraża się przez **364-3/-5** (w miejsce 364.48).

9. Jako bardzo poważną zmianę potraktować trzeba także przeniesienie całości klasyfikowanej dotąd pod symbolem 369 problematyki ubezpieczeń społecznych i pracowniczych, właśnie do działu **364** w jego nowej postaci. Przykładowo: dawny ogólny symbol ubezpieczeń – 369 to obecnie **364.3**, zakłady, firmy i towarzystwa ubezpieczeniowe znakowane dotychczas przez 369.03 to **364.3.07**, zaś aspekty medyczne ubezpieczeń – w miejsce 369.06 – klasyfikuje się symbolem rozwiniętym **364.3 : 61**. Zmieniają się symbole przypisane poszczególnym rodzajom ubezpieczeń, i tak: ubezpieczenia od niezdolności do pracy i chorobowe – **364.32**, ubezpieczenia wypadkowe – **364.322**, inwalidzkie – **364.324**, ubezpieczenia na starość objęte zostały symbolem **364.35**, w tym np. emerytury – **364.35-646.2**, ubezpieczenia dzieci – **364.38**.

10. Pomniejsze, choć także znaczące zmiany wprowadzono w dziale 37. W głównej mierze dotyczą one symbolu 372, wyrażającego treść, formy i metodykę nauczania poszczególnych przedmiotów szkolnych. Został on zastąpiony przez **37.016** – przedmioty nauczania podaje się po dwukropku, tworząc symbol rozwinięty. Tak więc, w miejsce 372.41 Nauka czytania mamy **37.016 : 003-028.31**, przy czym symbol ten obejmuje również naukę pisania (wycofano 372.45), naukę rachunków oznacza się przez **37.016 : 511-028.31** (zamiast 372.47), naukę języka i mowy przez **37.016 : 81-028.31**. Analogiczne symbole pisze się dla pozostałych przedmiotów nauczania (niezależnie od stopnia), np. nauczanie fizyki oznacza się jako **37.016 : 53**, nauczanie rysunku – **37.016 : 74**.

11. W dziale obejmującym matematykę i nauki przyrodnicze wycofane zostały sym-

bole: 50 Zagadnienia ogólne nauk matematyczno-przyrodniczych oraz 501 Zagadnienia ogólne nauk ścisłych i przyrodniczych. Ich treść sklasyfikowano pod symbolem głównym całego działu – 5.

Powyższy przegląd nie wyczerpuje oczywiście całości – skumulowanych za okres kilku lat – zmian wniesionych do naszej klasyfikacji. Ogranicza się do najważniejszych i najbardziej znaczących. Konsorcjum ds. UKD zapowiada także przeprowadzenie gruntownych rewizji działów 159.9 Psychologia oraz 61 Medycyna.

Dla wszystkich posługujących się Uniwersalną Klasyfikacją Dziesiątą tak liczne i głębokie zmiany symboli stanowią dużą trudność. Przede wszystkim powodują one, że tablice, którymi się posługujemy, tracą aktualność i przestają odpowiadać plikowi wzorcowemu UKD. Dłuższe stosowanie takich tablic niesie rozmaite niepożądane skutki – sprawi, że poszczególnym pozycjom nadawać będziemy symbole już wycofane, nieistniejące, to zaś wiedzie do osłabienia podstawowego waloru UKD – międzynarodowej dostępności i czytelności tworzonych symboli. Następną, bardzo istotną i już obecnie widoczną konsekwencją jest to, że – ze względu na wprowadzenie nowych działów głównych, takich jak 005 oraz przesunięcia treści w poszczególnych działach – nieaktualny staje się układ działowy bibliografii, bazujących na starszych wersjach UKD, w tym „Przewodnika Bibliograficznego”.

Zmiany takie są zarazem prawdziwym wyzwaniem: stawiają oto ambitne i pilne zadanie opracowania nowych tablic, zgodnych z obowiązującym plikiem wzorcowym.

W roku 2007 przypadnie stulecie obecności Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej w naszych bibliotekach – zaczęto ją bowiem stosować w 1907 r. w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy, wkrótce po jej powołaniu. Opublikowanie nowych tablic pod taką datą byłoby pięknym podkreśleniem tej rocznicy, a zarazem pozwoliłoby zachować zwyczajowo u nas przyjęty około dziesięcioletni okres, upływający pomiędzy kolejnymi edycjami tablic.

dr Adam Stopa pracuje w Bibliotece Instytutu Filozofii i Socjologii UW

Jaka bibliotekarka?

P
O
L
E
M
I
K
A

Pretekstem do napisania tego tekstu jest artykuł dr Anety Firlej-Buzon *Jak wygląda bibliotekarka?* („Poradnik Bibliotekarza” nr 9). Autorka „wsadziła przysłowio-wo w mrowisko” publikując rezultaty swego sondażu. Zdziwiły mnie dwie sprawy. Po pierwsze, dlaczego na początku XXI w. prześladuje nas stereotyp bibliotekarki z lat 60. wieku poprzedniego. Po drugie, dlaczego młodzi ludzie na I roku studiów bibliotekarskich wierzą temu obrazowi, więcej, rozpowszechniają go. I skoro ten zawód i jego przedstawicielki uosabiają negatywne cechy stereotypu, dlaczego, na Boga, ci ludzie wybrali studia przygotowujące do roli bibliotekarza? Czyżby masochizm? Doprawdy nie wiem, gdzie respondenci ankiety spotkali bibliotekarki siwe, z kokiem, grubymi szklami, w szaroburych swetrach i papuciach. Milczące, ponure, nieprzyjazne.

Czas przydziałowych kufajek, stylonowych fartuchów i butów ortopedycznych bezpowrotnie minął. Przede wszystkim bibliotek nie stać na fundowanie „strojów roboczych”, a i czasy się zmieniły.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej nie ma nikogo, kto nosiłby „koczek”. Siwe włosy ocho-żąc farbujemy a nasze zadbane głowy jaśniejają feryą od blond, przez rude, burgundy do rubinowych czerwieni i czerni. Średnia wieku w bibliotece wynosi 35 lat a wszystkie panie są zadbane i pełne uroku. Niektórzy czytelnicy kochają się w nas „na zabój”. Do tego mamy wspaniałe poczucie humoru, o czym świadczą częste wybuchy śmiechu w czasie przerwy śniadaniowej. Na imprezach plen-nerowych i oficjalnych zawsze jest zabawna część artystyczna. Ostatnio na Dzień Bibliotekarza koleżanka sparafrazowała *Lokomotywę* Tuwima, w zabawny sposób opowiadając o bolączkach biblioteki. W roli lokomotywy i wagonów – oczywiście bibliotekarki. W Oddziale Udostępniania istnieje nieformalne koło cyklistek. Lubimy jeździć na rowerach i często organizujemy wycieczki. Nasze koleżanki mają też talenty artystyczne. Ich dzieła można podziwiać na wystawie w bibliotece. Nade wszystko bibliotekarki koszalińskie są inteligentne i kompetentne. Znamy się na śrubach okrętowych, kwazarach, wiemy kto był potrójnym pradiadkiem Przemysława II-go. Tropimy i dedukujemy lepiej niż Sherlock Holmes, wyszukując literaturę na podany temat. Czytelnik o zacie-ściu informatycznym porównał koleżanki z czytelni do „...rasowych serwerów baz danych”. Złączam ksero wpisu do Książki uwag.

Bibliotekarz musi ciągle się doskonalić i szkolić. Uczestniczymy zatem w wielu warsztatach,

kursach, konferencjach przygotowujących nas do lepszego wypełniania zadań stojących przed bibliotekami. Oczywiście jak w każdym zawodzie służebnym bywa trudno. Czytelnicy czasem są nieprzyjemni. Zwłaszcza po wysłaniu upomnień, ale nawet wtedy jesteśmy uprzejmie i uśmiech-nięte.

W pracy bibliotecznej niezbędna jest komuni-katywność. Podobno przeciętny człowiek mówi dziennie bez przerwy przez 20 minut. Biblioteka-rze obsługujący czytelników mówią przez 8 godzin. Dzień dobry, do widzenia, proszę, dziękuję etc. Bywa, że w ostatniej godzinie dyżuru na uprzejme „Dzień dobry”, z uśmiechem odpowiadamy „Do widzenia”. Freud miałby zapewne tu coś do po-wiedzenia, ale po obsłużeniu 300 czytelników róż-nej rzeczy się zdarzają... Współczesny bibliotekarz musi być wszechstronny. Musi być dobrym orga-nizatorem, psychologiem, pedagogiem. Komunika-tywnym, kompetentnym, wykształconym, miłym w obejściu człowiekiem. Ale gdy trzeba dzisiejsza bibliotekarka „wyciera nosy maluchom, gra na fle-cie i tańczy z emerytami”. Jeśli mówimy o wzor-cach bibliotekarzy na ekranie, ja stawiam na za-bójczo przystojnego Tima Robbinsa w filmie „Ska-zani na Shawshank”, który postawił na nogi bi-bliotekę więzienną a nie na emeryta, co w niej we-getował.

Podsumowując to co napisałam – protestuję prze-ciwno stereotypowemu obrazowi bibliotekarstwa przedstawionemu w wynikach ankiety dr Anety Fir-lej-Buzon. Przeraza mnie, że przyszli bibliotekarze tak czarno widzą swój zawód. Mam nadzieję, że moje słowa przekonają nieprzekonanych, że to jaki będzie obraz naszego zawodu zależy wyłącznie od nas. Zapewniam że biblioteka to dobre miejsce do realizowania swoich pomysłów. Upprzedzam jednak, że w tym „zakonie” obowiązuje ślub ubóstwa i to się chyba prędko nie zmieni.

W imieniu 72 bibliotekarzy
Koszalińskiej Biblioteki Publicznej
MALGORZATA ZYCHOWICZ
kierownik Oddziału Udostępniania Zbiorów

Magia polskich bibliotek

Artykuł dr Anety Firlej-Buzon pt. *Jak wygląda bibliotekarka?* zamieszczony w „Poradniku Bi-bliotekarza” 2003 nr 9, prowokuje swoim tytułem, a przede wszystkim treścią. Małym pocieszeniem jest stwierdzenie, że opinie na temat wizcrunku polskiej bibliotekarki są typowe, nie odbiegają od postrzegania pracowników bibliotecznych w Szwec-ji, Belgii, Anglii. Trafność ocen dotyczących wy-glądu należałoby uzupełnić określeniem:

- pozbawiona zewnętrznego uśmiechu i wewnętrznej radości życia,
- nie umiejąca eksponować swojej fizyczności.

Ten wstydlivy i po trosze bolesny dla odbiorcy wizerunek przypisywany jest też nauczycielom, a ponieważ jestem pedagogiem, zabierając głos w dyskusji bronię niejako własnej opinii.

W myśl powiedzenia; jak cię widzą, powierzchność jest bardzo istotna, ale warto wsłuchać się w kolejną sentencję; nie szata zdobi człowieka i już znajdujemy usprawiedliwienie dla pozornej niedbałości. Ponieważ pracownikami bibliotek są w większości kobiety, z pewnością zależy im na prostej, niewyszukanej elegancji.

Gdyby mnie (nas) było stać na wizyty w luksusowych sklepach, kupowałabym wysmakowane kostiumiki, systematycznie korzystałabym z usług fryzjera, kosmetyczki, solarium. Modny (nie awangardowy) ciuzzek, makijaż, wymodelowane włosy i wygodne botki sprawiłyby, że uznanie na twarzach czytelników, przeobraziłyby się w uśmiech. Promieniowałabym radością, gdyż nie tak nie uszczęśliwia kobiety jak bycie dostrzeganą i adorowaną.

Wydaje mi się, że prowokacyjny tytuł i tezy artykułu należy rozszerzyć o tematy nieodłącznie towarzyszące ocenie dokonanej bibliotekarza, który często postrzegany jest przez pryzmat swojego miejsca pracy.

Magia polskich bibliotek zależy od wielu aspektów, nie należy zatem eksponować wyglądu pracowników, mówić o niedofinansowaniu. Warto zadbać o budowanie więzi między pracownikami a czytelnikami, o estetykę lokalu, o wzbogacanie oferty bibliotecznej, o inwestowanie w swój stały rozwój.

Lokal biblioteczny – jaki jest!

Biblioteka to skarbnica książek. Tak rozumiana funkcja biblioteki z góry zakłada królestwo ksiąg, równo postawionych na półkach. Zdarza się jeszcze, że czytelnik, który próbuje wyjąć książkę, by ją ewentualnie wypożyczyć, traktowany jest jak intruz, gdyż burzy ład na półce. Poczucie estetyki nakazuje pracownikom zwrócenie uwagi, co bardzo zniechęca do samodzielnych poszukiwań. Biblioteczne półki w dużej mierze są nijakie – szarobure, gdy tymczasem obecni wydawcy mają klientów barwnymi okładkami.

Przy starszym, doświadczonym czytelniku aspekt ten nie jest aż tak istotny, ale młodzi amatorzy literatury chętniej sięgali by po pozycje wyeksponowane, (folie) różnokolorowe, przemawiające samym tytułem.

Gazetki, ogłoszenia i regulaminy biblioteczne często są zbyt „wiekowe”, o czym może się przekonać wnikliwy obserwator i przypadkowy czytelnik, spoglądając na połówki kartki. A przecież rola

biblioteki stale się zmienia. Zakurzone powieści należy „odświeżyć”, eksponując ich szatę graficzną, albo ich treść, przesłanie. Warto wybierać sentencje, barwne opisy, kontrowersyjne opinie i prowokować odpowiedź na pytanie: a twoim zdaniem? Te działania nie wymagają wielu nakładów finansowych.

Są też nowoczesne budynki biblioteczne: z jasną, obszerną czytelnią, wabiącą aktualnymi numerami czasopism, bezpłatną gazetą lokalną, stale zmieniającymi wystawami, propozycjami prelekcji i konkursów, komputerami do dyspozycji czytelników. Obiekty te sama chętnie odwiedzam, pozdrawiając często tych samych czytelników drogiej, codziennej prasy.

Bibliotekarzu, pamiętaj o...

W tym miejscu chciałoby się stworzyć regulamin powinności pracowników bibliotecznych, odbiegający nieco od „poprawnych”, zbyt uporządkowanych wytycznych adresowanych na ogół do czytelników.

Bibliotekarzu:

1. Uśmiechaj się, uśmiechaj i jeszcze raz uśmiechaj, a czasami pożartuj z czytelnikami!
2. Poznaj upodobania stałych bywalców, proponuj im coś nowego, są twoimi intelektualnymi partnerami.
3. Pozyskuj nowych miłośników słowa drukowanego, zachęcając ich do..., wybierając „łakome” pozycje...
4. Traktuj „wchodzących” jak przyjaciół, nie jak potencjalnych burzycieli błogiej ciszy, gdyż biblioteka nie jest „świętynią dumania”, lecz miejscem rozrywki, wymiany myśli intelektualnej.
5. Eksponuj księgozbiór, a nawet co ciekawsze artykuły.
6. Śledź nowości wydawnicze, nawet wtedy, gdy nie możesz ich zakupić.
7. Wspomagaj uczniów, jeśli ich pozyskasz, będziesz miał za kilka lat partnera, przyjaciela.
8. Pozwól czytelnikom poszperać między półkami, zaprowadź, pokaż, nie irytuj się pozornym nieładem, gdyż jest on twórczy.
9. Informuj o zdobywcach Nike, o literackich laureatach Nagrody Nobla, o klasyce literatury młodzieżowej...
10. Współorganizuj!

Nauczanie, metody aktywizujące, stale przemieszczający się, żądni wrażeń, ale i wiedzy Polacy, coraz częściej nie aprobują magicznego skupienia, obowiązuje w bibliotece. Warto ożywiać zbyt rzadko wykorzystywane sale, zapraszać dzieci, młodzież, dorosłych na imprezy czytelnicze, biblioteczne, regionalne, rodzinne (święto babci)!

Bibliotekarzu, daj kłám obiegowym opiniom

Jako ministerialny ekspert do spraw awansu zawodowego wielokrotnie uczestniczyłam w posiedzeniach komisji oceniającej dorobek zawodowy bibliotekarzy za okres stażu. Ze zdziwieniem słuchałam wypowiedzi pracowników biblioteki szkolnej. Panie (!) podczas stażu nie ukończyły żadnej formy dokształcania, przekonywały komisję, że regulamin biblioteki szkolnej to dokument, który samodzielnie wypracowuje bibliotekarz (a podmiotowość nauczania), nie inicjowały żadnych działań w kierunku współpracy z nauczycielami, a zapytane o formę popularyzacji wśród uczniów bądź rodziców ciekawego artykułu lub

książki, nie umiały odpowiedzieć. Wszystkie panie były piękne swoją młodością, atrakcyjnie ubrane i uśmiechnięte (o ile trema pozwala na szczery uśmiech). Zdecydowanie różniej czują się w towarzystwie osób, które wiedzą, kim jest Siedlecka, Pilch i Masłowska, które umieją rzeczowo porozmawiać o literaturze, nie dopytują się o banalne dane. Młodość i uroda nie zwalnia od myślenia i profesjonalizmu.

Reasumując: to właśnie ów profesjonalizm, przyjazna atmosfera i swoista więź sprawiają, że postrzegam pracownika biblioteki jak bezdusznego urzędnika lub kogoś bliskiego, pomocnego, z kim chętnie, niezależnie od wyglądu, rozmawiam, idę na koncert, polemizuję, współtworzę.

EWA GRODECKA

PRAWO W BIBLIOTECE

Wypożyczanie materiałów audiowizualnych w bibliotekach

Art. 28 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, który stanowi wyjątek od zasady monopoli autorskiego na rozporządzenie dziełem, przyznał bibliotekom w ramach licencji ustawowej z zakresu dozwolonego użytku publicznego, jedynie uprawnienie do nieodpłatnego udostępniania egzemplarzy utworów opublikowanych, ze swoich zbiorów, w zakresie ich zadań statutowych.

Biblioteka udostępniająca materiały audiowizualne (utwory utwalone na nośnikach elektronicznych) za opłatą (art. 14 ust. 2 ustawy o bibliotekach), jest zobowiązana do przestrzegania wymogów wynikających z prawa autorskiego, tj. wymogu uzyskania licencji i zapłaty wynagrodzenia uprawnionym twórcom i podmiotom praw pokrewnych. Stanowi o tym art. 94 ust. 4 pkt 3, art. 17, art. 86 ust. 1 pkt 2 ppkt b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 80 poz. 904, z późn. zm.). Z ustawy nie wynika uprawnienie dla bibliotek do odpłatnego udostępniania zainteresowanym podmiotom utworów utwalonych na nośnikach elektronicznych bez zgody podmiotów uprawnionych.

Powyższa interpretacja została uzgodniona z Departamentem Prawno-Legislacyjnym Ministerstwa Kultury.

Nowy statut i regulamin organizacyjny Ministerstwa Kultury

Nowy statut Ministerstwa Kultury został nadany zarządzeniem Nr 76 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 września 2003 r. (M. P. Nr 42, poz. 630).

W zarządzeniu Ministra Kultury Nr 26 z dnia 23 września 2003 r. (ukazuje się w Dz. Urz. MK) w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Kultury zarządza się:

§ 2. sprawy prowadzone przez zlikwidowane komórki organizacyjne:

1. Biura Administracyjnego, Biura Kadr oraz Samodzielnego Wydziału Audytu, które w całości przejmuje i prowadzi **Biuro Dyrektora Generalnego**.

2. Departamentu Książki, które przejmują i prowadzą w zakresie:

- a) ochrony i promocji twórczości literackiej – **Departament Sztuki i Promocji Twórczości**,
- b) ochrony i promocji czytelnictwa oraz czasopiśmiennictwa – **Departament Współpracy z Samorządami i Upowszechniania Kultury**.
- c) obsługi Funduszu Promocji Twórczości – **Sekretariat Ministra**.

3. Biura Prasowego, które przejmują i prowadzą w zakresie:

- a) realizowania polityki informacyjnej Ministra Kultury – **rzecznik prasowy**,
- b) pozostałych zadań – **Sekretariat Ministra**.

4. Departamentu Edukacji Kulturalnej, które przejmują i prowadzą w zakresie:

- a) szkolnictwa artystycznego – **Departament Szkolnictwa Artystycznego**,
- b) pozostałych zadań – **Departament Współpracy z Samorządami i Upowszechniania Kultury**.

Zadania wykonywane przez Departament Współpracy z Samorządami i Upowszechniania Kultury nadzoruje bezpośrednio podsekretarz stanu Maciej Klimczak.

KRYSTYNA KUŹMIŃSKA

V Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Nałęczowie

Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i tradycją naszej organizacji Zarząd Główny SBP zdecydował o odbyciu w roku bieżącym Forum SBP. Uchwała w sprawie zwołania Forum została podjęta przez ZG w dniu 9 czerwca 2003 r. Postanowiono, że V Forum SBP nt. „Dzień dzisiejszy SBP i wizja zmian ku przyszłości” odbędzie się 18 września 2003 r. w Nałęczowie, a obradom towarzyszyć będzie Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Dziś i jutro zawodu bibliotekarza” w dniach 19-20 września.

W odrębnych uchwałach powołano Komitet Programowy i Komitet Organizacyjny Forum i Konferencji. Na czele tego pierwszego stanął Jan Wołosz, przewodniczący ZG SBP, a drugiemu przewodniczyła kol. Elżbieta Stefańczyk, sekretarz generalny.

W składzie Komitetu Organizacyjnego znalazł się Ryszard Bania, dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Lubelskiej, główny organizator obu imprez na miejscu, w Nałęczowie. Ze swej roli R. Bania i jego zespół wywiązali się wzorowo, wnosząc ogromny wkład w sukces całego przedsięwzięcia i zyskując sobie wdzięczność i uznanie uczestników.

ZG SBP w dniu 9 czerwca 2003 r. powołał również „w celu wszechstronnego ujęcia i prezentacji perspektywicznej działalności SBP, stanowiącej przedmiot obrad V Forum” zespół roboczy pod kierownictwem Piotra Bierczyńskiego, zadaniem którego było przygotowanie „stosownego materiału wprowadzającego do dyskusji na powyższy temat oraz stanowiącego podstawę kierunkowych decyzji Forum”.

Realizując ww. uchwałę ZG zespół P. Bierczyńskiego opracował i przeprowadził ankietę, której tematem był „Dzień dzisiejszy SBP i wizja zmian ku przyszłości”. Wpłynęło 360 odpowiedzi. Ten bogaty materiał po wstępnym uporządkowaniu stał się podstawą wystąpienia przewodniczącego zespołu w trakcie obrad V Forum (pod adresem <http://ebib.oss.wroc.pl/sbp/ankieta.html> można się dowiedzieć, jak otrzymać wyniki ankiety w postaci elektronicznej).

Miejscem obrad było Centrum Wypoczynkowo-Szkoleniowe „Energetyk” w Nałęczowie. Narada rozpoczęła się o godzinie 15⁰⁰, a poprzedzona została spotkaniem Prezydium ZG SBP z Komitetem Organizacyjnym, na którym dokonano ostatecznych uzgodnień dot. programu Forum i konferencji.

Obrady prowadzi przewodniczący ZG SBP – Jan Wołosz. W Przydyum: Stanisław Czajka i Ryszard Bania

Sala obrad

Obrazy Forum otworzył prezes SBP – Jan Wołosz. Minutą ciszą uczczono zmarłych ostatnio członków honorowych SBP: Marię Czarnowską, Marię Danielewicz-Zielińską, Józefa Lewickiego, Izabelę Nagórką. W imieniu bezpośrednich organizatorów powitał zebranych dyr. Ryszard Bania. Głos zabrali także goście: przewodniczący Krajowej Rady Bibliotecznej i dyrektor Biblioteki Narodowej – Michał Jagiełło oraz rektor Politechniki Lubelskiej – prof. dr hab. inż. Józef Kuczmaszewski. Przedstawicielka Ministerstwa Kultury – Barbara Kołacz odczytała list od ministra kultury Waldemara Dąbrowskiego.

Wręczono następnie wyróżnienia SBP: medale „Bibliotheca Magna Perennisque” dla Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaśle; Odznaki Honorowe SBP dla Lucyny Smyk i Mariana Butkiewicza; medale „W dowód uznania” dla Zdzisława Bielenia, Elżbiety Grzybowskiej i Elżbiety Stefańczyk. Aktu tego dokonali wspólnie prezes Jan Wołosz i Janina Jagielska, przewodnicząca Komisji Odznaczeń i Wyróżnień ZG SBP.

Właściwe obrady rozpoczęły się od przyjęcia programu oraz powołania Komisji Uchwał i Wniosek w składzie: Jerzy Krawczyk (przewodniczący), Andrzej Jopkiewicz, Zofia Ciuruś, Mieczysław Szyszko.

„Działalność SBP w latach 2001-2003” przedstawiła E. Stefańczyk (sekretarz generalny), a o „Zagranicznych stowarzyszeniach bibliotekarskich” mówiła Janina Pasztaleniec-Jarzyńska (członek ZG SBP).

Po krótkiej przerwie wystąpiła przewodnicząca Głównej Komisji Rewizyjnej Maria Bochan, omawiając wyniki kontroli Zarządu Głównego SBP za rok 2002, przeprowadzonej przez Komisję w czerwcu bieżącego roku.

„Rola SBP i jego przyszłość” to temat wystąpienia P. Bierczyńskiego, przewodniczącego wspomnianego wcześniej zespołu roboczego „Przyszłość SBP”, twórcy ankiety na temat obecnego stanu Stowarzyszenia i jego perspektywy na przyszłość. Tę ankietę właśnie analizował w swej wypowiedzi wiceprzewodniczący ZG P. Bierczyński. Wypowiedź ta oraz rozprawdany wśród zgromadzonych tekst „Rola i przyszłość SBP” – tezy do dyskusji nad programem rozwoju SBP stały się przedmiotem dyskusji podjętej bezpośrednio po wystąpieniu P. Bierczyńskiego. Trwała ona do niemal samego końca przedłużonych obrad, a głos zabrało około dwudziestu osób. Poruszono wiele problemów, bulwersujących kwestii, zgłoszono szereg sugestii i wniosków. Wiele z nich kolidowało ze sobą, nie brakło jednak propozycji sensownych i wartych rozważenia. Nie ulega wątpliwości, że zarówno wypowiedzi ankietowe, jak i te z dyskusji stanowią cenny materiał, który po przeanalizowaniu doprowadzić może do syntezy o cha-

GŁÓWNE WNIOSKI V FORUM SBP

- Podjąć prace nad przygotowaniem założeń do nowej ustawy o bibliotekach.
- Dążyć do opracowania standardów organizacji i funkcjonowania bibliotek publicznych, naukowych, pedagogicznych, szkolnych.
- Szeroko prezentować wśród swych członków stanowisko ZG SBP zajmowane w różnych kwestiach na posiedzeniach KRB, Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu i innych gremiów oraz zaznajamiać członków z projektowanymi zmianami aktów prawnych.
- Rozpocząć prace nad nowelizacją Statutu SBP przynajmniej na rok przed planowanym Krajowym Zjazdem Delegatów.
- Zaaprobować „Oświadczenie w sprawie najważniejszych problemów polskiego bibliotekarstwa”, które zgodnie ze Statutem SBP zatwierdzi Zarząd Główny SBP.

rakterze praktycznym. Przed zespołem roboczym P. Bierczyńskiego jest jeszcze wiele trudnej i odpowiedzialnej pracy, która może i powinna zakończyć się powodzeniem. Niecierpliwy i radykalny w swym krytycyzmie wobec środowiska i organizacji, przewodniczący zespołu aktywnie uczestniczył w dyskusji, a nawet perzeforsował jej kontynuowanie w dniu następnym w ramach konferencji na temat zawodu. Miejmy nadzieję, że ten upór i determinacja doprowadzą do sukcesu, a nie nowych problemów.

V Forum SBP zakończyło się sformułowaniem wniosków przedstawionych przez J. Krawczyka, przewodniczącego Komisji Uchwał i Wniosek. Stanowią one dorobek tego zgromadzenia łącznie z podjętymi uchwałami akceptującymi i przyjmującymi Manifest Internetu IFLA, Deklarację z Glasgow o bibliotekach, usługach bibliotecznych i wolności intelektualnej, a także decyzje w sprawie dalszego toku prac nad opracowaniem dokumentu programowego „Rola SBP i jego przyszłość”. Forum pozytywnie oceniło dotychczasową działalność SBP.

Zgodnie z uchwałą dotyczącą dalszej obróbki materiałów uzyskanych w ankiecie na temat przyszłości SBP, wzbogaconych w toku dyskusji na V Forum, zespół roboczy kierowany przez P. Bierczyńskiego zobowiązany został do opracowania ostatecznej wersji dokumentu w tej ważnej sprawie, który przedstawiony zostanie do akceptacji Zarządu Głównego, być może jeszcze na tegorocznym, grudniowym jego posiedzeniu.

V Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich spełniło więc swą statutową misję i można je uznać za udane przedsięwzięcie, podobnie jak towarzysząca mu konferencja na temat zawodu bibliotekarskiego.

ANDRZEJ JOPKIEWICZ

Bibliotekarz - zawód z przyszłością

Ogólnopolska konferencja pt. „Dziś i jutro zawodu bibliotekarza”

Nałęczów 19-20.09.2003 r.

Podobnie jak oblicze współczesnych bibliotek zmienia się wizerunek zawodu bibliotekarza. Obecnie nie jest to ten sam bibliotekarz, do którego kompetencji należą podstawowe zadania decydujące o działaniu każdej placówki bibliotecznej, począwszy od gromadzenia poprzez udostępnianie i informację o zbiorach. Z takimi definicjami nadal spotykamy się w dostępnej literaturze zawodowej. Bibliotekarstwo przełomu XX i XXI w. posiłkuje się już dosyć szerokim wachlarzem zawodów i specjalności. Fakt ten wynika z poszerzania się funkcji, jakie pełni biblioteka, nasylenia jej działań technologią informacyjną, zwiększenia roli edukacyjnej i informacyjnej bibliotek i stałego wzbogacania wiedzy bibliotekoznawczej. Bibliotekarze zatrudniani są w różnego typu placówkach bibliotecznych, które oferują odmienne zadania, inny rodzaj zbiorów, inną kategorię czytelników, inną organizację i metody pracy. Te czynniki decydują o dużym zróżnicowaniu zawodu bibliotekarskiego. Można mówić o odrębnych zawodach wywodzących się z korzeni „bibliotekarskich”, a także o wielu specjalnościach – połączonych podobieństwem kwalifikacji i wykonywanych zadań, charakterem pracy. Już teraz zauważa się coraz większą dezintegrację tego zawodu, zwłaszcza w zakresie wymagań kwalifikacyjnych, zróżnicowania instytucji, plac itp. Z drugiej strony zawód bibliotekarza cechuje potrzeba silnej integracji zawodowej, która wyraża się w jednolitym umocowaniu prawnym, klarownym jego wizerunku w świadomości społecznej, długiej tradycji, wspólnym celu zawodowym, w nowym jego paradygmacie. Przy coraz wyższych wymaganiach – zawód bibliotekarza nie oferuje wciąż społecznego uznania i finansowej satysfakcji. Jego konotacje są w społeczeństwie raczej ujemne, niż dobre. Misja i charakter tego zawodu są niezrozumiałe w ocenie społeczeństwa i wymagają usilnych zabiegów promocyjnych. Wciąż pokutuje tradycyjny stereotyp tej profesji, a wiedza o jej przemianach jest dostępna tylko dla zainteresowanych.

Złożonej problematyce zawodu bibliotekarskiego – w kontekście czasów współczesnych i przyszłości – poświęcona była ogólnopolska konferencja pt. „Dziś i jutro zawodu bibliotekarza” zorganizowana w Nałęczowie w dniach 18-20 września 2003 r. przez Bibliotekę Główną Politechniki Lubelskiej, Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie. W scenarii zielonego i słonecznego Nałęczowa spotkało się ok. 140 bibliotekarzy. Dwudniowe ob-

rady otworzyli: przewodniczący ZG SBP – Jan Wołosz i dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Lubelskiej – Ryszard Bania. J. Wołosz w swoim przemówieniu wskazał na postępującą dezintegrację zawodu bibliotekarza, zwłaszcza w odniesieniu do przepisów płacowych i wymagań kwalifikacyjnych, które są zróżnicowane w zależności od miejsca pracy. Zadaniem priorytetowym dla Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich jest integracja, aktywizacja zawodowa bibliotekarzy. Sytuacja zawodu ulega obecnie częstym zmianom. Czy można mówić o jednolitym zawodzie bibliotekarza, jak wpływa na ten zawód rozwój technologii? Na te i inne pytania uczestnicy konferencji znaleźli odpowiedź w wygłoszonych referatach.

Pierwszy dzień obrad poświęcony był problemom ogólnym zawodu bibliotekarza: kierunkom i tendencjom jego rozwoju, strukturze, odniesieniom prawnym i oczekiwaniom.

Obrady tego dnia rozpoczął Bolesław Howorka referatem „Zawód bibliotekarza w świetle przepisów prawnych”. Referent omówił pojęcia zawodu, zawodu wykonywanego, kategorii zawodowej oraz dokonał przeglądu najważniejszych przepisów odnoszących się do profesji bibliotekarza – od czasów przedwojennych do obecnych, uwzględniając problematykę bibliotekarzy publicznych, szkolnych i naukowych. Wskazał na potrzebę pilnego przygotowania ustawy o krajowym systemie bibliotek, w której znalazłby się zapisy dotyczące zawodu bibliotekarza: definicji odpowiadającej aktualnym potrzebom tej profesji i wymaganiom kwalifikacyjnym. Nowa ustawa winna zintegrować nasz zawód, bowiem ta, która obowiązuje obecnie – nie dotyczy wszystkich bibliotekarzy i bibliotek.

Kolejny referat pt. „Bibliotekarstwo – zawód czy zatrudnienie?” wygłosił prof. dr hab. Jacek Wojciechowski. Swoje rozważania rozpoczął od próby zdefiniowania zawodu jako takiego, przedstawiając rejestr cech, które składają się na wyznaczniki zawodu. Tych wyznaczników jest aż 13 i żeby być profesjonalistą trzeba spełniać wszystkie warunki razem. W tym kontekście omówił pojęcia związane z bibliotekarstwem jako zawodem, profesją bibliotekarską. Rozważania nt. zawodu bibliotekarza, jego przemian, dezintegracji oparł na analizie dziedzin, obszarów działania i specjalnościach współczesnego bibliotekarstwa (organizacja, technologia, zasoby, informacja, udostępnianie, mediacja, promocja). Ważną dla zawodu bibliotekarza sprawą jest ogólnospołeczna świa-

domość profesji, tradycja, przemiany. Długa tradycja bywa też kłopotliwa dla rozwoju zawodu. W społeczeństwie utrwalił się „zły stereotyp” zawodu bibliotekarza; w ocenie społecznej bibliotekarz należy do zawodów łatwych, bezstresowych, niewymagający głębszej wiedzy. Pokutuje też wizerunek bibliotekarza-mrówki, pracującego, ale bez siły przebicia, bez rezonansu społecznego. Niekorzystne modele wizerunku bibliotekarza utrwalają osoby pracujące w bibliotekach (negatywny nabór do zawodu). Profesja bibliotekarza przechodzi swoistą metamorfozę, ogarniając różne zawody i specjalności, związane z nowymi obszarami oddziaływania biblioteki. Wśród nowych kompetencji zawodu bibliotekarskiego istotne są działania mediacyjne, marketingowe. Na główną specjalność wyrasta mediacja, czyli aktywne pośrednictwo pomiędzy własnymi zasobami bibliotecznymi a społeczeństwem – przy zastosowaniu technik komunikacyjnych. Do zawodu przygotowuje odpowiedni system kształcenia, który najogólniej mówiąc odpowiada aktualnym potrzebom. Zawód bibliotekarza dezintegruje się, jego zakres kompetencyjny wciąż poszerza się, powstają nowe specjalności. Silne są nadal tendencje integracyjne: jednolite umocowanie prawne, społeczna świadomość, wspólny cel zawodu, nowy paradygmat. Dużą rolę integracyjną (bibliotek i bibliotekarzy) powinny pełnić zawodowe organizacje bibliotekarskie, ale nie zrzeszają one większości bibliotekarzy (w tym zwłaszcza młodych) i jest ich obecnie za dużo (co powoduje raczej dezintegrację, niż integrację zawodu bibliotekarskiego).

Na emocjonalne problemy związane z wykonywaniem zawodu bibliotekarza zwróciła uwagę prof. dr hab. Barbara Elżbieta Zybort w referacie pt. „Szczęśliwy klient, szczęśliwy pracownik, czyli o satysfakcji bibliotekarzy”. Autorka zrelacjonowała i porównała wyniki badań nt. satysfakcji zawodowej bibliotekarzy – przeprowadzone w USA i Polsce. W USA 80% bibliotekarzy jest zadowolonych z wykonywanego zawodu, w Polsce 62,6% uważa, że nie ma możliwości realizowania się w pracy. Zagrożeń ze strony nowych technologii nie obawia się 86% bibliotekarzy amerykańskich i 63,7% – polskich. Zatem znaczną grupą polskich bibliotekarzy nie odczuwa satysfakcji z wykonywanej pracy z powodów: materialnych, osobistych, warunków fizycznych. Punktem wyjścia do osiągnięcia satysfakcji zawodowej jest dobra atmosfera, dobra współpraca koleżeńska, zgodność celów biblioteki z indywidualnymi celami bibliotekarza. Sukces biblioteki postrzegany jest jako sukces pracowników. Za uzasadnione należy uznać tendencje do odpowiedniego motywowania pracowników, do zmiany roli przełożonego z dozorcę na przywódcę.

W zawodzie bibliotekarza wyróżnia się kategorie bibliotekarzy bibliotek naukowych, nauczycie-

li bibliotekarzy. Tym profesjom poświęcono na konferencji kolejne trzy referaty. Dr Stanisław Czajka przedstawił zakres pożądaných kwalifikacji bibliotekarza na przykładzie Biblioteki Narodowej. („**Pożądane kwalifikacje bibliotekarza w Bibliotece Narodowej**”). Na 60 absolwentów wydziału „bibliotekoznawstwa i informacji naukowej” zaledwie kilku znajduje zatrudnienie w Bibliotece Narodowej. W latach 2000-2002 przyjęto do pracy 12 absolwentów bibliotekoznawstwa. Referent zastanawiał się nad małą podażą specjalistów bibliotekarstwa w BN, podając jako przyczynę: niekorzystny system wynagrodzenia oraz niechęć absolwentów do pracy w bibliotece. Zatrudniani absolwenci reprezentują wysoki poziom wiedzy teoretycznej, i nieco gorszy – praktycznej. Oferta polskiego szkolnictwa zawodowego odpowiada współczesnym trendom bibliotekarstwa. Biblioteka Narodowa chętnie zatrudnia bibliografów, jest zapotrzebowanie na stanowiska pracy związane z wyszukiwaniem materiałów w Internecie, ze skanowaniem zbiorów.

Ryszard Bania omówił kompetencje bibliotekarza pracującego w szkole wyższej („**Bibliotekarz nauczający w szkole wyższej**”), które oscylują w kierunku funkcji edukacyjnej (bibliotekarz prowadzi szkolenia w zakresie przysposobienia bibliotecznego, udziela informacji o topografii biblioteki, jest przewodnikiem po wiedzy).

Natomiast Robert Miszczuk wskazał na rolę bibliotekarza w edukacji i potrzebę przywrócenia w programach kształcenia pedagogiki bibliotecznej.

W drugim dniu konferencji zaprezentowano referaty omawiające procesy transformacji zawodowej w aspekcie rozwoju technologii informacyjnych, programu kształcenia bibliotekarzy na poziomie wyższym i pomaturalnym, poszerzenia zakresu kompetencji bibliotekarza.

Ewa Stachowska-Musiał („**Bibliotekarz – zawód o wielu obliczach**”) wskazała na stałe modyfikowanie zakresu kompetencji zawodu bibliotekarza, zwłaszcza w kontekście procesów automatyzacji i komputeryzacji bibliotek oraz na trudności w jednoznacznym zdefiniowaniu jego pojęcia. Zawód bibliotekarza ewaluuje w szybkim tempie. Pojawiają się nowe specjalności (bibliotekarz-wychowawca, instruktor, animator kultury, bibliotekarz-menedżer, bibliotekarz-specjalista w zakresie public-relation, administrator systemowy, bibliotekarz systemowy) a także nowe wymagania stawiane współczesnemu bibliotekarzowi. Czynniki decydującymi o tych przemianach są zmiany w organizacji pracy bibliotek, nowe zbiory biblioteczne, automatyzacja i komputeryzacja bibliotek). Pojawia się zapotrzebowanie na nowych specjalistów: bibliotekarzy dziedzinowych, specjalistów ds. informacji elektronicznej. Nowy wachlarz specjalności związany jest

z organizacją Centrum NUKAT w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. Każda z nich wymaga określonych kompetencji, z których wspólne, nadrzędne to: przechowanie wiedzy o naszej cywilizacji, swobodne poruszanie się po systemach, umiejętność sprostania każdemu zadaniu, kreatywność.

Klasyfikacja zawodów bibliotekarskich stale się poszerza i proces ten będzie się poszerzał, pogłębiając wewnętrzną spójność zawodu. Bibliotekarz jest zawodem otwartym, co z kolei deprecjonuje tę profesję. Nadal są zasadnicze różnice w ocenie rangi zawodu – wysoka utrzymuje się w krajach zachodnich, a niska – w krajach dawnego bloku wschodniego. Referentka wskazała na pilną potrzebę przygotowania pragmatyki zawodowej. **O przyszłości zawodu bibliotekarza** mówi dr Henryk Hollender. Przyszłość – to jest to, czego pragniemy lub czego się obawiamy. Trzy perspektywy przyszłości cyfrowej: konwersja z nośników analogowych na cyfrowe, eliminacja wtórników analogowych, cyfrowa transmisja rzeczywistości pozaznakowych, zanik tradycyjnych zawodów – decydować będą o przeobrażeniach wszystkich zawodów w tym zwłaszcza profesji bibliotekarskiej. Obecnie dostrzega się zjawisko kryzysu zawodów: zawody są za wąskie i większość z nich jest dostępna w drodze szkoleń przywarsztatowych (te profesje zanikają). Zawody przyszłości wymagać będą solidnego procesu kształcenia, zwłaszcza na poziomie wyższym i podyplomowym oraz edukacji permanentnej. Do zawodu bibliotekarza „wejdą” takie specjalności jak: bibliotekarz-wydawca (dyskrybucja wytworzonych tekstów), organizator wiedzy, architekt informacji. Postęp w bibliotekarstwie będzie określony przez informatykę. Zatem bibliotekarz przyszłości będzie stanowił syntezę pracownika, „który potrafi nadać kierunek organizacji i ukształtować jej kulturę”.

Te futurologiczne rozważania kontynuował dr Artur Jazdon w referacie zatytułowanym „**O nowych stanowiskach, specjalnościach i zawodach**”. Autor referatu omówił w kontekście procesów bibliotecznych współczesnej biblioteki nowe specjalności bibliotekarskie, funkcje, umiejętności, kwalifikacje z nimi związane. Lista tych specjalności jest obszerna i wskazuje na ich ukierunkowanie informacyjne, związane z organizacją i zarządzaniem w pracy biblioteki, opracowaniem rzeczowym. W zawodzie bibliotekarza wyraźną grupę stanowią bibliotekarze dziedzinowi, systemowi, oraz coraz powszechniej zatrudniani w bibliotekach – informatycy. Np. z opracowaniem zbiorów wiążą się już obecnie takie specjalności jak: kataloger, klasyfikator, redaktor leksyki języka KABA, „poławiacz opisów”, stanowisko ds. khw. W informacji, szybko rozwijającej dziedzinie wiedzy, potrzebne będą takie specjalności, m.in. jak: bibliotekarz lub specjalista w zakresie informacji,

cyberbibliotekarz, konsultant ds. wydawnictw elektronicznych, nawigator w świecie informacji, broker informacji. Powstają nowe stanowiska np. ds. informacji europejskiej, ds. coachingu i mentoringu, ds. promocji biblioteki, ds. marketingu, ds. zdobywania funduszy (fundraiserów), ds. bibliometrii. Otrzymałmy zatem duży pakiet nowych nazw zawodów i specjalności, często o charakterze futurologicznym. Nadal pozostają bez odpowiedzi pytania: kto jest bibliotekarzem, a kto pomocnikiem biblioteki, pomocnikiem bibliotekarza?

Referat dr A. Jazdona stanowił dobre wprowadzenie do bloku kolejnych opracowań – dotyczących zagadnień kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy.

Na uwagę zasługuje referat prof. dr hab. Barbary Sosińskiej-Kalaty pt. „**Koncepcje uniwersyteckiego kształcenia bibliotekarzy**”. W polskich uczelniach kształcących bibliotekarzy wyróżnić można dwie koncepcje nauczania: humanistyczną i technologiczną; podział ten znajduje odzwierciedlenie w strukturze programowej. Na świecie, jak również i w Polsce obserwuje się ucieczkę od nazw szkół związanych z bibliotekarstwem, preferując informację (np. w USA wśród 49 szkół akredytowanych przy ALA w 14 usunięto z nazwy wyraz „biblioteka”, a w 5 – przesunięto go na dalsze miejsce, w Polsce wśród 6 akredytowanych uczelni 2 ośrodki zmieniły nazwę, eksponując informację naukową).

Jest to odpowiedź na zacieranie się różnic pomiędzy bibliotekarstwem a informacją naukową, na ekspansję w programie wiedzy informacyjnej, kosztem ograniczania tradycyjnej techniki bibliotecznej. Uczelnie kształcą sprawnych użytkowników systemów informacyjnych. Oba zawody: bibliotekarza i specjalisty ds. informacji mają podobną misję; ich rolą jest mediacja między użytkownikiem a zasobami informacji z ukierunkowaniem na współpracę z użytkownikiem i funkcję edukacyjną. Główne tendencje współczesnej edukacji bibliotekarzy to: zasada operowania listami przedmiotów, fakultatywność przedmiotów, ucieczka od nazw związanych z biblioteką i książką, dominacja myślenia user centereg, dążenie do stratyfikacji programów, równoważne przygotowanie w zakresie teorii i praktyki.

Problematykę kształcenia na poziomie wyższym kontynuowała prof. dr hab. Maria Kocójowa w referacie „**Zasady akredytacji kierunków studiów**”. Akredytacja stosowana jest od dawna w krajach zachodnich, decyduje ona o jakości kształcenia i randze wyższej uczelni. W Polsce została przeprowadzona w 2002 r. i uzyskało ją ok. 200 kierunków. W zakresie bibliotekoznawstwa akredytacje otrzymało 5 instytutów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej: Kraków, Wrocław, Katowice, Toruń, Warszawa i Lublin.

Całość dwudniowych obrad zakończyło wystąpienie Mirosławy Majewskiej – „**Edukacja ustawiczna bibliotekarzy. Realia-problemy**”

prognozy” dotyczące w swej wymowie przeobrażeń w sferze kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy na poziomie przedakademickim. Szkolnictwo pomaturalne działa w oparciu o unowocześnione programy nauczania skorelowane ze studiami licencjackimi. Dużym jego atutem jest drożność programowa i organizacyjna ze studiami wyższymi, gwarancja wysokiego poziomu nauczania, niskie koszty kształcenia. Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej jest obecnie znaczącym organizatorem form doskonalenia zawodowego, specjalizując się w przygotowaniu bibliotekarzy – specjalistów w zakresie Unii Europejskiej – w skali całego kraju. Pewnym *novum* jest wyznaczenie CEBID-u przez resort kultury do nadzorowania stażu adaptacyjnego i przeprowadzenia testu umiejętności w sprawie uznania kwalifikacji w zawodach bibliotekarskich w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Działalność Centrum wychodzi naprzeciw nowym tendencjom kształcenia i nowemu wizerunkowi zawodu bibliotekarskiego.

Z zawodem bibliotekarza wiąże się ściśle problem etyki zawodowej. Uczestnicy konferencji wskazali na pilną potrzebę opracowania kodeksu etycznego zawodu bibliotekarza, regulującego takie kwestie jak: kwestie moralne zawodu, powinności etyczne bibliotekarza w stosunku do czytelników, biblioteki, współpracowników, innych przedstawicieli zawodu i zawodów pokrewnych, kierunki zastosowań dyrektywy etycznych. Pracę nad kodeksem etycznym bibliotekarza podejmie specjalnie powołana komisja działająca w ramach SBP.

Komisja wnioskowa pod przewodnictwem prof. dr hab. Barbary Elżbiety Zyberty, sformułowała

wnioski wskazujące na potrzebę przygotowania nowej ustawy o krajowym systemie informacji, przygotowania przez zespół specjalistów kodeksu etyki zawodowej (kodeks etyki zawodowej będzie elementem scalającym tę profesję), stałego modyfikowania programów kształcenia bibliotekarzy, uwzględniającego m.in. umiejętność postępowania z czytelnikami niepełnosprawnymi, starszymi oraz umiejętność stosowania nowych technologii, a także na potrzebę prowadzenia dalszych działań w zakresie integracji zawodowej, w tym pragmatyki zawodowej.

W czasie dwóch dni obrad podjęto wiele tematów, ustaleń, rozważań składających się na współczesny i perspektywiczny wizerunek zawodu bibliotekarza. W zaproponowanych przez organizatorów referatach zabrakło opracowania przedstawiającego jak inni, spoza naszej profesji, widzą zawód bibliotekarza. Taki opis byłby dla nas bardzo cenny.

Uczestnicy narady w Nałęczowie wysoko ocenili wygłoszone referaty, dyskusję, rozmowy kulturalne. Chwalili dobrą organizację konferencji. Niezapomnianym wrażeniem dla wielu uczestników był sam pobyt w Nałęczowie, możliwość zwiedzenia tego uroczego i pełnego pamiątek literackich miasta a także wyjazd do Kozłówek i obejrzenie pałacu Zamojskich.

Dokładniejsze prześledzenie tych różnorodnych i wielorakich wątków oraz godnych uwagi opinii będzie możliwe w czasie lektury publikacji, którą niebawem wyda Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

gł. specjalista
Centrum Edukacji Bibliotekarskiej
Informacyjnej i Dokumentacyjnej

IFLA – 2003 – Berlin

IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*) – Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarskich i Instytucji

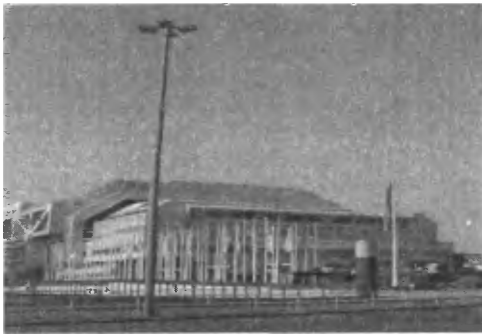
istnieje od 1927 r. (oficjalnie od 1928 r.). Obecna nazwa¹ obowiązuje od 1976 r. Jest to: „niezależne, nie rządowe, nie zarobkowe stowarzyszenie, którego celem jest popieranie międzynarodowego

zrozumienia, współpracy, dyskusji, badań i rozwoju wszystkich dziedzin działalności bibliotekarskiej, włączając w to bibliografię, służby informacyjne i kształcenie kadr”². IFLA współpracuje z UNESCO (*United Nations Educational Scientific and Cultural Organization*), wspólnie realizują wiele programów³. Corocznie w różnych państwach odbywają się międzynarodowe konferencje IFLA. W tym roku odbyła się **69 Konferencja Ogólna i Sesja Rady Głównej IFLA**. Tym razem uczestników IFLA gościł w dniach 1-9 sierpnia br. Berlin. W konferencji wzięły udział 4563 osoby ze 150 krajów, w tym 1182 osoby były po raz pierwszy (w tej grupie znalazła się autorka

¹ Początkowo powstał Międzynarodowy Komitet Bibliotek i Bibliografii (*International Library and Bibliographical Committee*), po uchwaleniu statutu organizacja przyjęła nazwę Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarskich (*International Federation of Library Association*), od 1976 r. obowiązująca nazwa to Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarskich i Instytucji (*International Federation of Library Associations and Institutions*).

² Statut IFLA Directory 1977 art. 2 s. 166.

³ UNESCO i IFLA wspólnie powadzą prace m.in. nad ISBD, ISBN, CIP.

niniejszego sprawozdania). Temat konferencji: „Biblioteka jako Portal: Media – Informacja – Kultura” w pełni oddaje różnorodność problemów, które pojawiły się na równoległe odbywających się sesjach, spotkaniach i wykładach. Nie było możliwości uczestniczenia we wszystkim, należało wybierać to co uznawało się za najbardziej interesujące. Często nakładały się różne ciekawe sesje. Przy ogromie uczestników nie było tłoku i kolejek. Poruszane na konferencji zagadnienia oscylowały wokół trzech podtematów:

1. Zmiany w zarządzaniu mediami.

Tutaj znalazły się problemy związane z szeroko rozumianą wiedzą o mediach; nową kulturą mediów cyfrowych; rozwojem, doskonaleniem i wdrażaniem mediów; rozpowszechnianiem i ochroną zbiorów bibliotecznych, jak i zarządzaniem wiedzą.

2. Wzmacnianie zawartości treściowej informacji.

Pojawiły się zagadnienia związane z budową relacji z różnymi grupami użytkowników; zaspokajaniem specjalnych potrzeb informacyjnych; wol-

nym dostępem do informacji; aspektami prawnymi udostępniania informacji; nowymi strukturami bibliotecznymi w globalnej wymianie informacji.

3. Odpowiedzialność za kulturę i wartości ogólnoludzkie.

Szereg wystąpień poświęconych było rozwojowi bibliotek jako instytucji kultury, sieci – „Partnerstwo w kulturze”; społecznej odpowiedzialności bibliotek w zakresie niwelowania różnic kulturowych; roli bibliotek w zmieniającym się środowisku kultury.

Próbowano pokazać nowe trendy i kierunki w światowym bibliotekarstwie. Pojawiło się szereg sprawozdań z działalności poszczególnych sekcji i realizowanych programów. Tak ogromne przedsięwzięcie było możliwe do zrealizowania tylko dzięki temu, że konferencja odbywała się w pięknym i funkcjonalnym Centrum Konferencyjnym (ICC). Część warsztatów odbywała się poza ICC w różnych bibliotekach⁴.

Obradom towarzyszyło szereg dodatkowych imprez. Można było zwiedzić wybraną bibliotekę, a wybierać było w czym. Na liście pojawiły się biblioteki publiczne, akademickie, specjalne, prawnicze, medyczne, muzyczne, centra informacyjne itp.

Równocześnie z obradami odbywała się wystawa wydawców, firm, instytucji związanych z książką, biblioteką, mediami. Można było na niej zapoznać się z „nowinkami” w bibliotekarskim świecie, poczynając od mebli, urządzeń, książek

⁴ Warsztaty odbywały się np. w Staatsbibliothek, Kunstbibliothek w Berlinie, a także na Uniwersytecie Humboldta w Instytucie Bibliotekoznawstwa.

Grupa polskich bibliotekarzy przed ICC w Berlinie

w formie tradycyjnej, po zintegrowane systemy biblioteczne, multimedia itp.

Interesująca była również sesja plakatu, na której przedstawiono 76 plakatów z różnych krajów; dotyczyły one książek, bibliotek, literatury, czytelnictwa.

Ostatniego dnia konferencji można było obejrzeć wystawę poświęconą braciom Grimm, wysłuchać profesjonalnego opowiadania baśni i uczestniczyć w prelekcji poświęconej życiu i twórczości braci Grimm. Sesja była zorganizowana przez Muzeum Braci Grimm mieszczące się w Kassel oraz Stowarzyszenie Braci Grimm.

Organizatorzy zapewnili również możliwość zwiedzania Berlina przez szyby autokaru. W ciągu trzech godzin podziwialiśmy najciekawsze miejsca tego miasta.

Na 69 Międzynarodowej Konferencji IFLA było szereg **polskich akcentów**. Polskę reprezentowała liczna, prawie 60-osobowa grupa. Były reprezentowane m.in. ośrodki z Krakowa, Olsztyna, Torunia, Warszawy, Wrocławia i inne.

Miło było usłyszeć polski język już przy rejestracji. Polska grupa wolontariuszy pomagała w organizowaniu konferencji. Wszystkimi energicznie kierowała Anna Twardak.

Polscy prelegenci wygłosili dwa referaty: prof. Krzysztof Migoń z Uniwersytetu Wrocławskiego mówił o XVII-wiecznych książkach, Marzena Marcinek z Biblioteki Uniwersyteckiej w Krakowie przedstawiła 4-letnią perspektywę elektronicznego czasopisma EBIB.

Na sesji plakatu można było obejrzeć plakat poświęcony wartościom i jakości w polskim bibliotekarstwie i porozmawiać z Henrykiem Hollendrem (BUW), który go prezentował i służył wszelkimi wyjaśnieniami.

Fundacja Bertelsmanna zorganizowała dla polskiej grupy spotkanie, w czasie którego zaprezentowała projekty dwóch bibliotek, które mają być realizowane we Wrocławiu i Olsztynie. Wrażenie wywarł zwłaszcza projekt ufoteki. Biblioteka ta

powstanie przy planetarium w Olsztynie. Ma mieć regały w postaci andromedy i kosmiczną stylizację. Mówiono również o projekcie bibweb – kursie internetowym dla bibliotekarzy.

Firma 3M, chcąc pojawić się na polskim rynku, w języku polskim przedstawiła prezentację nowoczesnych urządzeń ułatwiających wypożyczanie książek, ich zwroty, porządkowanie na półkach.

Miłym akcentem była wizyta całej polskiej grupy i zaproszonych gości w Ambasadzie polskiej w Berlinie.

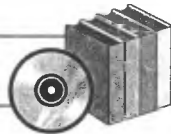
Było to 8 bardzo intensywnych dni owocujących w szereg doświadczeń. W jednym miejscu zebrali się ludzie z całego świata, pragnący podzielić się własnymi doświadczeniami, których łączącym jedno – biblioteka. Na sesjach różnych sekcji IFLA omawiano to co dzieje się współcześnie w światowym bibliotekarstwie, ukazano zróżnicowany poziom bibliotekarstwa, od bibliotek na wielbłądach, osiołkach, łódkach po międzynarodową bibliotekę cyfrową. Nie mniej twórcze były spotkania w kulturalnych miejscach gdzie można było nawiązać międzynarodowe kontakty.

Obradom towarzyszyły wybory, głosowania, w których uczestniczyli członkowie poszczególnych sekcji IFLA. Zmiana nastąpiła na stanowisku Prezydenta IFLA, nowym Prezydentem została Kay Raseroka z Botswany, która przedstawiła program na czas swojej kadencji (2003-2005). Zastąpiła Christine Deschamps (Francja). Na uroczystym zakończeniu konferencji przyznano medale, odznaczenia, podziękowano za dotychczasową pracę. Wybrano organizatora konferencji w 2007 r. (Kanada).

W następnym roku Międzynarodowa Konferencja IFLA odbędzie się w Buenos Aires – już teraz organizatorzy zaprosili na nią przedstawiając eksperymentalny program artystyczny.

DOROTA GRABOWSKA
Instytut Informacji Naukowej
i Studiów Bibliologicznych UW

KSIĄŻKA

Świat książki dziecięcej

■ Groźna bogini

Hera, moja miłość – ta książka nie jest już nowością, ukazała się na rynku w pierwszym kwartale 2003 r. Nie potrzebuje też rekomendacji. Dlaczego więc o niej piszę? Wypowiedziałam kiedyś zdanie, że o najnowszej książce Anny Onichimowskiej należy mówić, że jest ważna nie tylko w bogatym dorobku tej pisarki, lecz również w literatu-

rze i pedagogice. Niewątpliwie dotyczy tematu ważnego i bolesnego, jakim jest narkomania wśród młodzieży, ale dotyczy go w sposób szczególny, drażąc przyczyny tego nieszczęścia i kreśląc szeroki kontekst dla sytuacji, która nie tylko mogła się zdarzyć, ale – jak twierdzi pisarka – zdarzyła się naprawdę. A więc gdzieś zginęło dziecko, które po raz pierwszy spróbowało narkotyku, gdzieś marnował swe zdrowie i talent zagubiony młody człowiek, gdzieś umarła rodzina, która miała wszel-

kie warunki, by żyć szczęśliwie i – co nie jest bez znaczenia – luksusowo pod względem materialnym. Zaniepokojona biegiem wypadków ukraińska gosposia uspokaja się na siłę:

Za bardzo wszystko wyolbrzymiam – Natka przypomniła sobie swój ostatni list do domu. Widzę duchy. To normalna szczęśliwa rodzina. I – jak każda miewa kłopoty i nieporozumienia. Zawstydzila się swoich lęków, patrząc na pana domu, jak podaje półmisek żonie.

Natasza, reprezentująca w powieści tradycyjne wartości rodzinne (pomimo rozłączenia z najbliższymi), pierwsza zauważa, że w rodzinie Niwińskich dzieje się źle. To ona dostrzega zacierwienie oczy siedemnastoletniego Jacka, osamotnienie małego Michała, lęki Grażyny – kobiety sukcesu pozornie świetnie radzącej sobie z życiem. Jedynie alkoholizm Kamila, ojca i pana domu, widzą wszyscy. Choć Kamil jest postacią niewątpliwie sympatyczną, a jego żona nie bardzo, jednak czytelnik ma świadomość, że jego uzależnienie odgrywa w tej historii ogromną rolę. Gdyby nie ono, Grażyna nie straciłaby poczucia bezpieczeństwa, którego proteżką czyni sukcesy w pracy i znakomitą kondycję fizyczną. Nie muszą popadać w „pracholizm” i przesadną dbałość o urodę, miałyby więcej czasu dla synów, a oni – z kolei – mając pozytywny wzorzec męczyzny, łatwiej radziliby sobie z własnym dojrzewaniem.

Anna Onichimowska nie ukazuje rodziny z marginesu i tym samym nie usypia naszej czujności. Nie mówi: ta historia zdarzyła się gorszym od nas. Główni bohaterowie: Jacek i Michał są wspaniałymi, dobrze wychowanymi dziećmi:

Jak bajek o żelaznym wilku słuchala opowieści o aroganckiej młodzieży, konfliktach z rodzicami. Jej dzieci były dobrze wychowane. Mówiły „proszę, dziękuję, przepraszam”, umiały zachować się przy stole. Wiedziały, że należy ustępować miejsca starszym. Były posłuszne.

Jej siostra zawsze miewała jakieś kłopoty z Justyną.

Dobrze, że mam synów myśli Grażyna, przeciąga się z zadowoleniem, ostatni papieros i idzie do łóżka.

Zadowolenie matki jest tu w pełni uzasadnione. Jacek jest bardzo zdolny, mądry, ma rozległe zainteresowania, jest serdeczny i otwarty. Wobec młodszego brata opiekuńczy i kochający. A jednak to on staje się pośrednio przyczyną śmierci Michałka. A właściwie narkotyk przechowywany w szufladzie biurka...

Tu znowu Onichimowska burzy pewien schemat popularnego myślenia, wzbudza kolejny niepokój. Zwykle narkomania wydaje się groźna, bo doprowadza do fizycznej i psychicznej degradacji, ale ten stan kojarzy się z którąś kolejną fazą uzależnienia. Rzadko kiedy uświadomiamy sobie fakt zagrożenia życia już przy pierwszym zetknięciu ze

środkiem odurzającym. Pomijanie tego niebezpieczeństwa jest także charakterystyczne dla wszelkich kampanii antynarkotykowych, co znacznie ułatwia zadanie dealerom. Autorka książki *Hera, moja miłość* ostrzega, wprowadzając tragedię już w pierwszej części książki. Śmierć Michałka, po raz pierwszy odurzającego „dymkiem”, jest jak krzyk: wszystko jest niebezpieczne, co wiąże się z uzależnieniem! I alkohol, i papierosy, i swojska marycha, i pomocna amfa, i groźna hera! Ten krzyk powinien dotrzeć do młodych ludzi.

Druga część książki to opis tragedii Jacka oskarżanego przez wszystkich o nieumyślne spowodowanie śmierci brata. O ile w pierwszej części dyskretnie sugerowano czytelnikowi rozpad pozornie szczęśliwej rodziny, o tyle część druga ukazuje jej konsekwentne umieranie. Nieszczęście obnażyło nie tylko brak rodzinnej więzi, ale przede wszystkim jej przyczynę – infantyilizm i egoizm tych, którzy tę rodzinę przed laty założyli. Rodzice chłopców, zaślepieni bólem z powodu utraty młodszego syna, praktycznie godzą się również z utratą drugiego dziecka. Odrzucenie przez rodziców pcha chłopca dręczonego wyrzutami sumienia w najprostszą i znaną mu już ucieczkę od świata – narkotyki. Co charakterystyczne, każde z rodziców zdaje się zapominać o własnym nałogu. Oskarżając starszego syna, po raz pierwszy są zgodni... Wystąpiło to drastyczne odwrócenie sytuacji rodzinnej opisanej przez Onichimowską w innej książce, przeznaczony dla dzieci: *Koniec świata i poziomki*, w której rodzinną więź polega przede wszystkim na solidarności – jeden za wszystkich, wszyscy za jednego, jak kiedyś napisałam. W *Herze...* nie ma solidarności, jest natomiast zagłuszenie własnej winy kosztem najbliższych.

O ile pierwsza część powieści była krzykiem, o tyle druga jest milczeniem. Zdarzenia śledzimy tak, jak byśmy oglądali niemy film. Komentarzem do kadru są zdania wyjęte z tekstu i umieszczone przez autorkę jako motto każdego z rozdziałów. Mają formę haiku.

Jacek, pograżający się w otchłani narkomanii, sam wielokrotnie przyznaje, że wszystko, co dzieje się od śmierci brata, jest nierzeczywiste:

Czasami wydaje mi się, że to ja nie żyję. Wszystko, co się dzieje, jest jakby poza mną.

W pierwszej części powieści opisano życie. Wtedy wszystko można było jeszcze naprawić. Druga część jest opisem nieuchronnej śmierci. Nie człowieka, lecz rodziny. A właściwie dwóch rodzin, bo poprzez Jacka stajemy się świadkami innej tragedii, innej krzywdy wyrządzonej dzieciom.

Hera, moja miłość to także książka o odpowiedzialności. Nie są od niej zwolnieni dorośli, nie jest też zwolniony Jacek. Choć pisarka występuje w jego obronie, to jednak każe pamiętać o bezpośredniej przyczynie śmierci Michałka. O owym nieszczęśliwym skreśle, który znalazł w szufladzie

brata. Cokolwiek robimy, dzieci na nas patrzą – wyczytujemy pomiędzy wierszami.

Hera, moja miłość Anny Onichimowskiej to książka, o której należy mówić. Proponowałabym włączenie jej do zestawu lektur gimnazjalnych lub licealnych. Różni się od znanych nam dotychczas książek poruszających ten temat. Szukając przyczyn, porusza i niepokoi. Ostrzega: nikt nie jest bezpieczny. Wielu osobom, zwłaszcza starszego pokolenia, tytuł kojarzy się z antyczną boginią. Hera – groźna bogini!

EWA GRUDA

Anna Onichimowska: *Hera, moja miłość*. Warszawa: Świat Książki, 2003.

■ Przygody pewnej Alicji

Gianni Rodari, włoski pisarz, publicysta i pedagog, żyjący w latach 1920-1980, tłumaczony i czytany niegdyś w Polsce, jest dzisiaj w naszym kraju pisarzem trochę zapomnianym. A przecież międzynarodowe gremia zajmujące się literaturą dla dzieci doceniały go, czego dowodem jest choćby Medal imienia Hansa Christiana Andersena zwany Małym Noblem. Rodari otrzymał go w 1970 r. za *Bajki przez telefon*. Zbiorek ów wydano w Polsce po raz pierwszy w 1962 r. w przekładzie Zofii Ernstowej, która przetłumaczyła dla naszych dzieci większość utworów Rodarięgo.

Wydaje mi się, że teraz, gdy jego dzieło jest już zamkniętą całością, warto przypomnieć sobie przynajmniej niektóre utwory, choćby takie jak *Gelsomino w Kraju Kłamaczów*, czy *Opowieść o Cebulku*. A także przedstawić inne, nigdy nie tłumaczone na polski.

Ostatnio jednak wokół twórczości Rodarięgo zaczyna się coś dziać. W zeszłym roku wydano jego *Pinokia rymowanego* (według Collodiego), a niedawno wydawnictwo „Muchomor” zaprezentowało polskiemu czytelnikowi nieznaną im do tej pory książeczkę Rodarięgo: *Historijki o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty*. Są to krótkie bajeczki dla młodszych dzieci, znakomicie nadające się do czytania na głos. Nie można ich właściwie nazwać całkowitą nowością, bo dwie z tych historyjek zamieszczone zostały niegdyś w *Bajkach przez telefon*. Nie tak dawno (w 1996 r.) *Bajki przez telefon* ukazały się w nowym przekładzie Ewy Dąbrowskiej.

Wróćmy jednak do Alicji. Imię to ma w literaturze dla dzieci piękną tradycję, bo już raz pewna tak właśnie nazywająca się dziewczynka odwiedzała krainę fantazji i przeżywała w niej różne nie-

zwykle przygody. Czy Alicja, którą powołała do życia wyobraźnia Rodarięgo jest choć trochę podobna do tamtej, dziewiętnastowiecznej? I tak i nie. Świat wyobraźni to dziedzina tak obszerna, iż pomieści z łatwością tyle Alicji, ile ich tylko potrafią wymyślić pisarze. Sądzę jednak, że na tym podobieństwo się kończy. Przede wszystkim *Alicja w Krainie Czarów* Lewisa Carrolla jest raczej baśnią fantasy. Ponadto powieść (a także druga jej część, czyli *O tym, co Alicja odkryła po drugiej stronie lustra*) przeznaczona jest dla dzieci nieco starszych. Natomiast *Historijki o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty* adresowane są do dzieci będących w wieku, kiedy to z łatwością i bez zdziwienia przechodzi się z jednego świata do drugiego. Zwyczajna Ania czy Basia może więc w jednej chwili stać się królową w złotej koronie, a Alicja, siedząca przy urodzinowym stole jako solenizantka, nagle znaleźć się w torcie i brnąć przez warstwę ciasta i bitej śmietany.

Alicja wpadała w kłopoty nie tylko w przenośni, ale i dosłownie; na przykład do butelki, do kałamarza czy do książki z bajkami. Podróżowała w bańce mydlanej, zasypiała w szufladzie... Dorośli przyjmowali to z powagą i bez zdziwienia. Potrafili zrozumieć wyobraźnię dziecka i jego potrzebę posiadania własnego świata. Na przykład, gdy Alicja wpadła do butelki, dziadek po prostu wsunął tam kawałek nitki i dziewczynka mogła wspiąć się po niej jak po linie.

Odpowiada mi atmosfera tej książki. Rodari niczego swojemu czytelnikowi nie narzuca. Opisuje po prostu przygody Alicji językiem jasnym i zrozumiałym. Dziecko czytające lub słuchające może wyobrazić sobie każdą sytuację po swojemu. To zasługa autora. Natomiast klarowna polszczyzna przekładu jest niewątpliwie dziełem tłumacza Jarosława Mikołajewskiego. Rodari miał zresztą szczęście do tłumaczy swoich książek na język polski. Oprócz Zofii Ernstowej przedstawiali je naszym dzieciom, między innymi, Hanna Ożogowska i Janusz Minkiewicz.

Nie mogę pominąć ilustracji Pawła Pawłaka. Znakomicie współgrają one z atmosferą książki. Są przykładem nowego spojrzenia na stronę graficzną książek dla dzieci. Gorąco polecam *Historijki o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty* dzieciom, a także ich rodzicom.

LIDIA BŁASZCZYK

Gianni Rodari: *Historijki o Alicji, która zawsze wpadała w kłopoty*. Tł. Jarosław Mikołajewski; il. Paweł Pawlak. Warszawa: Muchomor, 2003.

14. Krajowe Targi Książki

Tegoroczne Krajowe Targi Książki w Warszawie odbyły się w dniach 19-21 września br.

Ars Polona S.A., organizator targów na życzenie środowisk branżowych i czytelników zorganizował je w tym roku w tradycyjnym terminie, powracając do jesiennej pory targów.

Tematem przewodnim towarzyszącym 14. KTK była sytuacja bibliotek publicznych i perspektywy ich rozwoju. Po raz pierwszy targi wrześniowe były tak licznie reprezentowane przez polskie biblioteki publiczne. Gościem honorowym była Biblioteka Narodowa obchodząca w tym roku swoje 75-lecie istnienia. Pierwszego dnia targów Biblioteka Narodowa prezentowała elektroniczną wersję publikacji/przewodnika po najstarszych i najcenniejszych swoich zbiorach pt. *Nad złoto droższe – skarby Biblioteki Narodowej*. Pod red. H. Tchórzewskiej-Kabaty i M. Dąbrowskiego (Warszawa: BN, 2000).

Tego samego dnia odbyło się seminarium pt. „Ruch wydawniczy w liczbach”. Pierwsza część poświęcona była mającej się w najbliższym czasie ukazać najnowszej wersji „Rocznika Biblioteki Narodowej” poświęconego statystyce wydawniczej. Na seminarium mówiono też o tendencjach wydawniczych w 2002 r. Aby zgodnie ze statutem, Biblioteka Narodowa mogła gromadzić całą produkcję wydawniczą w Polsce, wydawcy powinni przysyłać egzemplarz obowiązkowy każdej wydanej pozycji. Dyrektor BN – Michał Jagiełło zwrócił się do wydawców z prośbą o przestrzeganie *Ustawy o obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym*.

20 września (sobota) w Pałacu Rzeczypospolitej przy pl. Krasińskich zorganizowano dzień otwarty, udostępniając najpiękniejsze i najwartościowsze zbiory BN. Odwiedzający podziwiali m.in. *Rocznik świętokrzyski*, *Psalterz floriański*, *Ewangeliarz Anastazji*, czy ikonografię.

Podczas targów swoje książki podpisywali m.in. wspomniany wyżej Michał Jagiełło, Marcin

Świetlicki (*Nieczynny*), Zygmunt Kubiak, Krystyna Janda, Janusz L. Wiśniewski (*Samotność w sieci. Tryptyk*), Krystyna Siesicka (*Pamiętaj że tam są schody*), Wojciech Cejrowski, Antoni Libera (*Dwie sceny miłosne*), Krzysztof Pieczyński.

Wydarzeniem było spotkanie dwóch pisarzy: Janusza L. Wiśniewskiego i Tomasza Piątka (*Heroina*). Z pozoru była to tylko wymiana zdań nt. literatury. Do myślenia dawał dużo temat spotkania: „Heroina, miłość i inne opiaty. Intymna historia uzależnień”. Na targi przyszło wielu młodych czytelników, aby uczestniczyć w licznych promocjach książek, w występach teatryków dziecięcych, konkursach literacko-plastycznych, spotkaniach z autorami. Do współpracy zaprosiła dzieci i młodzież Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy Dzielnicy Śródmieście, publikując specjalny numer młodzieżowego pisma targowego „Bibliomaniak”. Placówka ta zorganizowała także konkurs czytelnicy pod hasłem „Szczujmy przyrodę”.

W targach uczestniczyło 107 wystawców. Zorganizowano 160 imprez towarzyszących, które odbywały się nie tylko w pomieszczeniach Pałacu Kultury i Nauki, ale na terenie całej Warszawy. Spotkania organizowano także w Klubie Traffic, nowym centrum dystrybucji i sprzedaży książek. Tam też miało miejsce oficjalne otwarcie targów oraz spotkanie „Czas na pockety”, w czasie którego dyskutowano nad przyszłością rynku wydań kieszonkowych, cenach tych wydawnictw, kosztach produkcji, specyfice rynku krajowego i światowego. Pockety, jako stosunkowo tania książka mogą dotrzeć do większego kręgu czytelników, zwłaszcza tych mniej zamożnych.

Pomimo pięknej pogody frekwencja na targach dopisała. Wstęp na KTK był bezpłatny, zatem nie można podać precyzyjnej liczby odwiedzających. Zainteresowanie społeczności warszawskiej targami było duże, imprezę uznano jako pożyteczną wpisaną w krajobraz kultury polskiej. Warszawskie KTK popularyzują czytelnictwo. Warto dodać: w ciągu roku tylko 50% Polaków przeczytało jedną książkę. A może aż 50% Polaków w ciągu roku przeczytało jedną książkę?

DOMINIKA STĘPNIEWSKA

Moje lektury

Jak w Matriksie

Jeden z przyjaciół perswadował mi kiedyś, że tak naprawdę nie ma znaczenia, czy w supermarkecie sięgam po puszkę coca-coli czy pepsi. *Oba napoje należą bowiem do tego samego faceta*. I choć uwaga ta, choć brzmi atrakcyjnie, nie ma w sobie krzyty prawdy, podobne odczucia w odniesieniu do książek można mieć po przeczytaniu pra-

cy Bogdana Klukowskiego *Książka w świecie współczesnym*.

Jest ona błyskotliwie skreśloną refleksją nad miejscem książki w rzeczywistości, która choć nie do końca poradziła sobie z doświadczeniem „żelaznej kurtyny” (problemy transformacji na rynkach krajów byłego bloku wschodniego), ośmiela się

Promocja książki B. Klukowskiego w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego. Na zdjęciu Jakub Frołow i Bogdan Klukowski

wkraczać w epokę, której podstawowe nadzieje (i problemy) zamykają się w kilku, wciąż jeszcze obco brzmiących wyrazach. Dla jednych będących przepustką do nowego, lepszego porządku. Dla innych – jego przekleństwem.

Globalizacja. To słowo pojawia się na tych kartach dość często. Nie bez powodów, choć błędnie bywa przez autora kojarzone z przemianami ustrojowymi dawnego bloku wschodniego. Jest nią bowiem naznaczony cały współczesny przemysł. Także wydawniczy. Coraz silniejsze koncentrowanie kapitału w jednych rękach, noszące niekiedy znamiona obsesji, dotyka wszystkich dziedzin życia. Powód: ograniczenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, wykorzystanie rozmaitych synergii marketingowych itd. Efekt: ujednoclenie oferty (wszyscy produkujemy to samo, bo tak jest taniej i łatwiej) oraz spadek zatrudnienia, skutkujący w przyszłości nadmiernym fiskalizmem (ktoś na zasiłki musi przecież łożyć). Czysty kapitalizm, w jeszcze bardziej „urnikowionej” postaci. Czy należy się bać globalizacji? Za wcześniej, by to rozstrzygać. Na pewno zbyt późno, by jej ślepo ufać. Przytomnie podkreśla to Klukowski.

Iluż z nas nie zdaje sobie sprawy, że dokonując wyboru w księgarni (coraz częściej, niestety, w supermarkecie), zasilamy nie tylko konto wytwórcy dzieła, lecz także jego właścicieli – kilku (kilkunastu?) innych grup wydawniczych, mniej lub bardziej powiązanych z międzynarodowym koncernem, będącym z kolei częścią innego giganta, do którego należą także wytwórnie fonograficzne, sieć telefonii komórkowej, być może kilka cenionych browarów (*Random House należy do Bertelsmanna, Penguin i Dorling Kindersley do Pearsona*). I tak dalej. To tylko karykatura. Tylko i aż. Świat wydaje się coraz mniejszy. I obcy – jak w Matriksie.

Digitalizacja. Słowo-klucz, dzięki któremu wielu pomnożyło swoje fortuny (jeszcze więcej na jego bazie swoje fortuny zbudowało) i które jeszcze wię-

cej majątków zdołało obrócić w pył. Na fali zachłyśnięcia się możliwościami tzw. nowej ekonomii, akcje spółek mających w swoich nazwach charakterystyczną dla adresów internetowych końcówkę .com (po ang.: dot.com) gwałtownie zaczęły zyskiwać na wartości. Któż z nas nie wierzył, że Globalna Pajęczyna rozwiąże problemy, na które nikt wcześniej nie miał recepty. Że nadzieje te w większości wypadków okazały się płonne, wiemy dziś wszyscy. Przypomina nam o tym również autor opracowania, punktując kolejne wpadki rynkowych kolosów – Bertelsmanna (zupełnie nieudana inwestycja w księgarnię internetową BOL – Bertelsmann On-line), Amazona (spółka chyba skazana na bycie „pod kreską”) i kilku innych.

Digitalizacja to jednak nie tylko „dotkomy”. To także uproszczenie procesów wydawniczych (skład i łamanie tekstów), rozwijanie nowych form publikacji (multimedia *on-line* i *off-line*) oraz optymalizacja kosztów produkcji (*Print On Demand*, czyli druk na żądanie). Przykłady świadczące o możliwości wielorakiego wykorzystania nowych narzędzi można mnożyć. I nie zawsze (a nawet rzadko) będą to przykłady negatywne, o czym także nie zapomina autor opracowania.

Nie zapomina także o różnicach dzielących poszczególne kontynenty, co szczególnie daje się odczuć podczas lektury jednego z rozdziałów, w którym porównane zostały m.in. zasoby biblioteczne współczesnego świata. Przytoczmy te dane. Według raportów UNESCO liczba bibliotek szkolnych w Afryce w roku 1995 wyniosła 51, publicznych zaś 789. Dla Europy liczby te wyniosły, odpowiednio, 171.594 i 211.001. Czy potrzebny jest w tym miejscu komentarz?

Szokujące, choć już w nieco inny sposób, są także badania, według których czytelnictwo w Chinach znajduje się na czwartym miejscu form spędzania czasu wolnego (*po oglądaniu telewizji oraz czytelnictwie gazet i czasopiśmie*). Żałować należy, że takich smaczków nie ma w książce więcej. Autor skupił się bowiem na źródłach głównie z – najlepiej mu chyba znanego – obszaru niemieckojęzycznego, zdecydowanie za mało miejsca poświęcając krajom skandynawskim i wschodnioeuropejskim, a już niemal w ogóle latynoamerykańskim czy azjatyckim. Niewiele także wiemy na temat sytuacji książki w Australii. Powoduje to znaczny ubytek w naszej wiedzy na temat rozmaitych lo-

sów książek, w zależności od miejsca ich produkcji, sprzedaży i używania.

Owa fragmentaryczność badań Klukowskiego nie jest, niestety, jedynym mankamentem jego książki. Zbyt mało miejsca autor poświęcił nakładowi publikacji poszczególnych gatunków literatury, milczeniem pominął natomiast zmieniającą się rolę autora (piszący na zamówienie i korzystający z gotowych schematów twórcy harlekinów oraz – dzięki technologii druku na żądanie – swoisty po-

wrót do stanu, kiedy autor sam był wydawcą swojego dzieła).

JAKUB FROŁÓW

redaktor naczelny „Notsu Wydawniczego”

Bogdan Klukowski: *Książka w świecie współczesnym*. Warszawa: Wydaw. Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2003.

Ja i mój świat

W listopadzie 2002 r. Fundacja Literacka im. Agnieszki Bartol wspólnie z Powiatową i Miejską Biblioteką Publiczną im. Pantaleona Szumana w Pile ogłosiły **VII Ogólnopolski Konkurs Literacki pt. „Ja i mój świat”**.

Konkurs adresowany był do dzieci i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i szkół średnich. Na konkurs wpłynęło 12 200 prac 1800 autorów z całej Polski.

Jury w składzie: **Ewa Nowacka** – pisarka, autorka książek dla młodzieży, krytyk literacki – przewodnicząca, **Joanna Papuzińska** – pisarka, krytyk literacki, pracownik naukowy Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, redaktor naczelna „Guliwera”, **Zuzanna Przeworska** – poetka, dziennikarka, wydawca, prezes Fundacji Literackiej im. Agnieszki Bartol, **Jan Arski** – dziennikarz, wiceprezes Fundacji Literackiej im. Agnieszki Bartol na posiedzeniu w dniu 19.08 br. przyznało następujące nagrody:

Nagrodę Grand Prix:

Konradowi Dobrowolskiemu z Hrubieszowa, l. 13, autorowi opowiadania *Od pierwszego wejścia* i zestawu wierszy, za inwencję, pomysłowość i dojrzałość intelektualną.

W kategorii do lat 15 przyznano trzy nagrody drugie za poezję:

Julii Miller z Krakowa, l. 15 za niebanalny, pełny emocjonalnych podtekstów, obraz świata przedstawionego.

Annie Szymielewicz z Białych Błot, woj. kujawsko-pomorskie, l. 15 za refleksyjny, intymny, bardzo osobisty zapis przeżyć kształtującej się osobowości.

Aleksandrze Chimiak z Wieliczki, l. 13 za delikatne pastelowe pejzażowe wiersze.

Od lewej: Zuzanna Przeworska – prezes Fundacji im. Agnieszki Bartol, Konrad Dobrowolski – laureat Grand Prix z Hrubieszowa, Maria Bochan – dyrektor PiMBP w Pile

Dwie nagrody trzecie:

Dominice Nowak-Adamczyk z Krakowa, l. 13 za ładny zestaw poetycki.

Lukaszowi Wojtowiczowi z Tomaszowa Lubelskiego, l. 9 za liryczny, sympatycznie naiwny opis rzeczy i spraw najbliższych.

W kategorii powyżej 15 lat:

III nagrodę otrzymała **Monika Siwiec** z Pity, l. 16 za wyjątkową umiejętność mówienia w poetyckim metrum o cierpieniu i uczuciach.

Jury postanowiło wyróżnić:

Przemysławu Góreckiego z Poznania, l. 10 za rzeczowy i pełny poczucia humoru literacki opis wakacyjnych tygodni.

Tymoteusza Kobylńskiego z Samotrzaska, l. 17 za interesującą próbę połączenia treści reportażowo-dziennikarskich z narracją stricte literacką.

Milenę Trusilo z Unieścia-Mielna, l. 8 za uroczę portreciki czterech pór roku.

Nagrodę specjalną Danuty i Leszka Bartolów – rodziców patronki konkursu – otrzymał **Konrad Dobrowolski** za piękny, liryczny wiersz pt. *Drugi spacer z Agnieszką*.

Oficjalne ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie nagród odbyło się w Pile 13 września 2003 r. podczas koncertu literacko-muzycznego.

Uroczystość zaszczycili swą obecnością przedstawiciele piłskich władz samorządowych z prezydentem Piły Zbigniewem Kosmatką i Mieczysławem Augustynem, przewodniczącym Rady Miejskiej w Pile, na czele. Obecni byli również sponsorzy. Konkurs wspierali bowiem finansowo, oprócz organizatorów, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury

w Poznaniu oraz piłskie instytucje i przedsiębiorstwa.

Przed uroczystością jurorzy spotkali się z laureatami na warsztatach literackich.

Wspólny obiad – laureatów, organizatorów i sponsorów – zakończył VII edycję konkursu. Rozstaliśmy się przekonani o słuszności kontynuowania konkursu, pewni, że jest on młodym ludziom potrzebny. Świadczy o tym rosnąca z każdą kolejną edycją liczba uczestników oraz wypowiedzi rodziców uczestników i nauczycieli.

URSZULA KUBIAK

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Nagroda Anny Platto przyznana po raz dziewiąty

Krystyna Tkaczyk z Filii bibliotecznej w Ciecierzynie (gm. Niemce, pow. Lublin) została laureatką prestiżowej Nagrody im. Anny Platto. To zaszczytne wyróżnienie otrzymała podczas uroczystości w gmachu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Przypomnijmy, że Nagrodę (sponsorowaną ze źródeł prywatnych) przyznaje Jury, powoływane przez Dyrektora WBP. Jest przyznawana bibliotekarce, która w sposób znaczący wyróżnia się w czytelnictwie i pracy kulturalno-oświatowej z dziećmi i młodzieżą. Kandydatki zgłaszały biblioteki: powiatowe, miejskie i pełniące funkcję powiatowych.

W bieżącym roku nominacje otrzymało pięć bibliotekarek. Były to: Krystyna Tkaczyk, Maria Borowska z Filii nr 3 Chełmskiej Biblioteki Publicznej, Grażyna Jarosz z Filii w Majdanie Sopockim (gmina Susiec), Joanna Kołtun z Filii nr 8 PiMBP w Zamościu i Anna Rafalska z Filii nr 28 MBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

Na uroczystość zaproszono rodzinę Patronki, władze kulturalne województwa, zarząd Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego, przewodniczącego Rady Naukowo-Programowej przy WBP, przedstawiciela Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, wszystkie laureatki Nagrody i bibliotekarki nominowane do wyróżnienia z lat poprzednich, kandydatki z bieżącego roku wraz ze swoimi zwierzchnikami bibliotecznymi, wójta z Niemiec, koleżanki i kolegów Anny Platto z WBP i studiów. Gości było sporo, choć nie wszyscy zaproszeni zjawili się (wiadomo urlopy). Władze kulturalne reprezentowały Iwona Jańczuk z Departamentu Kultury i Sztuki Urzędu Marszałkowskiego i Ewa Pokora z Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Lublinie, Towarzystwo – prof. Halina Ludorowska, Radę Naukowo-Programową – prof. Jan

Gurba, Stowarzyszenie Pisarzy – Zbigniew Strzałkowski. Tegoroczną laureatkę „wspierali” Stefan Czyżyk, zastępca wójta gminy Niemce i Mirosław Studniewski, dyrektor szkoły w Ciecierzynie, w lokalu której mieści się biblioteka publiczna. W sumie zebrało się około 50 osób.

Po przywitaniu tegorocznych nominantek i gości przez wicedyrektora WBP Zdzisława Bielenia rozpoczął się kilkunastominutowy koncert muzyki folkowej (bardzo udany) w wykonaniu Jarosława Adamowa, absolwenta Akademii Muzycznej w Łodzi i laureata festiwalu Nowa Tradycja oraz Rafała Maja, pracownika WBP.

Zdzisław Bielen, w krótkim wystąpieniu przypomniał najważniejsze fakty z życia Anny Platto, akcentując Jej zasługi w rozwój bibliotek i czytelnictwa dziecięcego na Lubelszczyźnie. Stwierdził, że filozofia bibliotekarska Patronki Nagrody zawierała się w konstatacji, że podstawą czytelnictwa dorosłych jest czytelnictwo dzieci i siła więzi wykształconych w początkowym stadium bycia czytelnikiem. Mówiąc o formach pracy z czytelnikiem proponowanych przez Annę Platto, przypomniał o Jej „zaleceniu”, aby każda z nich za os i punkt centralny miała książki. Do preferowanych przez Nią zajęć należały spotkania, prelekcje i pogadanki, przeglądy książek, czytanie baśni, wysta-

Przewodnicząca Jury Zofia Szumiło odczytuje protokół o przyznaniu Nagrody, obok laureatka Krystyna Tkaczyk

wy połączone z pogadankami. Sytuację z lat 60. i 70. XX w., odniósł do czasów współczesnych, wskazując na zmniejszającą się liczbę placówek dziecięco-młodzieżowych, pogorszenie stanu zaopatrzenia bibliotek w książki i czasopisma i stabilność w czytelnictwie.

Protokół Jury tegorocznej edycji Nagrody odczytała przewodnicząca Zofia Szumiło, na co dzień instruktorka czytelnictwa dziecięcego WBP. W trakcie odczytywania nazwisk kandydatek do Nagrody były im wręczane Nominacje wraz z książkowym upominkiem. Ceremonie tę spełniali dyrektorzy WBP: Zofia Ciuruś i Zdzisław Bieleń. Laureatce Krystynie Tkaczyk nagrodę wręczyła, podobnie jak w latach poprzednich, Mirosława Platto, siostra Patronki.

Jury wyróżniło Krystynę Tkaczyk szczególnie za:

- rozwijanie wśród młodych czytelników wiedzy o historii i kulturze własnego regionu, poprzez nawiązanie współpracy z osobami zajmującymi się pomnażaniem dziedzictwa kulturowego (literaci, plastycy, twórcy ludowi), organizowanie wystaw, spotkań, wernisaży oraz warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach edukacji regionalnej;

- uczynienie z placówki miejsca przyjaznego dzieciom, dla których bibliotekarka jest przyjacielem, powiernikiem i życzliwym doradcą;

- wyjątkową zapobiegliwość o właściwy dobór księgozbioru do Filii oraz korzystanie (na potrzeby czytelników) ze zbiorów placówki macierzystej;

- dobrą znajomość literatury i umiejętne kierowanie czytelnictwem dzieci i młodzieży; rozbudzanie w młodych czytelnikach zdrowej rywalizacji poprzez proponowanie udziału w licznie organizowanych interesujących konkursach czytelniczych;

- współpracę z zespołem placówek oświatowych i wzorowe pełnienie roli biblioteki szkolnej, stwarzanie młodzieży warunków i atmosfery do nauki oraz samokształcenia; wysoki poziom wszystkich prac upowszechnieniowych;

- wzorowe dokumentowanie prowadzonych przez bibliotekę działań kulturalno-oświatowych;

- umiejętne przekazywanie wiedzy i doświadczenia zawodowego młodszymi współpracownikami.

Po oficjalnym wręczeniu Nagrody były gratulacje, życzenia i kwiaty. Głos zabrali: Iwona Jańczuk, Mirosław Studniewski, Stefan Czyżyk (wręczył Laureatce dyplom wójta gminy), Zbigniew Strzałkowski. Laureatka podziękowała za wyróżnienie i stwierdziła, że osobiście знаła Annę Platto. Poznała Ją jako swoją nauczycielkę w Studium Bibliotekarskim. Wspomniała o Jej wielkiej umiejętności zainteresowania słuchaczy literaturą.

Oficjalną część uroczystości zakończył duet Adamów – Maj kolejnymi utworami muzyki folkowej, dedykowanymi laureatkom Nagrody.

Podczas godzinnej spotkania towarzyskiego (raczyliśmy się wspaniałymi tortami i galaretkami, te ostatnie przygotowane osobiście przez Mirosławę Platto) był czas na wspomnienia o Hani, pytania o sprawy dawno niewidzianych koleżanek i kolegów oraz „co słycać?”

Późnym wieczorem można było w Telewizji Lublin, w „Panoramie Lubelskiej” obejrzeć dłuższy reportaż z uroczystości, którego końcowym akcentem było pokazanie portretu Anny Platto. W przeddzień uroczystości lubelski „Dziennik Wschodni” zamieścił wywiad z Krystyną Tkaczyk.

ZDZISŁAW BIELEŃ

Wojcowska Biblioteka Publiczna
im. H. Łopacińskiego w Lublinie

„Wakacje z ekonomią na ty” w GBP w Opatówku

Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gille-rów w Opatówku jest jedną z najmniejszych bibliotek w Polsce, którym powierzono zadania biblioteki powiatowej. Pełni je dla 11 bibliotek i 16 filii bibliotecznych Powiatu Kaliskiego Ziemięskiego. Bibliotekarze starają się, w miarę możliwości, realizować zadania powiatowe. W ubiegłym roku nasz projekt konkursu o tematyce ekonomicznej uzyskał aprobatę Narodowego Banku Polskiego i Biblioteki Narodowej, dzięki czemu otrzymaliśmy dotację z NBP. Podobnie stało się w roku bieżącym. Nasza biblioteka znalazła się wśród 30 bibliotek powiatowych, których projekty zostały ocenione pozytywnie. Na realizację projektu otrzyma-

liśmy 3000 zł z Narodowego Banku Polskiego. Pozostałe koszty konkursu zostały poniesione z budżetu gminnego, biblioteki i Towarzystwa Przyjaciół Opatówka.

W ramach tegorocznego konkursu „Wakacje z ekonomią na ty” opracowaliśmy projekt „Nasza przyszłość z ekonomią”. W konkursie wzięło udział 44 uczestników z 5 bibliotek w powiecie kaliskim – uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, którzy interesują się tematyką ekonomiczną. Konkurs przeprowadziliśmy w ciągu 2 dni.

12 sierpnia 2003 r. wyjechaliśmy z młodzieżą do Poznania, gdzie zwiedziliśmy nowoczesną czytelną bibliotekę Akademii Ekonomicznej. Młodzież

poszukiwała tytułów książek za pomocą programu komputerowego HORIZON i zapoznała się z warunkami studiowania w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Następnym punktem programu była wizyta w I Oddziale Banku PKO BP S.A., gdzie uczestnicy konkursu zapoznali się z pracą banku, formami oszczędzania, bankami przyszłości i na koniec zwiedzili bankowy skarbiec. Przy okazji pobytu w Poznaniu młodzież odwiedziła najciekawsze zakątki miasta kończąc zwiedzanie w podziemiach katedry.

Kolejny dzień imprezy konkursowej – 21 sierpnia rozpoczęliśmy od wizyty w miejscowości Marchwacz, której właścicielami były 3 pokolenia rodziny Niemojowskich, w tym najsławniejszy przywódca opozycji sejmowej w 20. latach XIX w. – Wincenty i Bonawentura. Majątek w Marchwacu należał do jednego z najnowocześniejszych w Wielkopolsce. Do dziś istnieje, niedawno pieczęlowicie odbudowany, piękny klasycystyczny pałac, a także zabudowania dworskie. Następnie odwiedziliśmy Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, które mieści się w XIX-wiecznej fabryce sukna, jednej z największych w dawnym zaborze rosyjskim. Tam młodzież dowiedziała się, jak powstał przemysł w Królestwie Polskim. Wiedzą ekonomiczną i wiadomościami zdobytymi w czasie pobytu w Poznaniu i okolicach Opatówka uczestnicy mogli się wykazać odpowiadając na pytania testowe. Po posiłku w bibliotece młodzież wyruszyła na trasę rajdu wokół malowniczego zalewu Szałe pokonując pieszo ok. 8 km drogi. Na przystani KTW nad zalewem zostały ogłoszone wyniki konkursu i wręczone nagrody książkowe oraz upominki od Narodowego Banku Polskiego. I nagrodę w pionie klas gimnazjalnych otrzymała Kamila Grześkowiak z gminy Opatówek i Krzysztofa Urbaniak z gminy Żelazków, II nagrodę Małgorzata Sulwińska z gminy Opatówek. W pionie klas ponadgimnazjalnych I nagrodę otrzymała Ewelina

Urbaniak z gminy Żelazków, zaś II – Agata Łażniak z Kalisza i III – Kamila Szczotkowska z Gminy Żelazków. Cała impreza zakończyła się rejsem statkiem „Opatówek” po zalewie Szałe i pieczeniem kielbasek nad ogniskiem.

Pomoc finansowa dla bibliotek w organizowaniu pracy z młodzieżą jest zawsze niezwykle cenna. Otrzymanie dotacji było dla nas tym ważniejsze, że w międzyczasie staraliśmy się o grant w Programie Małych Projektów 2002 ogłoszonym przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Warszawie i w jednym z punktów mogliśmy wykazać, że już dwukrotnie otrzymaliśmy dotację z NBP na realizację konkursów o tematyce ekonomicznej (nasz projekt zatytułowany „Library as a window to Europe” został przyjęty do rozpatrzenia).

Pomysł tegorocznego konkursu ekonomicznego był trafny, gdyż przybliżenie młodzieży problematyki ekonomicznej w atmosferze wakacyjnego wypoczynku udowodnił, że zdobywanie wiedzy nie musi odbywać się tylko w trakcie obowiązkowych zajęć szkolnych lub indywidualnego samokształcenia. Wizyta w wyższej uczelni w dużym mieście akademickim to także pewien sygnał dla młodzieży interesującej się zagadnieniami ekonomicznymi, że trzeba znacznie wcześniej myśleć o kierunku i miejscu studiów oraz o odpowiednim przygotowaniu się do egzaminów wstępnych, które są coraz trudniejsze.

Młodzież była wesoła, ale zdyscyplinowana i zainteresowana programem imprezy. Mamy nadzieję, że wakacyjne spotkanie młodych czytelników z ekonomią pozwoliło pogłębić zainteresowania w tej dziedzinie i pokazało, jak ważna była ona dawniej i jak niezbędna jest teraz.

JADWIGA MILUŚKA

dyrektorka Gminnej Biblioteki Publicznej w Opatówku

Morąskie „Spotkania z Zielonym Konstantym”

Rok 2003 Ministerstwo Kultury ogłosiło Rokiem Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Miejska Biblioteka Publiczna w Morągu jako placówka nosząca imię Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego od początku 2003 r. przygotowywała własny program lokalnych imprez czytelniczych, poświęconych poecie, któremu natchnienie dawał region warmińsko-mazurski.

Program obchodów Roku Gałczyńskiego był realizowany już w lutym. Rozpoczęto od plakatów, wystaw książek i zbiorów fotograficznych. Pierwszym krokiem w kierunku zainteresowania młodzieży propozycjami biblioteki było prowadzenie zajęć edukacyjnych: „Konstanty Ildefons Gałczyń-

ski – mag i poeta codzienności” w czytelni MBP w Morągu – przez mgr Elżbietę Dziubińską. W trakcie zajęć młodzież miała okazję zwiedzać wystawę dotyczącą życia i twórczości poety, obejrzeć film dokumentalny, wysłuchać nagrań wierszy recytowanych przez poetę. Ponadto zaproponowano młodzieży udział w konkursach „Czy znasz Mistrza Ildefonsa?” i „Serwus Konstanty” oraz w cyklu wykładów pracowników naukowych „O Gałczyńskim bez taryfy ulgowej”.

Wykłady prowadzili m.in. prof. Zbigniew Chojnowski i dr Danuta Ossowska. Wszystkie propozycje, a więc wykłady, konkursy, wystawy cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród młodzieży

i uznaniem pedagogów. Punktem kulminacyjnym obchodów Roku Gałczyńskiego w morąskiej bibliotece było podsumowanie konkursów, które odbyło się 23 kwietnia 2003 r. Czytelnia „trzeszczała w szwach”. Dla uczestników i organizatorów był to dzień wyjątkowy, ponieważ bibliotekę odwiedziła córka poety – Kira Gałczyńska. Laureaci otrzymali dyplomy i nagrody książkowe. Najwięcej emocji dostarczyło losowanie nagrody głównej dla czterech osób – wycieczki do Krakowa na „Ildefonsjadę”. Szczęśliwcami zostali: Agnieszka Jankowska, Cezary Mazurek, Magda Rumianek, Kamila Piórkowska. Laureaci konkursu recytatorskiego zachwycili swoją interpretacją utworów Kiry Gałczyńskiej. Utwory Gałczyńskiego w wykonaniu Katarzyny Gałęskiej-Ilcyny, aktorki Teatru Jara-cza, dopełniły uczy literackiej z Gałczyńskim.

Czytelnicy podziwiali też wystawę „Kronika Olsztyńska” w fotografii Mieczysława Wieliczko.

W maju w Krakowie na „Ildefonsjadzie” odbył się „Korowód Zielonej Gęsi”, w którym uczestniczyli wielbicieli Gałczyńskiego z całej Polski. Nasza morąska grupa też tam była. Nadażyła się

okazja przejażdżki „Zaczarowaną dorożką”. Na pikniku w ogrodzie – występowała młodzież, m.in. z entuzjazmem przyjęto Cezarego Mazurka z Morąga, który recytował *Trąbki świątecznej poczty*. Uczestnicy obejrzeni też widowisko „Ulica Skarga” w wykonaniu aktorów amatorów Teatru „Grotowska”, a potem spotkali się z córką poety Kirą Gałczyńską. „Ildefonsjada” w Krakowie była wspólną zabawą w aurze Gałczyńskiego.

Morąskie „Spotkania z Zielonym Konstantym” zgromadziły szeroką publiczność. Ogółem w wykładach uczestniczyło 449 osób, w zajęciach edukacyjnych 585 uczniów, w konkursie recytatorskim 114 osób, w konkursie literackim 629 uczniów, w spotkaniach z Kirą Gałczyńską 176 osób. Cieszymy się, że Gałczyński został na nowo odkryty przez wielu morąskich czytelników. Uroczyste zamknięcie Roku Gałczyńskiego w MBP w Morągu planujemy w rocznicę śmierci poety w grudniu 2003 r.

ELŻBIETA RZEPKA

WARSZTATY CZYTELNICZE

„Spieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą”

Scenariusz audycji radiowej (inscenizacji) z okazji Święta Zmarłych

Montaż poetycko-muzyczny (dowolny dobór muzyki o charakterze sentymentalnym)

Muzyka głośniej

(wyciszenie – recytacja na podkładzie muzycznym)

Takie ciche, ciche święto,
rozjarzone świeczkami,
dzień, w którym serca pozdrawia,
pamięta
tych, co rozstali się z nami.

Święto rozsnute mgliście
nad jesiennym, zadumany światem,
gdy żywi zmarłym dobrą myśl wysła,
zmiotą z grobu zeszcłe liście,
położą kwiatek

Hanna Łochocka

Muzyka głośniej

Narrator:

Święto Zmarłych to czas, kiedy odżywają wspomnienia, o tych, którzy odeszli, o naszych najbliższych zmarłych. W tym dniu zapalamy znicze pamięci na ich grobach.

(wyciszenie muzyki)

Dziesiątki, setki,
Tysiące zniczy...
Nikt ich nie zliczy...
Przychodzą ludzie,
schylają głowy.
Wśród żółtych liści
listopadowych
pałą się znicze...

Danuta Wawilow

(muzyka głośniej)

Narrator:

Jest to święto głębokiej, melancholijnej zadumy nad zjawiskiem przemijania, czas refleksji nad ludzkim losem.

Fragment piosenki „Człowieczy los” w wykonaniu Anny German.

(na podkładzie muzycznym)

Odejść w tło,
jednością czuć się z pejzażem
Na pierwszym planie:
twarze,
Dobro i Zło.

Miłość, Walka, Zbrodnia
I pomsta za nic.
A tam, w tle, dogasające pochodnie
I pręgi barw pozachodnie
Dojrzałe, zrozumiałe.
I wody niewidzialny flet
Daleko, głęboko w tle.

Kazimiera Illakowiczówna

(muzyka głośnicj)

(podkład muzyczny)
Pałą się znicze...
Przypominają,
że ktoś odchodzi,
inni zostają.

Pośród cmentarzy
cichych uliczek
jak wierna pamięć –
pałą się znicze...

Ryszard Przymus

(muzyka głośnicj)

Narrator:

Wierna pamięć, która sprawia, że Ci, którzy odeszli
żyją w naszych sercach, Ci nicobecnii są wśród nas.

Chwila muzyki...

(podkład muzyczny)
Myślała że został już tylko na fotografii
z twarzą bez oddechu
Tymczasem w każdej chwili
kiedy zapalała światło
nakrywała do stołu w świetle tak małym
w którym jest już wszystko (...)

Tłumaczył
że wieczność jest tylko jedna
że już są razem chociaż się nie widzą
że miałby ochotę nagadać jej serdecznie
choćby w przedpokoju ciepłym od ubrań
przecież tylko nieobecni są najbliżej

Ks. Jan Twardowski

(muzyka głośnicj)

(podkład muzyczny)
Mówiła, że naprawdę można kochać umarłych
bo właśnie oni są uparcie obecni
nie zasypiają
mają okrągły czas więc się nie spieszą
spokojni ponieważ niczego nie wykończyli
nawet gdyby się paliło nie zrywają się
na równe nogi
nie połykają tak jak my przerażonego sensu
nie udają ani lepszych ani gorszych
nie wydajemy o nich tysiąca sądów
zawsze ci sami jak olcha do końca zielona

Ks. Jan Twardowski

(muzyka głośnicj)

Narrator:

Święto zmarłych, to również pamięć o tych, którzy
polegli w obronie ojczyzny, pamięć o samot-
nych żołnierskich grobach...

(muzyka głośnicj)

Jest w duszy polskiej ukryty zakątek,
Gdzie błądzą ciche lat umarłych cienie,
Leży tam kamień grobowych pamiętek,
A pod kamieniem krwawi się wspomnienie.
(chwila cichej muzyki)

(wszyscy razem)

I nie zapomnij z grobów tych żadnego,
Co nic nie mają... Prócz pamięci naszej.
Utwór „Bcma pamięci żałobny rapsod” w wykona-
niu Czesława Niemcna wg wiersza C. K. Norwida.

Polskie cmentarze... to białe cmentarze.
Brzozy w pośpiechu ciosane na krzyże,
Gdy świt nie gasnął, trąbka jeszcze grała.
Pod hełmem ciągle nie uspiona ziemia.
I w grobach sprawa wciąż nieutulona.
Polskie cmentarze... to białe cmentarze.
Zbigniew Jerzyzna

(muzyka głośnicj)

Byłem jak lipy szelest,
Na imię mi było Krzysztof,
i jeszcze ciało to tak niewiele.
I po kolana brodząc w blasku
ja miałem jak święty przenosić Pana
przez rzekę zwierząt, ludzi, piasku,
co ziemi brnąc po kolana.

K. K. Baczyński

„Jeno wyjmij mi z tych oczu...”
(wyk. E. Demarczyk wg wiersza K. K. Baczyńskiego)

Idą ku mnie kalinami,
po cierniach, po sinych jagodach,
umarli, znajomi, kochani.
Idą ku mnie tylko po szelestach,
między wichry zadyszane wplątani:
„Ty tu? Ach, cóż za pogoda...”
Od szronów – brwi ich siwe,
Młode rzęsy dziwnie ocieżyły...
I głoszą ich, choć wiem, że – nieżywi...
znajomi... ci, których kochałam

Chwila muzyki
Młodzi, zamyśleni, zmarnowani,
Idą ku mnie, idą kalinami
Znajomi, umarli, kochani.

Kazimiera Illakowiczówna

(muzyka głośnicj)

Pałą się znicze...
Przypominają,
że ktoś odchodzi,
inni zostają.
(muzyka głośnicj)
wyciszcznic, na podkładzie muzycznym

wszyscy:

„Spieszymy się kochać ludzi tak szybko od-
chodzą”

ELŻBIETA MORDASEWICZ

Gimnazjum nr 8 w Olsztynie

Czy znasz Mistrza Ildefonsa?

*Jesteśmy w pół drogi. Droga
pędzi z nami bez wytchnienia.
Chciałbym i mój ślad na drogach
Ocalić od zapomnienia*

K. I. Gałczyński

Konstanty Ildefons Gałczyński należał do najpopularniejszych poetów polskich XX w. Mimo to był też najczęściej atakowanym twórcą ubiegłego stulecia – za estetykę, za rzekome wolty polityczne, także za wielką popularność. Legendę Gałczyńskiego zbudowali jego wielbiciele, głównie za ową niespotykaną umiętność zaczarowania świata. W 50. rocznicę śmierci poety ogłoszono rok 2003 w Polsce ROKIEM KONSTANTEGO ILDEFONSA GAŁCZYŃSKIEGO

Udział w konkursie może być dla uczniów, cw. czytelników biblioteki okazją do spotkania z „Mistrzem Ildefonsem” i jego poezją „prostych dziwów i cygańskich czarów”.

WARUNKI KONKURSU

Na pytania należy przygotować odpowiedzi pisemne.

Kupon konkursowy należy złożyć do ... (data).

Konkurs przeznaczony jest dla młodzieży (gimnazja, szkoły średnie i zawodowe).

Podsumowanie konkursu ... (data).

Nagrody (do ustalenia).

ZGŁOSZENIE KONKURSOWE

Imię i nazwisko uczestnika .....

Szkoła..... Klasa .....

Adres domowy ..... Tel. ....

Podpis uczestnika.....

PYTANIA KONKURSOWE

1. Konstanty Ildefons Gałczyński pierwsze imię otrzymał po ojcu, drugie zaczerpnięto z kalendarza, bowiem przyszyły poeta urodził się w dniu św. Ildefonsa – patrona Hiszpanii. Podaj dokładne daty – urodzin pisarza .....
– śmierci pisarza .....

2. Debiut poetycki Konstantego to wiersze *Szturm* i *Wiatr w zaułku* opublikowane na łamach prasy w latach 1922/1923. Który ze znanych pisarzy otoczył opieką debiutującego Kostka?

- a) Maria Dąbrowska
- b) Kornel Makuszyński
- c) Stefan Żeromski

3. Po odbyciu służby wojskowej Gałczyński przyłączył się do działań grupy literackiej, do której należeli już Lucjan Szenwald i Stanisław Ryszard Dobrowolski. O jakiej grupie literackiej mowa?

- a) Awangarda Krakowska
- b) Kwadryga
- c) Skamander

4. Debiutem książkowym Gałczyńskiego był *Porfirion Osielek czyli Klub Świętokradców*. Określ gatunek literacki utworu.

- a) komedia
- b) poemat
- c) powieść

5. W latach 1931-1933 Gałczyński pracował w konsulacie polskim w Berlinie. Po wielu podróżach europejskich napisał najważniejszy z przedwojennych poematów. Podaj tytuł tego utworu.

- a) *Bal u Salomona*
- b) *Impresario i mecenas*
- c) *Młynek do kawy*

6. Najpiękniejsze wiersze poety z okresu międzywojennego zostały poświęcone sprawom prostym, codziennym. Często pojawiała się w nich postać żony Gałczyńskiego. Jakie nosiła imię?

- a) Eurydyka
- b) Natalia
- c) Izolda

7. W sierpniu 1939 r. Gałczyński został zmobilizowany, a już 17 września dostał się do niewoli rosyjskiej. Jakie były jego dalsze wojenne losy?

- a) został zesłany do rosyjskiego łagru
- b) był jeńcem w niemieckim stalagu
- c) był więźniem obozu koncentracyjnego

8. Pod wrażeniem jednego z epizodów wojny obronnej we wrześniu 1939 r. poeta napisał wiersz, który był hołdem złożonym bohaterskim obrońcom polskiego wybrzeża. Podaj tytuł tego utworu.

- a) *Alarm*
- b) *Pieśń o żołnierzach z Westerplatte*
- c) *Żołnierz polski*

9. W dniu powrotu do kraju 22 marca 1946 r. Gałczyński napisał:

*Zachłysnąć się tobą, jak wodą orzeźwiającą,
żeby było wesoło i trudno i gorąco ...*

O kim lub o czym poeta myślał pisząc te słowa?

- a) o matce
- b) o ojczyźnie
- c) o żonie

10. Cykl miniaturowych form scenicznych, opartych na groteskowo-absurdalnym dowcipie „Zielona Gęś”, ukazywał się drukiem w latach 1946-1950 na łamach krakowskiego tygodnika. O które czasopismo chodzi?

- a) „Literatura”
- b) „Polityka”
- c) „Przekrój”

11. Drukowane na łamach „Przekroju” humorystyczne felietony poetyckie *Listy z Fiolkiem* autor podpisywał pseudonimem. Jakim?

- a) Czarnoksiężnik
- b) Karakuliambro
- c) Quasimodo

12. Poeta w jednym z wierszy napisał „*Ojczyznę moją jest muzyka*”. Poezja mistrza Ildefonsa upamiętnia nazwiska wielu kompozytorów. Czyja muzyka stała się motywem przewodnim twórczości poetyckiej Gałczyńskiego?

- a) Jana Sebastiana Bacha
- b) Fryderyka Chopina
- c) Wolfganga Amadeusza Mozarta

13. Gałczyński odkrył Mazury dla poezji. Nikt tak pięknie, w sposób wybitnie artystyczny nie wprowadził do swej twórczości krajobrazu mazurskiego. Zaznacz tytuł poematu stworzonego w mazurskiej leśniczówce Pranie.

- a) *Kronika olsztyńska*
- b) *Kronika z Mazur*
- c) *Ziemia serdecznie znajoma*

14. W dedykacji do jednego z poematów Gałczyński mówi o sobie *czeladnik u Kochanowskiego*. W którym z utworów pada to określenie?

- a) *Noctes Aninenses*
- b) *Niobe*
- d) *Wit Stwosz*

15. Kto jest autorem cytowanego niżej wiersza o Gałczyńskim?

*Pokazałeś w wesołej herezji
Przez swe fraszki fiołkowe i gęsie,
Ile jest nonsensu w poezji
I ile poezji w nonsensie.*

- a) Władysław Broniewski
- b) Czesław Miłosz
- c) Leopold Staff

ODPOWIEDZI:

- 1. ur. 23.01.1905, zm. 06.12.1953
- 2. b) 9. b)
- 3. b) 10. c)
- 4. c) 11. b)
- 5. a) 12. a)
- 6. b) 13. a)
- 7. b) 14. b)
- 8. b) 15. c)

MARIA MAJEWSKA
dyrktor Miejskiej Biblioteki w Morągu

W dniu 14 października 2003 r. w wieku 82 lat
zmarła

Koleżanka Janina Cygańska
st. kust. dypl.

Honorowy Członek Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Sekretarz Generalny SBP (1963-1966; 1972-1976)
Przewodnicząca Głównego Sądu Koleżeńskiego SBP (1997-2003)
Wiceprzewodnicząca SBP (1976-1979)
Przewodnicząca Komisji Odznaczeń i Nagród ZG SBP (1981-1985)
i Viceprzewodnicząca tej Komisji (1986-2003)
Przewodnicząca Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego SBP
Wicedyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy (1973-1983)
Członek Państwowej Rady Bibliotecznej
Laureatka Nagrody im. Heleny Radlińskiej

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Wydawnictwo SBP

Pożegnania

Zmarł

Ryszard Starczewski

W ostatnich dniach zmarł Ryszard Starczewski, człowiek, którego jedną z naczelnych zasad w życiu była „miłość książek nas łączy”.

Urodził się 1 listopada 1928 r. w Łodzi. Pracę w przedsiębiorstwie „Dom Książki” rozpoczął 5.02.1955 r. i pozostał pracownikiem tej firmy pełniąc w niej najpierw funkcję kierownika Działu Reklamy i Upowszechniania Książki, później kierownika Działu Księgarskiego, na koniec do odejścia na emeryturę w 1991 r. był zastępcą dyrektora „Domu Książki” do spraw handlowych. Już w 1956 r. został członkiem Stowarzyszenia Księgarzy Polskich i aktywnie uczestniczył w jego pracach. W 1962 r. po raz pierwszy wybrany został członkiem Zarządu Okręgu, podobnie w 1965 r. Dwa lata później został przewodniczącym Zarządu Okręgu i funkcję tę pełnił przez 24 lata – do 1990 r., kiedy to Stowarzyszenie zaprzestało swej działalności. Był godnym następcą swego poprzednika, Aleksandra Krawczyńskiego.

Zarówno w pracy zawodowej, jak i społecznej inicjował i organizował różne formy szkolenia zawodowego, także jako wykładowca przedmiotów zawodowych w Technikum Księgarskim. W ciągu swojej długoletniej działalności dążył do skonsolidowania środowiska, podniesienia rangi zawodu księgarza, propagowania wśród społeczeństwa roli księgarzy w upowszechnianiu książki. Podkreślał też wciąż konieczność istnienia branżowej organizacji społecznej dla łatwiejszej i pełniejszej realizacji zadań księgarskich.

W tym też celu nawiązał i zacieśnił współpracę z gdańskim środowiskiem naukowym i bibliotekarskim. W wyniku jego sugestii powstawały prace dyplomowe i magisterskie na tematy zwią-

zane z księgarstwem. Organizował też w ramach Stowarzyszenia sesje popularyzacyjne, seminaria związane z tą tematyką. Inicjował i pozyskiwał wykonawców do wydawnictw bibliofilskich, firmowanych przez Stowarzyszenie, jak np. Aeliusa Donata *Ars minor*, oprac. przez Zbigniewa Nowaka, (1981), *Mercatores librorum*, mowy Teodora Ludwika Gralatha przetłumaczonej i poprzedzonej wstępem przez Annę Siemiginowską (1983), *Jan Heweliusz. List do H. A. Langenmantla* z wstępem i w tłumaczeniu Anny Siemiginowskiej (1987), Karola Głombiowskiego *O godności zawodu księgarskiego* (1983), Henryka Sucharskiego *List z Westerplatte do Siostry z 1 IX 1939 r. Notatki z obrony Westerplatte*. (Gdańsk 1989) czy Edmunda Puzdrowskiego *Antykwarjat im. Aleksandra Krawczyńskiego* (Gdańsk 1976).

On też był inicjatorem i współtwórcą kwartalnika „W kręgu książki” – czasopisma publikującego artykuły o książce, wywiady i wypowiedzi gdańskich humanistów o twórcach, księgach, bibliotekach i księgarniach, czy nawet poezje samych pracowników książki. Ukazało się tych numerów tylko 15. Szkoda, że ówczesne warunki polityczne, organizacyjne i finansowe nie pozwoliły na kontynuację tej pozytywnej edycji.

Ryszard Starczewski inicjował i sam uczestniczył czynnie w organizowaniu „interdyscyplinarnych” wystaw, jak choćby ta poświęcona oprowom gdańskim, której wykonawcą był Zbigniew Nowak z Biblioteki Gdańskiej PAN, a mieściła się w Muzeum Historii Miasta Gdańska.

Dzięki jego staraniom powstało swego czasu Koło Młodych Księgarzy. On także, wraz z niedołączonymi przyjaciółmi w tej działalności, Adamem Fąferkiem i Teresą Trzebińską-Markuszkowską, jako Zarząd Okręgu SKP, ustanowił nagrodę im. Aleksandra Krawczyńskiego wręczaną najbardziej zasłużonym księgarzom i ludziom książki Trójmiasta i Okręgu.

Sam otrzymał wiele odznaczeń, ale może nie one są najważniejsze. Myślę, że najważniejsze jest to, że coś konkretnego, dobrego po sobie zostawił. A nie wszystkim jest to dane. Ryszard Starczewski swoją szansę wykorzystał.

Z. LIDIA PSZCZÓLKOWSKA

Wi@domości

Dziecko i książka

● Dużym zainteresowaniem cieszyła się konferencja pt. „Dziecko i książka” zorganizowana przez Bibliotekę Narodową i Centrum Międzynarodowej Współpracy Kulturalnej „Instytut Adama Mickiewicza”. Oddział w Krakowie, przy współpracy Polskiej Izby Książki

w dniach 27-28.10. br. – w ramach 3-letniego programu Ministra Kultury dotyczącego upowszechniania czytelnictwa dzieci i młodzieży. Obrady w Sali Dembego w Bibliotece Narodowej zgromadziły ok. 200 bibliotekarzy specjalistów ds. literatury dziecięcej, wydawców, przedstawicieli prasy fachowej. Wygłoszono następujące referaty: Grzegorz Leszczyński: Współczesna literatura dla dzieci (gatunki, tematy), Michał Zajac: Rynek książki dla dzieci i młodzieży w Polsce, Bogusława Sochańska: Dziecko i książka – przykład duński, Jan Malicki: „Guliwer” czasopismo o książce dla dziecka, Ircna Bolck: „Nowe

Książki" o literaturze dla dzieci, Piotr Bobrotęcki: Kanon książek dla dzieci, Marzenna Marjańska-Czernik: Polska Sekcja IBBY i jej działalność, Ewa Gruda: Muzeum Książki Dziecięcej, Danuta Świrczyńska-Jelonck: Czytają, nie czytają? Książka w perspektywie dzieciństwa, Zofia Zasacka: Co czytają gimnazjaliści, Krzysztof Maciąg: Biblioteka dla dzieci – bawi czy uczy? Grażyna Lcwandowicz: Kondycja polskich bibliotek publicznych dla dzieci. W prezentacji działalności bibliotek publicznych w zakresie czynnictwa dzieci i młodzieży uczestniczyły takie placówki jak: Miejska Biblioteka Publiczna w Oświęcimiu, Książnica Płocka, Lcgnicka Biblioteka Publiczna, Miejska Biblioteka Publiczna w Sopocie, Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie. Szerzej nt. konferencji w następnych numerach „PB”. (J. Ch.)

MBP w Tarnowie ma już 95 lat

● Na 7 listopada 2003 r. zaplanowano jubileuszowe uroczystości Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie – w związku z 95-łciem jej działalności. Program imprezy był bogaty. Przewidziano okolicznościowe wystąpienia przedstawiciela Ministerstwa Kultury i prezydenta Tarnowa. Zaproszeni goście i pracownicy „Książnicy Tarnowskiej” wysłuchają dwóch referatów: Antoniego Sypka, przewodniczącego Komisji Kultury MT, przewodniczącego Komisji Kultury RM pt. „Dzieje Tarnowskiej Książnicy”, Jana Wołosza, przewodniczącego SBP pt. „Misja współczesnej biblioteki publicznej”. W drugiej części uroczystego spotkania odbędą się występy uczniów szkół tarnowskich: „Żyłem z wami” – inscenizacja poświęcona Juliuszowi Słowackiemu (Gimnazjum nr 6) i koncert zespołu kameralnego Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych. Obradom towarzyszyć będą wernisaże wystaw zorganizowane w siedzibie MBP w Tarnowie. (J. Ch.)

Targi książki i bibliotek w Göteborgu

● Gościem honorowym tegorocznych targów w Göteborgu (Szwecja) – dwa razy większych od imprezy warszawskiej – była Polska. Impreza ta stanowiła zakończenie, podsumowanie prezentacji naszej kultury w ramach kończącego się Roku Polskiego w Szwecji. Na stoisku narodowym polską ofertę wydawniczą prezentowało 18 wydawnictw, w tym PIW, Czytelnik, Bellona, PWN, Znak. Funkcję gospodarza stoiska i organizatora programu literackiego polskiej prezentacji w Göteborgu objął Instytut Adama Mickiewicza. Targi otworzył Ryszard Kapuściński – pisarz bardzo ceniony i popularny w Szwecji, a w spotkaniach literackich udział wzięli, m.in.: Stefan Chwin, Hanna Krall, Zbigniew Kruszyński, Andrzej Stasiuk, Wojciech Tochman, Olga Tokarczuk, Adam Zagajewski.

IKAR 2003

● Tegoroczną główną nagrodę szczonego wydawniczo-księgarskiego IKAR 2003 przyznawaną przez Stowarzyszenie Promocji Książki IKAR w postaci statuetki dłuta Krzysztofa Sochackiego (figurki chłopca czytającego książkę) otrzymała Biblioteka Narodowa za „wielkie otwarcie na wyzwania współczesności, niezwykłą aktywność w efektywnych działaniach na rzecz książki i czytelników”. Natomiast wyróżnienia IKAR 2003 otrzymali: Fundacja ABC XXI Ireny Koźmińskiej z Warszawy za realizację kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”, Wojciech Koranowicz z księgarni „Matra” w Krakowie za godną kontynuację tradycji najstarszej księgarni w Polsce, Wydawnictwo „Zysk i S-ka” z Poznania za ambitną ofertę tytułową oraz Kira Gałczyńska (wyróżnienie honorowe) za opiekę nad twórczością ojca, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthaus, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Stępniewska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. (22) 822-43-49 wew. 18, 0505-078-945; e-mail: cebid@supermedia.pl

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. (22) 552-02-26, 0600-505-662; e-mail: dgrab@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA

Honoraria autorskie: Małgorzata Konowrocka tel. (22) 825-54-25

Współpracują z redakcją: Lucjan Biliński, Grażyna Bilka, Lidia Błaszczuk, Ewa Gruda, Małgorzata Kisilowska, Bogdan Klukowski, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax 827-52-96

Dyrektor Wydawnictwa – Janusz NOWICKI

Konto SBP: Milicnium BIG Bank Gdański S.A. Oddział 040 Warszawa
701160 2202 0000 0000 2814 5355

Skład i łamanie: Hawryszko Renard. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozłki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład: 7300 egz. ISSN 0032-4752. Indcks 369594.

wydawniczy
eNotes.pl

Jesienią trzeba oszczędzać..., a więc:

➤ w listopadzie prenumerata „Notesu Wydawniczego”
na rok **2004** kosztuje tylko ... **169 zł,**

➤ w grudniu niewiele więcej, bo ... **199 zł,**

➤ od stycznia też nie tak wiele, bo ... **249 zł,**
czyli tyle, co teraz. **Ale za to...**

Wszystkie biblioteki,

**które wykupią prenumeratę naszego miesięcznika na
rok 2004, otrzymają...**

5%

**rabatu od ceny hurtowej na zakup książek
w roku 2004 w Firmie Księgarskiej
Jacek Olesiejuk**

Aby skorzystać z promocji, należy:

1. Wysłać zamówienie na prenumeratę „Notesu Wydawniczego” na rok **2004** pocztą (Notes Wydawniczy Sp. z o.o., ul. Okrężna 3, 02-916 Warszawa), faksem (**0-22 642-95-53**) lub listem elektronicznym (**redakcja@eNotes.pl**),

2. Po otrzymaniu od nas faktury wejść na stronę **www.olesiejuk.pl** i dokonać rejestracji, przy nazwie firmy dopisując hasło „**Rabat 5%**” i podając numer faktury otrzymanej z redakcji „Notesu”,

3. Czekać na numer styczniowy naszego pisma, dokonując satysfakcjonujących zakupów w **Firmie Księgarskiej Jacek Olesiejuk**.

Notes Wydawniczy ISSN 1230-0624

FORMULARZ PRENUMERATY

Zamawiam prenumeratę roczną od numeru..... liczba egz.....

Zamawiający.....

Adres.....

Jestem płatnikiem VAT, mój numer identyfikacji podatkowej NIP

.....

Zgadzam się na otrzymanie faktury VAT bez potwierdzenia

odbiorcy.....

Proszę o wystawienie rachunku uproszczonego, mój numer

REGON-u.....

Proszę wypełnić właściwe rubryki, w pozostałych wstawić znak „-”

DATA/PODPIS

wydawnictwa

**RYNEK KSIĄŻKI
W POLSCE 2003**

dystrybucja

**RYNEK KSIĄŻKI
W POLSCE 2003**

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE 2003

- ➔ aktualne kompendium wiedzy o polskim rynku książki
- ➔ prezentacja największych wydawnictw i dystrybutorów
- ➔ kluczowe informacje o firmach podane w przejrzystej i czytelnej formie
- ➔ kalendarium znaczących wydarzeń w branży w 2002 roku

Biblioteka Analiz

Biblioteka Analiz Sp. z o.o.
ul. Mazowiecka 2/4 pok. 116
00-048 Warszawa
tel. 022 8283631
www.biblioteka-analiz.pl

Premiera podczas 7. Targów Książki w Krakowie (23-26.10.2003)

Zamawiam ..... egz. „Rynek Książki w Polsce 2003. Wydawnictwa” w cenie 60 zł

Zamawiam ..... egz. „Rynek Książki w Polsce 2003. Dystrybucja” w cenie 40 zł

Upoważniam Bibliotekę Analiz Sp. z o.o. do wystawienia faktury VAT bez mojego podpisu.

Pieczętka firmowa

Nazwa firmy

Adres

NIP

Data i podpis

NOWOŚCI WYDAWNICTWA SBP

Jadwiga Kołodziejska: „Drukowany świat”. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2003 - Str. 140. Cena 29 zł

Pomysł napisania tej książki powstał w związku z prowadzonym przez autorkę wykładem monograficznym. Celem jej jest przekazanie problemów współczesnego bibliotekarstwa na tle ogólniejszych zjawisk społecznych, w których działa biblioteka (gospodarka, komunikacja społeczna, kultura). To, co się dzieje wokół biblioteki i to, co dla niej charakterystyczne nie tylko określa terażniejszość, ale determinuje przyszłość – tak pisze J. Kołodziejska we wstępie do tej interesującej i niezwykle pobudzającej do myślenia pracy.

Seria FO-KA Absolutna nowość:

tom 13. Część I. KATALOGOWANIE PRZEDMIOTOWE W JĘZYKU KABA,
str. 96, cena 21 zł

Od dawna oczekiwany podręcznik katalogowania, którego autorami są zarówno twórcy jhp KABA, jak i praktycy na co dzień katalogujący przedmiotowo w tym języku. Pierwsza część podręcznika zawiera opracowanie T. Głowackiej „Analiza dokumentu i jego opis przedmiotowy”. Następne części podręcznika będą dotyczyły:

- osoby jako przedmiotu dokumentu,
- katalogowania dokumentów z dziedziny sztuki, filozofii, religii, historii, archeologii, socjologii, pedagogiki, literatury, medycyny, prawa etc.

Jest to wielkie przedsięwzięcie nad realizacją którego czuwa prof. Jadwiga Woźniak.

Zachęcamy uzupełnić swoje zbiory:

- tom 1. JĘZYK HASEŁ PRZEDMIOTOWYCH KABA.**
Stan obecny i perspektywy rozwoju, str. 106, cena 15 zł
- tom 4. HASŁA OSOBOWE, KORPORATYWNE I TYTUŁOWE.**
Zasady sporządzania rekordów kartoteki haseł wzorcowych, str. 136, cena 20 zł
- tom 5. FORMAT USMARC REKORDU KARTOTEKI HASEŁ WZORCOWYCH.**
Zastosowanie w centralnej kartotece haseł wzorcowych, str. 74, cena 15 zł
- tom 7. FORMAT USMARC REKORDU BIBLIOGRAFICZNEGO DLA KSIĄŻKI,**
str. 204, cena 28 zł
- tom 8. JĘZYK HASEŁ PRZEDMIOTOWYCH KABA.**
Zasady tworzenia słownictwa, str. 208, cena 32 zł
- tom 9. FORMAT MARC 21 REKORDU ZASOBU,** str. 116, cena 22 zł
- tom 10. FORMAT MARC 21 REKORDU BIBLIOGRAFICZNEGO DLA WYDAWNICTWA CIĄGŁEGO,** str. 172, cena 27 zł
- tom 11. FORMAT MARC 21 REKORDU BIBLIOGRAFICZNEGO DLA DOKUMENTU DŹWIĘKOWEGO,** str. 208, cena 31 zł
- tom 12. FORMAT MARC 21 REKORDU BIBLIOGRAFICZNEGO DLA DOKUMENTU ELEKTRONICZNEGO,** str. 224, cena 32 zł

Adres: Wydawnictwo SBP, ul. Konopczyńskiego 5/7, 00-335 WARSZAWA

Zamówienia: telefon: (0-22) 825-50-24, fax: (0-22) 825-53-49

e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl

Prowadzimy sprzedaż odręczną i wysyłkową książek, czasopism i druków (gotówka, przelew).

Nasze konto: MILLENNIUM, NR 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Naszą najważniejszą serią wydawniczą jest „NAUKA-DYDAKTYKA-PRAKTYKA”

Jest to najdłuższa seria bibliologiczna jaka kiedykolwiek ukazywała się w Polsce (63 tomy). W ostatnich latach wydaliśmy w jej ramach książki cieszące się dużą popularnością nie tylko w środowisku bibliotekarskim. **Polecamy m.in.:**

1. **Ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych**, t. 32 (IV Forum SBP, Warszawa 15-17.10.1998). Cena 25 zł
2. **Bibliografia. Metodyka i organizacja**, t. 38 (red. Z. Żmigrodzki; 2000). Cena 47 zł
3. **Praca z użytkownikiem w bibliotece**, t. 41 (J. Wojciechowski; 2000). Cena 30 zł
4. **Biblioteki publiczne końca XX w.**, t. 44 (L. Biliński; 2001). Cena 44 zł
5. **Zarys dziejów nauk matematyczno-przyrodniczych (dla bibliotekarzy)**, t. 45 (B. Orłowski; 2001). Cena 15 zł
6. **Dokumenty nieksiążkowe w bibliotece**, t. 46 (D. Grygowski; 2001). Cena 39 zł
7. **Biblioteka i informacja w środowisku współczesnej szkoły**, t. 50 (M. Drzewiecki; 2001). Cena 41 zł
8. **Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym**, t. 49 (red. E. B. Zybert; 2002). Cena 32 zł
9. **Wstęp do bibliotekoznawstwa**, t. 51 (J. Ratajewski; 2002). Cena 41 zł
10. **Klasyfikacja. Struktury nauki, piśmiennictwa i zbiorów informacyjnych**, t. 5 (B. Sosińska-Kalata; 2002). Cena 41 zł
11. **Działalność bibliotek publicznych. Standardy międzynarodowe IFLA-UNESCO**, t. 55 (red. M. Kisilowska; 2002). Cena 15 zł
12. **Słownik encyklopedyczny terminów i języków informacyjno-wyszukiwawczych**, t. 56 (B. Bojar; 2002). Cena 45 zł
13. **Dokumenty życia społecznego w teorii i praktyce bibliotekarskiej w Polsce**, t. 53 (A. Firlej-Buzon; 2002). Cena 33 zł
14. **Idee a rzeczywistość: bibliotekarstwo pragmatyczne**, t. 54 (J. Wojciechowski; 2002). Cena 22 zł
15. **Poeci na tułaczce**, t. 57 (W. J. Podgórski; 2002). Cena 38 zł
16. **Katechizmy w Rzeczypospolitej XVI i początku XVII wieku**, t. 61 (D. Kuźmina; 2002). Cena 23 zł
17. **Biblioteki szkolne. Wytyczne IFLA-UNESCO**, t. 60. Pr. zbiorowa (red. E.B. Zybert; 2003). Cena 10 zł
18. **Książka multimedialna w Polsce**, t. 59. (B. Taraszkiewicz; 2003). Cena 32 zł
19. **Drukowany świat**, t. 63. (J. Kołodziejska; 2003). Cena 29 zł

Wydajemy też pozycje z klasyki polskiego bibliotekarstwa:

20. **Katalog przedmiotowy**, t. 58 (A. Łysakowski; 2002). Cena 30 zł
21. **Książka wśród ludzi**, t. 62 (H. Radlińska 2003). Cena 30 zł

Adres: Wydawnictwo SBP, ul. Konopczyńskiego 5/7, 00-335 Warszawa
Dział Promocji i Sprzedaży, 02-086 Warszawa, Al. Niepodległości 213

Zamówienia:

telefon: (0-22) 825-50-24
fax: (0-22) 825-53-49
e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl

WARUNKI PRENUMERATY „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA” I „BIBLIOTEKARZA”

„RUCH” S.A

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Cena prenumeraty krajowej na IV kwartał 2003 r. wynosi 24 zł, a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

1. Prenumerata krajowa:

- Przedpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną do 5 każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

2. Prenumerata zagraniczna:

- Wpłaty przyjmuje jednostka „RUCH” S.A Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy na konto: PEKAO S.A IV O/ Warszawa 68124010531111000004430494 lub kasa Oddziału.
- Informacji o warunkach prenumeraty udziela ww. Oddział – 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33. Tel: (prefiks) (0-22) 53-28-731, 53-28-816, 53-28-819, 53-28-820,
- infolinia 0-800-1200-29, w internecie <http://www.ruch.pol.pl>
- **Adres do korespondencji:** „RUCH” S.A O.K.D.P., ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa

POCZTA POLSKA

1. Przyjmowanie przedpłat od prenumeratorów, we wszystkich urzędach pocztowych w całym kraju w terminach:

- a. do 25 listopada – na prenumeratę realizowaną od 1 stycznia następnego roku,
- b. do 25 lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
- c. do 25 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
- d. do 25 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.

2. Urzędy pocztowe właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora przyjmują przedpłaty odpowiednio:

- a. do 30 listopada – na prenumeratę realizowaną do stycznia następnego roku,
  - b. do końca lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
  - c. do 31 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
  - d. do 31 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.
- Przedpłaty na prenumeratę są przyjmowane przez listonoszy i doręczycieli (od osób niepełnosprawnych w miastach) od wszystkich mieszkańców wsi i małych miasteczek gdzie dostęp do urzędu pocztowego jest utrudniony.
  - Prenumerata prasy obejmuje pełne okresy kwartalne.
  - Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów wpłat.
  - Zaprenumerowane egzemplarze są doręczane do miejsca zamieszkania prenumeratora lub jego siedziby bez pobrania dodatkowych opłat.

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Prenumeratę można również zrealizować w **Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP**, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. (0-22) 825-50-24, fax: 825-53-49, e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl

Cena zł 8,00 (w tym VAT 0%)

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

poleca:

Lipoński Wojciech DZIEJE KULTURY BRYTYJSKIEJ

Seria: Dzieje kultur

Wyd. I
ISBN 83-01-14045-3
Format: 16,8×23,8 cm
Oprawa zintegrowana, 70,00 a.w.
Cena: 49,90 zł

Największe i najpełniejsze opracowanie kultury brytyjskiej w języku polskim z narracją prowadzoną wartkim i przystępnym językiem. Praca poświęcona jest nie tylko kulturze angielskiej, ale pozostałym kulturom brytyjskim (Szkocja, Walia, Kornwalia). Książka obejmuje szerokie spektrum kulturowe. Wykracza poza tradycyjną problematykę tego typu opracowań. Czytelnik znajdzie tu szeroko omówione zagadnienia od literatury, sztuki, filozofii i architektury po meblarstwo, zegarmistrzostwo, jubilerstwo, także obyczaje erotyczne i kulturę życia codziennego, kosmetykę, higienę, ubiory i - rzecz w książkach Autora oczywista - kulturowe ujęcie historii sportu brytyjskiego. Autor uwzględnił problematykę najnowszą doprowadzając książkę do lat 2000-2002.

Oatley Keith, Jenkins Jennifer M. ZROZUMIEĆ EMOCJE

Wyd. I
ISBN 83-01-14062-3
Format: 16,8×23,8 cm
Oprawa: miękka, 45,00 a.w.
Cena 49,90 zł

Doskonale kompendium wiedzy o przyczynach, naturze i konsekwencjach emocji. Kompletny i interdyscyplinarny podręcznik, który przedstawia emocje nie tylko z perspektywy psychologicznej, ale też antropologicznej, socjologicznej, biologicznej, filozoficznej i historycznej. Wykład ożywiają interesujące anegdoty, ryciny i zdjęcia. Tabele i podsumowania na końcu rozdziałów oraz dodatkowe listy lektur pomagają w opanowaniu materiału. Podręcznik jest przydatny w uniwersyteckich wykładach przedmiotów takich jak: psychologia emocji i motywacji, psychologia osobowości. Polecany również wszystkim zainteresowanym emocjami i ich funkcją psychologom, pedagogom, dziennikarzom, politykom, specjalistom reklamy, marketingu, filozofom.

BADANIE KULTURY. ELEMENTY TEORII ANTROPOLOGICZNEJ Pod redakcją Ewy Nowickiej i Mariana Kempnego

Wyd. I
ISBN 83-01-14025-9
Format: 16,8×23,8 cm
Oprawa: miękka, 35,00 a.w.
Cena: 49,90 zł

Zbiór najbardziej znaczących dla współczesnej antropologii społecznej i kulturowej tekstów, prezentujących podstawowe pojęcia i założenia antropologii. Książka powstała z myślą o studentach socjologii, etnologii, antropologii, kulturoznawstwa oraz innych kierunków studiów. Prezentowane teksty zostały ułożone w pięć działów odpowiadających najważniejszym kierunkom zainteresowań teoretycznych i przedmiotowych współczesnej antropologii. Antologię dopełniają: wstęp, noty o autorach oraz indeks osób.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN S.A.

00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

Dział Dystrybucji Wysyłkowej Prenumerat, 00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

tel. 0-801-351-929, fax: (0-22) 695-41-79

(od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰-18⁰⁰)

Zapraszamy do naszych księgarni własnych i promocyjnych na terenie całego kraju,
w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa